

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN
AKADEMİK BAŞARI VE OKUL ORTAMI UYUMUNA
İLİŞKİN GÖZLEMLERİNİN İNCELENMESİ

Ebru ÖZGÜN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. İsa KORKMAZ

Konya-2019

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI

SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN

AKADEMİK BAŞARI VE OKUL ORTAMI UYUMUNA

İLİŞKİN GÖZLEMLERİNİN İNCELENMESİ

Ebru ÖZGÜN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. İsa KORKMAZ

Konya-2019

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

İ

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ebru ÖZGÜN
	Numarası	148302031001
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tezin Adı	İlkokul Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Akademik Başarı Ve Okul Ortamı Uyumuna İlişkin Gözlemlerinin İncelenmesi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

17/06/2019
Ebru ÖZGÜN

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ebru ÖZGÜN
	Numarası	148302031001
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. İsa KORKMAZ
	Tezin Adı	İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN SURIYELİ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARI VE OKUL ORTAMI UYUMUNA İLİŞKİN GÖZLEMLERİNİN İNCELENMESİ

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan “İlkokul Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Akademik Başarı ve Okul Ortamı Uyumuna İlişkin Gözlemlerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma 17/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Prof. Dr. İsa KORKMAZ	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Ahmet SABAN	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Ayfer ŞAHİN	

TEŞEKKÜR

Mardin ili Artuklu (Merkez) ilçesindeki ilkokul öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin akademik başarı ve okul ortamı uyumuna ilişkin gözlemlerini incelediğim araştırmamın başlangıcından sonucuna kadar kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan, değerli danışman hocam Prof. Dr. İsa KORKMAZ' a,

Yüksek lisans sürecinde her daim desteğini hissettiğim, verdiği telkinlerle motivasyonumu artıran kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Seyit EMİROĞLU' na,

Hayatım boyunca desteklerini bir an olsun esirgemeyip her an yanımda olan, mesafelere rağmen motive edebilen ve hayatıma anlam katan annem Asiye ÖZGÜN ve babam Osman ÖZGÜN' e, ablalarım ve kardeşlerime,

Araştırmamın uygulama kısmında, sorularımı yanıtlayarak bana yardımcı olan tüm öğretmenlere teşekkürlerimi sunarım.

Ebru ÖZGÜN

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
---	---	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ebru ÖZGÜN
	Numarası	148302031001
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Yüksek Lisans
	Tezin Adı	İlkokul Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Akademik Başarı Ve Okul Ortamı Uyumuna İlişkin Gözlemlerinin İncelenmesi

ÖZET

Arap baharı olarak adlandırılan mevcut yönetime karşı başlatılan protest halk hareketi Güney Akdeniz ülkelerinde başlayarak Ortadoğu genişlemiş ve son halkası olarak güney komşumuz Suriye'ye sıçramıştır. Suriye'deki gösteriler 15 Mart 2011'de başlamış ve Nisan 2011 tarihinde ülke çapına yayılmıştır. Nisan 2011 tarihinde Suriye Ordusu başkaldırıyı bastırmak için görevlendirilmiş ve askerler ülke genelinde göstericiler üzerine ateş açmıştır. Ülkenin özellikle doğu ve kuzeyinde hemen her kasaba ve şehirde yaşanan çatışmalar asimetrik savaş niteliğine

dönüşmüştür. İç savaşların en doğal sonucu olarak sivil halkın etkilenmesidir. Bu etkilenmeler; sivil halk ölümleri, yaralanmaları ve güvenli yerlere göç etmeleri olarak görülmektedir. İç savaşta her şeyini kaybeden halk sadece can güvenliği için doğup büyüdüğü ve geçimini sağladığı toprakları terk ederek daha güvenilir topraklara göç etmektedirler. Göçler sadece göçenleri değil göçülen yerlerdeki insanları ve yönetimleri de olumsuz etkilemektedir. Göçenlerin başta insani temel ihtiyaçlarının karşılanması ve sonrasında göçülen yere adaptasyonu ve sosyal ihtiyaçlarıyla birlikte eğitim ihtiyacının da karşılanması gerekmektedir.

Suriye'deki iç karışıklık ve savaştan dolayı ülkelerini terk etmek zorunda kalan insanların birçoğu da ülkemize geldiler. Güney komşumuz Suriye'den ülkemize, 2011 yılında başlayan göç halen devam etmektedir. Özellikle Suriye sınırına yakın olan Hatay, Antep, Kilis ve Mardin illeri yoğun olarak göç almıştır. Araştırmalar ülkemize gelen Suriyeli sayısının, 2019 yılı Mart ayı verilerine göre 3.651.635 ulaştığını göstermektedir. Bunların içinde okul çağında bulunan birçok Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Bu durum eğitim konusunda da birçok problemi gündeme getirmektedir. Bu araştırmanın amacı Suriye'den ülkemize gelen çocukların ilkokullarımızda Türk öğrencilerle beraber okudukları sınıflarda akademik başarıları, sınıf içi davranışları ve okuldaki tutum ve davranışlarına ilişkin ilkokul öğretmenlerin gözlemleri incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli öğrenciler, İlkokul, Öğretmenlerin gözlemleri.

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
---	---	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Ebru ÖZGÜN
	Numarası	148302031001
	Ana Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı
	Bilim Dalı	Sınıf Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Yüksek Lisans
	Tezin Adı	Analysis Of Observations Of Primary School Teachers On Academic Achievement And School Environment Adaptation Of Syrian Students

SUMMARY

The protest public movement called Arab Spring, which was initiated against the current administration, has expanded along the Middle East by starting in Southern Mediterranean countries, and it has begun to spread in Syria, our southern neighborhood as its last circle. The actions in Syria rose on 15th March 2011 and spread countrywide in April 2011. The Syrian army was assigned to quell the rebellion in April 2011 and the soldiers opened fire on the protestants throughout the

country. The battles which were experienced in about each town and city especially on the east and north part of the country have grown into a trait of an asymmetrical war. The most natural result of the civil wars is that the civilian society was influenced. These influences are observed as civilian society deaths, injuries and their migration to safe areas. The public who has lost everything during the civil war migrate to safer lands just for the security of their life by abandoning their lands where they were born, where they have grown up and where they earn a livelihood. Migrations affect not only immigrants, but also people and administrations in the migrated places. It is necessary to meet firstly the human needs of immigrants and, afterwards, their need of education as well as adaption to the migrated place and social needs.

A great majority of people who were obliged to abandon their country as a consequence of the domestic disturbance and the war in Syria have moved to our country. Beginning in 2011, the migration to our country from our southern neighbor Syria is still progressing. The provinces of Hatay, Antep, Kilis and Mardin, which are relatively close to the Syria border, have allowed immigrants intensively. The researches illustrate that the number of Syrians, who have resided in our country, has reached 3.651.635 according to the data gathered in March, 2019. A good deal of Syrian students at the age of schooling are available among them. Accordingly, this case also proposes various problems regarding education for the agenda. The goal of this research is to analyze the observations of the primary school teachers associated with the academic achievement, in-class actions and intramural attitudes and behaviors of the children who have come to our country from Syria at our primary schools and classes where they receive education in company with Turkish students.

Key Words: Syrian students, Primary school, Observations of Teachers.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	İ
YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU.....	İİ
TEŞEKKÜR	İİİ
ÖZET	İV
SUMMARY	VI
İÇİNDEKİLER.....	Vİİİ
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	Xİ
TABLolar LİSTESİ	Xİİ
KISALTMALAR	Xİİİ
GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM DURUMU.....	3
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	5
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	5
1.4. PROBLEM CÜMLESİ.....	6
1.5. VARSAYIMLAR.....	6
1.6. SINIRLILIKLAR	7
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	8
2.1. GÖÇ OLGUSU VE GÖÇÜN TANIMI	8
2.1.1.Göçün Nedenleri.....	9
2.1.2.Göç Türleri	11
2.1.3.Gönüllü Göç	12
2.1.4. Zorunlu Göç	12
2.1.5. Mevsimlik (Geçici) Göçler.....	13
2.1.6. Sürekli (Devamlı) Göçler	14
2.1.7. İç Göçler	15
2.1.8. Dış (Uluslararası) Göçler.....	17
2.1.9.Göçün Etkileri	18
2.2.ARAP BAHARI VE SURİYE GÖÇÜ	19
2.3.ÜLKEMİZE GELEN SURİYELİLER.....	20
2.4.ÜLKEMİZE GELEN SURİYELİ ÖĞRENCİLER	24
2.5. TÜRKİYE’ DEKİ SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ	26
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	33
2.2.1. Suriyeli Öğrencilerle Yaşanılan Uyum Sorunuyla İlgili Çalışmalar	33
2.2.2.Suriyeli Öğrencilerin Dil Problemiyle İlgili Çalışmalar	35

2.2.3.Suriyeli Öğrencilerin Yaşadıkları Psikolojik Sorunlarla İlgili Çalışmalar	40
3.YÖNTEM.....	44
3.1. ARAŞTIRMANIN DESENİ.....	44
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	44
3.3.VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	44
3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması	45
4.BULGULAR VE YORUMLAR	47
4.1. ÖĞRETMENLERİN SINIFLARINDA BULUNAN SURIYELİ ÖĞRENCİ SAYISI .	47
4.2. ÖĞRENCİLERİN SINIFA KATILMA ZAMANI.....	49
4.3. SURIYELİ ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK DURUMLARININ İNCELENMESİ.....	51
4.3.1. Suriyeli Öğrencilerinin Akademik Durumlarının Başarılı Olduğunu Belirtenler	52
4.3.2. Suriyeli Öğrencilerinin Akademik Durumlarının Başarısız Olduğunu Belirtenler	55
4.3.3. Suriyeli Öğrencilerinin Akademik Durumlarını Tespit Edemeyenler	58
4.3.4. Suriyeli Öğrencilerinin Akademik Durumlarının Farklılık Gösterdiğini Belirtenler	59
4.4. SURIYELİ ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNE KATILIMININ İNCELENMESİ	59
4.4.1. Suriyeli Öğrencilerin Öğrenme Etkinliklerine Aktif Olarak Katıldığını Belirtenler	60
4.4.2. Suriyeli Öğrencilerin Öğrenme Etkinliklerine Aktif Katılım Sağlamadığını Belirtenler	61
4.5. SURIYELİ ÖĞRENCİLERİN DİL GELİŞİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN İNCELENMESİ	65
4.5.1. Suriyeli Öğrencilerin Dil Gelişimlerinin İyi Düzeyde Olduğunu Belirtenler	65
4.5.2. Suriyeli Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Zamanla Geliştiğini Belirtenler	66
4.5.3. Suriyeli Öğrencilerinin Dil Gelişimleri Hakkında Olumsuz Görüş Bildirenler	67
4.6. SURIYELİ ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇERİSİNDE DİĞER ÖĞRENCİLERLE İLETİŞİM VE ETKİLEŞİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN İNCELENMESİ	69
4.6.1. Suriyeli Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşiminin İyi Olduğunu Belirtenler	70
4.6.2. Suriyeli Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşiminde Sorun Olduğunu Belirtenler.....	73

4.6.3. Suriyeli Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşiminin Farklılık Gösterdiğini Belirtenler.....	75
4.6.4. Suriyeli Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşimindeki Sorunların Zamanla Çözüldüğünü Belirtenler.....	75
4.7. SURIYELİ ÖĞRENCİLERİN SINIF İÇERİSİNDE DİĞER ÖĞRETMENLERİYLE İLETİŞİM VE ETKİLEŞİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN İNCELENMESİ	76
4.7.1. Suriyeli Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Diğer Öğretmenlerle İletişim ve Etkileşiminin İyi Olduğu Yönünde Görüş Belirtenler	77
4.7.2. Suriyeli Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Diğer Öğretmenlerle İletişim ve Etkileşiminde Çekingen ve Utangaç Olduğunu Belirtenler.....	78
4.7.3. Suriyeli Öğrencilerinin Sınıf Öğretmenleri Haricinde Derslerine Gelen Diğer Öğretmenlerle İletişim Kurmadıklarını Belirtenler.....	78
4.7.4. Derslerine Sadece Sınıf Öğretmenleri Giren Suriyeli Öğrenciler ..	79
4.8. SURIYELİ ÖĞRENCİSİ BULUNAN ÖĞRETMENLERİN KARŞILAŞTIKLARI FIRSAT, ZORLUK VE DENEYİMLERİN İNCELENMESİ	80
4.8.1. Sınıfında Suriyeli Öğrencilerinin Olmasının Kendilerine Fırsat veya Deneyim Sağladığını Belirtenler	81
4.8.2. Sınıfında Suriyeli Öğrenci Olmasından Dolayı Zorluk Yaşadıklarını Belirtenler	83
4.8.3. Sınıfında Suriyeli Öğrencinin Bulunmasının Hem Zorluk Yaşatıp Hem de Fırsat ya da Deneyim Sağladığını Belirtenler	87
4.8.4. Sınıfta Suriyeli Öğrencinin Bulunmasından Dolayı Zorluk Yaşamadıklarını Belirtenler	89
4.8.5. Sınıfında Suriyeli Öğrencilerinin Olmasından Dolayı Yaşadıkları Zorlukların Zamanla Çözüldüğünü Belirtenler.....	90
5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	92
5.1. SONUÇLAR.....	92
5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	92
5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	94
5.1.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....	95
5.1.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	98
5.1.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	98
5.1.6.Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	99
5.1.7.Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	100
5.1.8.Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	101
5.2. ÖNERİLER	103
KAYNAKÇA	106
EKLER	114
.....	118

.....	119
ÖZGEÇMİŞ	120

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı	23
Şekil 2: Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı	24

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Bulunan Suriyeli Öğrenci Sayısına Göre Dağılımları.....	47
Tablo 2: Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerinin Sınıfa Katılma Zamanlarına Göre Dağılımları.....	49
Tablo 3: Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Akademik Durumlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	51
Tablo 4: Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Öğrenme Etkinliklerine Katılımına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	59
Tablo 5: Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Dil Gelişimine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	65
Tablo 6: Sınıf Öğretmenlerinin, Suriyeli Öğrencilerin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşimine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	70
Tablo 7: Sınıf Öğretmenlerinin, Suriyeli Öğrencilerin Diğer Öğretmenlerle İletişimine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.....	76
Tablo 8: Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Suriyeli Öğrenci Bulunmasından Dolayı Yaşadıkları Fırsat, Zorluk ve Deneyimlere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı....	80

KISALTMALAR

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

GEM: Geçici Eğitim Merkezi

GİGM: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

GKAS: Geçici Koruma Altındaki Suriyeli

İHH: İnsani Yardım Vakfı

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

PICTES: Promoting Integration of Syrian Children to Turkish Education System

UNİCEF: United Nations International Children' s Emergency Fund

GİRİŞ

Göç yüzyıllardır insanoğlunun en büyük eylemlerinden biri olmuştur. Göç kavramı Türk Dil Kurumu'nun büyük Türkçe sözlüğünde 'ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret' olarak geçer (TDK, 2018).

Göç olayına sebep olan etkenler coğrafi şartlar, iklim şartları, açlık, savaşlar vb. olabildiği gibi, zamanla bu nedenler yerini siyasi, dini, kültürel, eğitim, sanayileşme gibi çok farklı nedenlere bırakmıştır (Akıncı, 2015, s. 58-83).

İnsanlar bazen kendi istekleriyle göç etmekte bazen ise buna mecbur bırakılmaktadır. İçinde buldukları durum insanları göçe zorlayabilmektedir. Bazı ülkeler siyasi nedenlerden göç etmeye mecbur kalırken bazı ülkeler ise savaştan dolayı mecbur bırakılmıştır. Suriye de bu ülkelerden biridir. İlk olarak 2010 yılında başlayan hareketlilikler iç karışıklıklara yol açmış, ardından savaş başlamıştır. Başlarda mevcut duruma bir itiraz olarak başlayan isyanlar, aslında insanların daha iyi şartlarda yaşamak ve ülkelerinden göç etmemek için yaptıkları direnişin bir göstergesidir. Ancak isyanlar şiddetle karşılık bulup savaş ortamı oluşunca insanlar ülkelerini terk etmeye başlamışlardır.

Ülkemiz de jeopolitik konumu nedeniyle geçmişten bu yana en çok göç alan ülkelerden biri olmuştur. Ülkelerindeki savaş ortamından uzaklaşmak isteyen Suriyeliler de başta Türkiye olmak üzere birçok ülkeye göç etmişlerdir. Türkiye'deki ilk hareketlilik 29 Nisan 2011 tarihinde başlamıştır. Ülkemize Hatay'daki Cilvegözü sınır kapısından 252 Suriyeli mülteci gelmiştir.

Ülkelerindeki savaş halen devam etmekte olup 2011 yılından bu yana da ülkemize gelmeye devam etmektedirler. Savaşın ne zaman sona ereceği belli olmadığı için göç hareketliliği de devam etmekte, gelen Suriyeli sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 16 Mayıs 2019 tarihli biyometrik verilerle kayıt altına alınmış, Türkiye' deki Suriyeli mülteci sayısı bir önceki aya göre 122 kişi artmıştır. Verilere göre Türkiye'deki toplam Suriyeli mülteci sayısı 3 milyon 606 bin 737 kişi olmuştur. Bu kişilerin 1 milyon 953 bin 126'sını erkekler, 1 milyon 653 bin 611'ini ise kadınlar oluşturmaktadır (GİGM, 2019). Önceki yıllara göre ciddi artışlar gösteren bu sayı görünüşe göre daha da artmaya devam edecektir.

Göç eden toplumlar her ne kadar en büyük değişikliği kendilerinin yaşadıklarını düşünseler de göç ettikleri ülkelerin bünyelerinde birçok farklılığa sebep olmaktadır. Yaşam şartları, kültürel özellikleri, dilleri, eğitim seviyeleri gibi birçok konuda farklılık gösterdikleri için bu farklılıklar hem ülke genelinde hem de insanlar üzerinde belirli bir etkiye sahiptir. Bu bazı konularda olumlu bir etki oluşturabileceği gibi bazı konularda ise olumsuzluklara yol açabilir. Ancak imkanlar dahilinde bu süreç daha az hasarla atlatılabilir ve zaman isteyen bu karşılıklı uyum süreci birlikte yaşama durumunu kolaylaştırabilir. Dolayısıyla ülkemize gelen Suriyeliler her ne kadar en büyük değişikliği kendilerinin yaşadıklarını düşünseler de en az onlar kadar ülkemiz de bu durumdan etkilenmiştir. Dil, kültür, yaşayış şekli ve daha birçok konuda farklılık göstermeleri alışma sürecinde birçok problemi de beraberinde getirmiştir. Özellikle dil konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Bilindiği üzere dil insanların iletişimde en büyük araçtır. Aynı dili konuşmayan insanlar elbette iletişim de sıkıntılar yaşayacak ve aynı düşünce de olsalar bile birbirlerini anlamadıklarından dolayı sorunlar ortaya çıkacaktır. Bu süreçte bu ve bunun gibi birçok problemle karşılaşılacağı gibi, önlem alınmazsa sorunlar daha da büyüyeceğinden uyum süreci bir kaos ortamına dönüşür. Mümkün olduğunca şartlar iyi hale getirilmeli ve gerek dil problemi gerekse diğer konulardaki sorunlar olabildiğince hızlı çözüme kavuşturulmalıdır. Türkiye' de, ülkelerinden uzakta, farklı dil ve kültüre sahip Suriyeli mültecilere geldikleri günden bu yana farklı imkanlar sunmaya çalışmıştır. Eğitim, sağlık, barınma, iş istihdamı vb. konularda seçenekler sunulmuştur. Sadece kendi ülkelerinden olan insanlarla bir arada yaşadıkları birçok kamp kurulurken, aynı zamanda imkanları dahilinde kamplar dışında da yerleşim gösterebilmişlerdir. Ayrıca yaşam standartlarını en iyi düzeye getirmek için

yardımlar yapılmaktadır. Mevcut durumu en iyi şekilde atlatabilmeleri için her konuda destek sağlanmaya çalışılmaktadır. Suriye den gelen çocuklar ise ülkemizde eğitimlerine devam etmektedirler. Suriyeli çocuklar kamplardaki okullarda eğitim görebildikleri gibi devlet okullarında da eğitimlerine devam edebilmektedir. Geldikleri günden bu yana en fazla tartışılan konulardan biri de Suriyeli öğrencilerin eğitimleridir. Çünkü Suriyeli çocukların tamamen farklı bir eğitim sisteminden gelmeleri, birçoğunun Türkçe bilmemesi vb nedenler eğitimde ciddi sıkıntılara yol açmaktadır. Bu durum hem Suriyeli öğrencileri hem öğretmenlerimizi hem de sınıftaki diğer öğrencileri etkilenmektedir.

1.1. Problem Durumu

Tunus' ta yaşayan ve seyyar satıcılık yaparak geçimini sağlamaya çalışan üniversite mezunu Muhammed Buazizi'nin 17 Aralık 2010 da kendini yakmasıyla Arap Baharı başlar.

Muhammed Buazizi, 26 yaşında üniversite mezunu ancak işsizdir. Ailesinin geçimini sağlamak amacıyla pazarda seyyar satıcılık yapmaktadır. Tezgahının ruhsatsız olması gerekçe gösterilerek 17 Aralık 2010 tarihinde, tezgahına el konulmuştur. Güvenlik güçlerine direnen Muhammed Buazizi, şiddete ve hakarete maruz kalır. Yaşadıkları nedeniyle kendini yakan Muhammed Buazizi, 4 Ocak 2011 de hayatını kaybeder. Yaşanan bu olay sonucunda Tunus'ta yaşayan halk sokaklara dökülür ve rahatsız oldukları birçok konuyu protesto etmeye ve gösteriler düzenlemeye başlarlar. Tunus'ta başlayan olaylar daha sonra diğer Arap ülkelerine yayılmaya başlar (İnsani Yardım Vakfı, 2014).

Olaylar 15 Mart 2011 tarihinde Suriye' ye de sıçrar ve ülkede daha iyi şartlarda yaşamak isteyen halk, Beşer Esad yönetimine karşı protestolara başlar. Beşer Esad yönetiminin, halkın protestolarına şiddetle karşılık vermesi üzerine iç savaş başlar.

Zamanla Afrika'nın kuzeyine ve Ortadoğu devletlerinin bir bölümünde yaşanan bu hareketler Arap Baharı olarak ifade edilmeye başlar. Olayların Arap devletlerinin bulunduğu coğrafyada yaşanması ve olayın sonuçlarının Arapları

etkileyeceği ve onlar için yeni bir düzen oluşacağına olan inanç, Arap Baharı isminin verilmesine sebep olmuştur (Deniz, 2013, s. 68).

Suriye de 2011 yılında başlayan savaş yüzünden halkın büyük çoğunluğu ülkelerinden kaçarak başka ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır. Bazı Avrupa ülkeleri belirli sayıda mülteci kabul ederken bazıları ise hiç mülteci kabul etmemiştir. Hatta Avrupa'ya geçmeye çalışan Suriyeliler 2.Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan en büyük göçmen krizine sebep olmuşlardır. Türkiye ise uyguladığı “Açık Kapı Politikası” ile hiçbir Suriyeli vatandaşı geri çevirmemiştir.

Türkiye' ye ilk hareketlilik 29 Nisan 2011 tarihinde başlamış ve 252 Suriyeli mülteci Hatay'daki Cilvegözü Sınır Kapısı'nda ülkemize gelmişlerdir. Ülkelerindeki savaştan kaçan Suriyeli vatandaşlar ülkemize sığınmışlar ve Suriye den gelen mülteci sayısı gün geçtikçe artmaya devam etmiştir.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre ülkemizdeki Suriyeli sayısının yıllara göre dağılımı şu şekildedir:

- 2012 yılında 14.237 kişi,
- 2013 yılında 224.655 kişi,
- 2014 yılında 1.519.286 kişi,
- 2015 yılında 2.503.549 kişi,
- 2016 yılında 2.834.441 kişi,
- 2017 yılında 3.426.786 kişi,

Son olarak 21 Mart 2019 verilerine göre bu sayı 3.651.635 e ulaşmıştır (GİGM, 2019).

Ülkemize sığınan Suriyelilerin bir kısmı onlar için yapılan kamplarda yaşamaktadır. Geriye kalan Suriyeliler ise geçici barınma merkezleri dışında hayatlarını sürdürmektedir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' nün verilerine göre geçici barınma merkezlerinde kalan 157.083 kişi, geçici barınma merkezleri dışında kalan ise 3.446.805 kişi bulunmaktadır (GİGM, 2018).

Kamplarda yaşayan Suriyeli mültecilerin çocukları kamp içinde eğitim görürken, kamp dışında yaşayan Suriyeli mültecilerin çocukları ise devlet okullarında eğitimlerini sürdürmektedirler. Devlet okullarında diğer öğrencilerle eğitim gören Suriyeli öğrencilerin birçoğu Türkçe bilmemektedir. Yaşanılan dil problemi Suriyeli öğrenciler ile arkadaşları ve öğretmenleri arasında engel oluşturmaktadır. Öğretmenler arasında öğrencilerle en fazla zaman geçiren öğretmenler sınıf öğretmenleridir. Çocuklar henüz dil bilmeden sınıf öğretmenleriyle karşılaşmaktadır. Elbette henüz dil bilmeden ortaöğretime başlayan Suriyeli öğrenciler de bulunmaktadır. Ancak mevcut durum itibariyle göçle küçük yaşta çocuk sayısı daha fazladır ve bu sayı gün geçtikçe artmaya devam etmektedir. Bu çocuklar ülkemizdeki eğitimlerine başlarken bir yandan okuma yazma öğrenme sürecine girerken diğer yandan da konuşulan dili anlamaya çalışmakta ve ciddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Tabi ki sadece Suriyeli öğrenciler değil, sınıf öğretmenleri de ciddi problemler yaşamaktadırlar. Sınıfın mevcut düzenini korumak, Suriyeli öğrencilerin biran önce uyum sağlamasına yardımcı olmak, aynı zamanda akademik olarak öğrencileri yeterli seviyeye getirmek ve gerekli kazanımları vermek sınıf öğretmenine düşmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Mardin ilinde Artuklu (Merkez) ilçesinde farklı okullarda görev yapan ve sınıfında Suriyeli öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin akademik ve sosyal gelişimine yönelik gözlemlerinin incelenmesi; yaşanılan sorunların belirlenip görüş ve önerilerin alınmasıdır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Literatürde, sınıf öğretmenlerinin ilkokul çağındaki Suriyeli öğrencilere yönelik gözlem ve önerilerinin belirlenmesine ilişkin çalışmalar az sayıdadır. Suriye de savaş henüz son bulmadığı için Suriye halkının ülkelerine ne zaman dönecekleri belli değildir. Dolayısıyla Suriyeli çocuklar kamplarda ve devlet okullarında eğitimlerine devam etmektedirler. Özellikle devlet okullarında eğitim gören Suriyeli öğrencilerin, arkadaşlarının ve öğretmenlerinin yaşadıkları problemler saptanırsa

özüm önerileri üretmek daha kolay olacaktır. Öğrencilerle yaşanan problemlerin tespiti, erken ve etkili çözüm önerileri için bu çalışma önem arz etmektedir.

1.4. Problem Cümlesi

Sınıf öğretmenlerinin Suriyeli öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimine yönelik gözlemlerinin incelenmesi, yaşanan sorunların belirlenip görüş ve önerilerin alınması bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Alt Problemler

1. Sınıfınızda kaç Suriyeli öğrenci bulunmaktadır?
2. Suriyeli öğrenci, sınıfa ne zaman katılmıştır?
3. Suriyeli öğrencilerin akademik durumları nasıldır?
4. Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılımları nasıldır?
5. Suriyeli öğrencilerin dil gelişimleri nasıldır?
6. Suriyeli öğrencilerin sınıf içinde diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimleri nasıldır?
7. Suriyeli öğrencilerin sınıf içinde diğer öğretmenleriyle iletişim ve etkileşimleri nasıldır?
8. Sınıfta Suriyeli öğrencilerin olmasının sınıf öğretmenlerine yaşattıkları fırsat, zorluk ve deneyimler nelerdir?

1.5. Varsayımlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, araştırmanın sorularına verdiği yanıtların doğru olduğu varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma Mardin ili Artuklu (Merkez) ilçesinde sınıfında Suriyeli öğrencisi bulunan 80 öğretmenle yapılmıştır. Artuklu (Merkez) ilçesinde sınıfında Suriyeli öğrencisi bulunan 102 tane sınıf öğretmeni bulunmaktadır. Ancak bunlardan 80 tanesiyle görüşme yapılmıştır. Toplanan veriler sadece Mardin ili Artuklu (Merkez) ilçesinde bulunan 80 öğretmenin araştırmaya verdiği cevaplarla sınırlandırılmıştır.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Göç Olgusu ve Göçün Tanımı

İnsanların veya insan topluluklarının sosyal, siyasal, dini, ekonomik ve diğer sebeplerden dolayı buldukları yerden başka bir yere geçmeleri göç olarak tanımlanmıştır. Göç; bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve benzeri sebeplerden ötürü yapılan yer değişikliğidir. Bu yer değişikliği sonucunda tamamen göç edilen yerde yaşanılacağı gibi, bu süre kısa bir süre de olabilir. Yani insanların yaşamlarının bir kısmını veya tamamını geçirmek için yaptıkları ve belli sebeplere dayanan yer değişiklikleridir (Akkayan, 1979, s. 21)

Göç hayatın her alanını etkileyen bir unsurdur. Sadece yer değiştirme hareketi olarak tanımlayamayacağımız göç; gerek ülke içerisinde gerekse ülke dışında olabilen, toplumları sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapıları yönünden etkileyen önemli bir olaydır (Sayın, Usanmaz ve Aslangiri, 2016, s. 2).

TDK' ya göre göç, “ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” olarak belirtilmiştir (TDK, 2018). Aslında TDK' nın tanımına göre bir nevi çevre değişikliği de denilebilir. Buradaki çevre, köklü bir değişiklik yapılarak tamamen farklı bir yer olabileceği gibi benzer özelliklere sahip yakın bir çevre de olabilir.

Göç tüm toplumlara ve tüm kişilere özgü bir olgudur. Geçmişten günümüze kadar tüm insanlığı etkilemiş ve insanlardan etkilenmiş olup bundan sonra da etkilemeye ve etkilenmeye devam edecek bir süreçtir (Kurt, 2006, s. 149). Göç sosyoloji sözlüğünde; bireylerin ya da grupların sembolik veya siyasal sınırların ötesine, yeni yerleşim alanlarına ve toplumlara doğru kalıcı hareketini içermesi olarak geçer (Sosyoloji Sözlüğü, 2005, s. 685).

Göç Terimleri Sözlüğü'nde ise göç “bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesi” olarak geçer(Göç Terimleri Sözlüğü, 2009, s. 35-36). Burada göç edilen yerde kalınan

süreden, göçün yapısından ya da göçün nedeninden ziyade önemli olan yer değişikliğinin olmasıdır.

Belirli sebeplerden ötürü yaşanılan toprakları veya ülkeyi bırakarak başka bir yere gitme durumu olarak da tanımlanabilir. Bu duruma; hastalık, savaş, ekonomik buhran, siyasi gerilim veya toplum düzeninin bozulması neden olabilir. Bu sebeplerden dolayı insanların mecbur bırakıldıkları ya da gönüllü olarak taşınma işine göç denir (Göçmen Büro, 2019). Bir başka açıklamaya göre de yakın olabileceği gibi uzak (sınırlar aşılarak) yerlere de gidilebilen, süresi ve yapısından çok yer değiştirmenin mühim olduğu nüfus hareketliliğidir (Baldık, 2018, s. 9).

Neredeyse her tanımda geçen “nüfus hareketleri” sadece bir mekandan ya da bir çevreden ayrılmak demek değildir. Aynı zamanda bir sosyo kültürel çevreden başka bir sosyo kültürel çevreye geçmektir. İşte o zaman göçün gerçek anlamda etkileri belli olabilir. Çünkü göç çoğu zaman bir kültürü etkilemek ve bir kültürden etkilenmektir.

Genel itibari ile edinilen bilgilerden de faydalanarak bir göç tanımı yapmak istersek, herhangi bir sebepten dolayı bulunulan yerden başka bir yere, bireysel ya da beraber, uzun ya da kısa süreliğine, isteyerek veya mecburi olarak taşınma işi diyebiliriz.

2.1.1.Göçün Nedenleri

İnsanlar göç ederlerken belirli bir sebepten dolayı göç etmişlerdir. Bu sebepler kendi isteklerinden kaynaklanan bir amaç uğruna olabileceği gibi zorunluluktan da doğabilir. Göçe sebep olan ihtiyaç ve isteklerimiz ya da mecburi durumlar olabilir. Ancak ne olursa olsun her göçün bir nedeni vardır.

Göçün nedenleri toplumsal, ekonomik, siyasal nedenler olabilir. Aslında bunlar göçün nedenleri olabileceği gibi göçün kendisi de toplumu, ekonomiyi ve siyasal durumları etkileyebilir ve bunlara hız kazandırabilir (Kurt, 2006, s. 149).

İhtiyaç, amaç ya da zaruri durumlar insanların göç etmesine neden olur. Göçün nedenlerine bakacak olursak bunlardan en önemlisi ve en çok karşılaşılan ekonomik nedenlerdir. Ekonomik nedenleri; yoksulluğun sebep olduğu durumlar, işsizlikten kaynaklanan sıkıntılar, imkansızlık ve gelir sıkıntısından kaynaklanan problemler olarak sıralayabiliriz (Tümertekin, 2010, s. 294).

Siyasal durumlarda insanları yerinden edebilmekte ve yer değişikliği yapmalarına sebep olabilmektedir.

Doğal çevreyle ilgili olarak deprem, volkanik patlama, toprak kaymaları, sel gibi doğal afet durumları da insanları göçe zorlar. Öyle ki bunlar insanların yaşamlarını önemli ölçüde etkileyen ve göçe mecbur bırakan nedenler arasında sayılabilir (Tümertekin, 2010, s. 294).

Doğal çevrenin bozulması ve bunun insanı etkileyecek duruma gelmesi de göçe neden olabilmektedir. Uzun sürede değişen çevresel koşullar bir süre sonra bulunulan çevreyi yaşanılmaz hale getirmekte ve insanları yerinden edebilmektedir. Kuraklık, kıtlık gibi olaylar her ne kadar bir süre dayanılabilecek şekilde olsalar da bir süre sonra insanları göçe mecbur bırakabilir.

İnsanların kendi geleneklerini devam ettiremeyeceği ortamlarda bulunması ve kültür aktarımını sağlayamayacakları inancı da onların göç etmesine neden oluşturur (Tümertekin, 2010, s. 295). Görüldüğü gibi göç edilen bölgenin kültür ve geleneklerini etkileyeceği gibi kültür ve gelenek aktarımının yapılamayacağı düşüncesinden dolayı da göç edilebilmektedir.

Elbette sadece mecburiyetten kaynaklanan göçler yoktur. Bazı göçler de insanların istek ve ihtiyaçlarından doğar. Daha iyi bir hayat yaşama arzusu insanların başka yerlere göç etmesine neden olmaktadır. Bazı bölgelerde diğerlerine göre hayat standartlarının daha yüksek olması, gelişmişlik düzeyinin yüksek olması, eğitim seviyesinin bulunulan bölgeye göre daha iyi seviyede bulunması ve yaşanan yere göre daha iyi şartlara sahip olması insanların o bölgeye göç etmesine neden olur. Bulunulan bölgeye göre daha iyi durumda ve gelişmiş olan bölgeler insanlara cazip gelir ve yer değişikliğine neden olabilir.

Siyasal durumlardan kaynaklanan göçler de olabilir. İnsanları evlerinden, bölgelerinden ya da ülkelerinden ayıran, göçe zorlayan savaşlar, sıkıyönetimler, baskılar, ihtilaller de siyasal durumlardan kaynaklanan nedenler arasında sayılabilir. Yine benzer şekilde insanların özgürlüğünün kısıtlanması ve yaşadıkları yerde güven ortamının bulunmaması da insanları göçe mecbur bırakmaktadır (Tümertekin, 2010, s. 296).

İnsanların göç etmelerine en büyük etkenlerden biri ekonomik nedenlerdir. Özellikle işsizlik sorunuyla karşı karşıya gelen insanlar iş imkanlarının daha iyi olduğu ve ekonomik anlamda sıkıntı yaşamayacakları yerlere göç etmişlerdir.

Aslında göçe neden olan her şey göç hareketliliğine katkı sağlayıp çeşitlenmesine yol açar. İnsanların göç etme nedenleri onların göç türlerini belirlememizi ve kategorize etmemizi sağlar. Göç türleri göçün nedenlerine göre belirlenir. Nasıl ki göçe mecbur bırakılan insanların zorla yaptıkları göç zorunlu göç oluyorsa, tam tersi insanların göç etme nedenleri kendi istekleriyse bunu da gönüllü göç kategorisine alırız (Dönmez Kara, 2015, s. 21).

İnsanların yer değişikliklerine bakıldığında ister bir amaç uğruna olsun ister bir ihtiyaçtan doğsun isterse mecburiyetten kaynaklansın her göçün bir nedeni olduğu görülür. İnsanların göç nedenleri daha iyi şartlarda yaşama isteği, kendini geliştirme amacı ya da bir doğal afet veya savaş olabilir. Hatta yapılan göçler de bir savaşa neden olabilir ya da şartları iyileştirebilir veya mevcut şartların kötüleşmesine neden olabilir. İnsanların ülkelerinde kendilerini geliştiremeyeceklerine ve daha iyi olanaklara sahip olmak düşüncesiyle yaptıkları beyin göçleri gibi, savaş mağduru insanların yapmak zorunda kaldıkları mecburi göçler de olabilir. Göçe neden olan her ne olursa olsun sonucunda göç oluşur ve bu göç, göç veren yerin etkilediği gibi göç alan yeri de ciddi anlamda etkiler.

2.1.2.Göç Türleri

Göç, türlerine ayrılması güç olan bir olgudur. Göçler türlerine ayrılırken belirli ölçütlere göre gruplamalar yapılmıştır. Mesafe, oluşum nedenleri, devamlı olup olmadığı ya da göç edilen yere göre türlere ayrılabilir (Tümertekin, 2010, s. 289).

Göçler oluşum nedenlerine göre; gönüllü ve zorunlu olmak üzere ikiye ayrılır. Süresine göre; mevsimlik (geçici) ve sürekli göçler olarak gruplandırılabilir. Mesafesine göre ise de iç ya da dış göçler olarak ayrılır.

Öncelikle göçler arasındaki en büyük ayrımlardan biri olan göçün isteğe bağlı mı yoksa zoraki mi yapıldığını ayırt ettiğimiz iki türü gönüllü ve zoraki göçlerdir.

2.1.3.Gönüllü Göç

Gönüllü göç, insanların kendi istekleri ve beklentileri yönünde, bir kentten diğerine veya bir bölgeden başka bir bölgeye olan hareketliliği dile getirir. Gönüllü göçler de insanlar hiçbir baskıya maruz bırakılmadan, kendi istekleriyle göç ederler. Gönüllü göçler insanların daha iyi koşullarda yaşayabilmek, daha iyi eğitim alabilmek, daha gelişmiş sağlık imkanlarından faydalanabilmek, ekonomik gelirlerini artırmak amacıyla yapılır (Koçak ve Terzi, 2012, s. 171).

Göç türlerinin büyük bir kısmını gönüllü yani isteğe bağlı göçler oluşturur. Geçmişten günümüze kadar göç eden insanların büyük ölçüde istekleri doğrultusunda yer değiştirdikleri görülmüştür. Köylerden kentlere, gelişmekte olan bölgelerden gelişmiş bölgelere, eğitim ve sağlık olanakları kısıtlı olan yerlerden daha iyi olan yerlere doğru istekleri doğrultusunda göç etmişlerdir (Tümertekin, 2010, s. 289).

Gönüllü göçlerin nedenlerine bakıldığında, insanların isteklerine bağlı olarak göç ederken büyük ölçüde hayat standartlarını yükseltmek ve mevcut durumlarını iyileştirmek amacıyla oldukları görülür. Bu mevcut durumu iyileştirme ve yükseltme her alanda olabilir.

2.1.4. Zorunlu Göç

Zorunlu göç, insanların buldukları yerden başka bir yere gitmesine sebep olan olaylar yaşamaları sonucunda, buldukları bölgeyi terk etmek zorunda kaldıkları göç türüdür.

Zorunlu göç de insanların buldukları yerden başka bölge ya da ülkelere gitme nedenleri çatışma, zulüm, savaş, kıtlık, sel, deprem gibi olaylardan dolayı olabilir (Şemşit, 2018, s. 278).

Bazı durumlarda doğal çevrenin bozulması ya da güvenlik sıkıntısının yanında devlet tarafından da insanlar zorunlu olarak göç ettirilirlir. Özellikle Türkiye’ de insanlar bu şekilde batıya ve güneye doğru göç etmişlerdir (Koçak ve Terzi, 2012, s. 171).

Eski zamanlarda insanların kaynak sıkıntısı çekmeleri özellikle su kaynaklarına uzaklık, yaşadıkları doğal afetler, iklimden kaynaklanan kıtlık ya da kuraklık, insan toplulukları arasındaki mücadeleler insanları göçe zorlamıştır. Bunların dışında sonraki dönemlerde yaşanan kölecilik, savaşlar, insanlar arasındaki çatışmalar ve sömürgecilikler zorunlu göçe sebep olan diğer etmenlerdendir (Dönmez Kara, 2015, s. 26).

Zorunlu göç kişilerin istekleri dışında gerçekleşir. Bu durum çeşitli kuvvetlerin istek ve baskısıyla olabilir. Devletin aldığı bazı kararlardan dolayı nüfusun hareket ettirebileceği gibi çevresel faktörlerden dolayı da zorunlu göç edilebilir. Devletin aldığı kararlar ülkenin sosyal durumu, ekonomisi ya da ülkedeki güvenlik önlemleriyle alakalı olabilir (Yıldırım, 2015, s. 966).

2.1.5. Mevsimlik (Geçici) Göçler

İnsanların senenin belirli dönemlerinde buldukları yerden başka bir yere dinlenme, çalışma ya da gezme amacıyla belirli bir süreliğine yer değiştirmelerine mevsimlik göç denir. Bu yer değişikliği yöreye göre pamuk ya da fındık toplamak için, hava koşullarındaki farklılıklardan dolayı sıcak olan bölgelerden serin yerlere ya da serin yerlerden sıcak bölgelere geçmek için olabilir (Koçak ve Terzi, 2012, s. 170).

Mevsimlik göç eden insanlar hem buldukları yerin hem de kısa süreli de olsa göç ettikleri yerin sosyal yapısını ve kültürel özelliklerini bünyelerinde bulundurlurlar (Sağlam, 2006, s. 34).

Mevsimlik göç eden insanlar yaptıkları bu kısa süreli yer değişikliklerinde sosyal ve kültürel olarak buldukları yeri etkiler ve bundan etkilenirler. Elbette bu diğer göç türlerinde de olan bir özelliktir. Ancak mevsimlik göç eden insanlar terk ettikleri yere bir süre sonra tekrar geri döndükleri için göç ettikleri bölgelerin sosyal ve kültürel özelliklerini, yaşayış tarzlarını ya da gelenek göreneklerini yaşadıkları bölgelere taşıma ve bunlardan etkilenip uygulama olasılıkları daha yüksektir.

Aslında mevsimlik göçlerin en belirgin örneği göçebe hayvancılık faaliyetleri sırasında bir otlaktan başka bir otağa yer değiştirilmesidir. Yine ürün kaldırma dönemlerinde ihtiyaç duyulan işçi sayısına ulaşabilmek ve talebi karşılayabilmek amacıyla yapılan işçi göçleri de mevsimlik göçe örnek oluşturur. Sadece tarım faaliyetleri değil tarım faaliyetleri dışında daha birçok alanda işçi ihtiyacını karşılamak için yapılan yer değişiklikleri de mevsimlik göçler içerisine girer (Tümertekin, 2010, s. 290).

Mevsimlik göçler göç edilen yerin yapısını değiştirecek kadar uzun olmamakla beraber, göç edilen yerle bağ kurulabilecek, kültüründen etkilenilebilecek kadar da yeterli bir süredir. Mevsimlik göçlerin sürekli olmaması, göç edilen yere geri dönülmesi de bu durumda etkili olmuştur. Mevsimlik göç denilince ilk akla gelen mevsimlik işçilerdir. Ancak sadece çalışma amaçlı değil dinlenme amaçlı da olabilmektedir. Genellikle yaz göçü ya da tatil göçü olarak anılan göç türü, mevsimlik göçler içerisinde yer alır.

Tüm bunların yanı sıra ülke değiştiren ve yerleştirilmek üzere kamplara ve geçici yerleşim yerlerinde belirli bir süre bekletilen mülteciler de mevsimlik göç ya da bir diğer adıyla geçici göç kapsamına alınabilir. Elbette bu süre bazen çok kısa olabileceği gibi bazen uzun yıllar sürebilir. Ancak amaç olarak geçici bir yerleşim yeri olduğu için ve bir süre sonra yer değişikliği düşünüldüğü için mevsimlik göç olarak belirtilir (Tümertekin, 2010, s. 291).

2.1.6. Sürekli (Devamlı) Göçler

İnsanların bir daha yer değiştirmemek üzere buldukları yerden başka bir bölgeye göç etmelerine sürekli ya da devamlı göç denir. Sürekli göçler isteğe bağlı

olabileceği gibi, zorunlu olarak da yapılabilir. Sürekli göçün sebebi insanların daha iyi bir yaşam isteği, daha iyi bir eğitim alma isteği, ekonomik anlamda daha iyi şartlara sahip olma isteği gibi kendi isteklerine bağlı nedenler olabilir. Ancak doğal afetler, terör ya da savaşlar gibi istekleri dışında gelişen olaylar yüzünden zorunlu olarak da sürekli göç etmek durumunda kalabilirler (Koçak ve Terzi, 2012, s. 170).

Tüm bunların yanında kan davaları gibi zorlayıcı nedenler de insanların sürekli göç etmelerine sebep olan etmenlerdendir. Bu tarz olaylar karşısında insanlar göçe mecbur kalır ya da göç etmeye zorlanabilir. Bazı yörelerde kültürel farklılıklar, geleneklerin devam etmesi sonucunda bölgede yaşayan insanlar arasında çıkabilecek sorunlarda problemlerin çözülmesi ve sıkıntıların en aza indirilmesi amacıyla insanların bir kısmı göç ettirilebilir.

Bu konuyla ilgili yapılan tanımlamalarda genel itibariyle sürekli ya da devamlı göç, bulunulan yerin terk edilmesi ve başka bir yere tamamen ya da temelli olarak yerleşilmesi olarak ifade edilir. Ancak göç eden insanların ayrıldıkları bölgeye zaman içerisinde tekrar geri dönme ihtimalleri her zaman vardır. İşte bu yüzden bir göçe devamlı ya da sürekli demenin de aslında çok uygun bir tabir olmadığı kabul edilebilir (Tümertekin, 2010, s. 291).

2.1.7. İç Göçler

İnsanların kendi ülkeleri içerisinde yaptıkları yer değişikliklerine iç göç denir (Tümertekin, 2010, s. 316).

İç göç nüfusun ülke içerisindeki dağılımını ve kendi içindeki hareketliliğini ifade eder.

Özellikle son dönemlerde en çok karşılaşılan göç türlerinden biri olan iç göç, yaygın olarak kırlardan şehirlere doğru yapılmaktadır. Bu durumun sebeplerinin başında nüfus baskısı sayılabilir. Nüfus baskısı ise nüfusun, bölgeden elde edilen geçim kaynakları ve gelirden daha fazla artış göstermesinden dolayı, sıkıntı yaşanmaya başlanması ve ekonomik olarak bölgenin kendini idare etme durumunun gün geçtikçe azalmasıdır. Zaten nüfus baskısı da aslında nüfus patlaması yani

nüfusun fazla artış göstermesinden kaynaklanır. Ayrıca ekonomik değişimler ve gelişmeler de bölgelerin terk edilmesine sebep olur ve kentleri cazip hale getirir (Tümertekin, 2010, s. 316-319).

Tüm bunlara rağmen iç göçler sadece kırlardan şehirlere şeklinde gerçekleşmez. Tümertekin'e göre iç göçler kendi içinde; "kırlardan şehirlere doğru, kırlardan kırlara doğru, şehirlerden kırlara doğru ve şehirlerden şehirlere doğru" olmak üzere dört başlık altında incelenebilir.

Ayrıca kısaca ülke içerisindeki yer değişikliği olarak tanımlayabileceğimiz iç göçler de, ülkenin nüfusunda herhangi bir değişiklik olmaz. Sadece yer değişikliğinden dolayı bölgeler arasında ya da şehirlerdeki nüfus yoğunluğunda değişiklikler gözlenir (Sayın vd., 2016, s. 2). Genel itibariyle köylerde ve kırsal alanlarda nüfus yoğunluğunda azalmalar gözlenirken, şehirlerde ise nüfus yoğunluğunda artış görülür.

Türkiye' deki iç göç nedenlerini; sanayileşmeyle birlikte tarımda gelişmelerin hızlanması, makineleşmeden kaynaklanan iş gücüne ihtiyacın azalması, arazi ile nüfus oranının bozulması şeklinde sıralayabiliriz (Özer, 2004, s. 24). İnsanlar iş gücüne duyulan ihtiyacın ve tarım alanlarının azalmasıyla beraber yeni iş olanakları elde etmek için yer değişikliğine ihtiyaç duymuşlardır. Bu yer değişikliklerini yaparken elbette bulunulan yere göre imkanları çok daha gelişmiş ve rahat edebilecekleri yerleri seçmişler. Böylece iç göçler çoğu zaman köylerden şehirlere doğru olmuştur.

Şehirlere doğru göç etmeye başlayan insanlar köylerde nüfus yoğunluğunun azalmasına neden olurken, şehirlerdeki nüfus yoğunluğunu da arttırmaya başlamıştır. (Günay vd., 2017, s. 42). Bu durum kırsal yerleşmelerde sıkıntılara da yol açmıştır. Bazı köylerde nüfus çok fazla azalmış ve neredeyse köylerde yaşayan kalmamıştır. Daha çok genç ve orta yaşlı gruba giren insanların yaşam şartlarını iyileştirmek ve iş imkanları için şehirlere göç etmesi, köylerde yaşlı nüfusun kalmasına ve köy hayatının zorlaşmasına neden olmuştur. Ayrıca bir süre sonra tarım arazilerinin işlenmemesi de olumsuz bir sonuç olarak görülebilir. Şehirlerde ise nüfusun

artmasıyla beraber nüfus yoğunluğu da artmış ve bu durum birçok olumsuzluğu da beraberinde getirmiştir. Öyle ki gecekondulaşmanın artması buna bir örnek teşkil edebilir. Elbette insanların göç etme denedi mevcut durumda yaşadıkları sıkıntılardır. Ancak her göç türünde olduğu gibi iç göçlerde de bir taraftan iyi sonuçlar olabileceği gibi diğer taraftan yapılan göç olumsuz sonuçlar da doğurabilir.

2.1.8. Dış (Uluslararası) Göçler

Dış göçler olarak da adlandırılabilen uluslararası göçler, diğer göçlere oranla daha uzun mesafeli olan ve genellikle sınırlar aşarak gerçekleştirilen göç türüdür. Dış göçler genellikle iş olanaklarından kaynaklanan yer değişiklikleridir. Bulunulan bölgede yeteri kadar imkan bulunmamasından dolayı insanların ülkelerini değiştirmesiyle oluşur (Tümertekin, 2010, s. 291). Yurtdışında çalışmak için yapılan işçi göçlerini dış göçlere örnek gösterebiliriz. Geçmişte yoğun bir şekilde yapılmış olan bu işçi göçleri halen de devam etmekte ve insanlar birçok ülkeye çalışmak için gitmektedir. Tabi ki işçi göçlerinin de göç edilen ülkeye etkileri olmuştur. İş gücü ihtiyacını önemli ölçüde karşılayan bu göçler, göç eden işçilerin gittikleri ülkelere ailelerini de götürmeleriyle göç ettikleri bölgelerin nüfuslarında da değişikliklere sebep olabilir.

Elbette sadece daha iyi imkanlar için değil, bazen mecbur bırakıldıkları için de insanlar dış göç yaparlar. Çevre şartları, doğal afetler, siyasi olaylar ve savaşlar insanları dış göçe zorlayan sebepler arasında sayılabilir.

Dış göçlerin süresi değişiklik gösterebilir. İnsanlar göç ettikleri yere tamamen yerleşebilir ya da geçici olarak kalabilirler. Siyasi durumlar, savaşlar, kısıtlanma ve baskılar insanları dış göçe zorlayan nedenler arasında sayılabilir. İnsanları dış göçe mecbur bırakan nedenlerin dışında, insanların kendi istekleriyle yaptıkları dış göçler de vardır. Kişilerin ortamlarını ve koşullarını daha iyi hale getirmek, çalışılan alanda kendilerini geliştirmek amacıyla yaptıkları beyin göçü, gönüllü olarak yapılan dış göçlere örnektir (Günay vd., 2017, s. 44).

Dış göçü anlatırken yapılan tanımlamalarda genel itibarıyla belirli bir sınırın geçilmesi, özellikle iş amaçlı olması ve çalışmak için gidilmesi ve gidilen yerde kısa

sürelî kalınabileceği gibi tamamen de yerleşilebilmesi şeklinde ifade edildiğini görürüz (Bayraklı, 2007, s. 19).

Her ne kadar kalınan süre ya da yer değiştirme amacı önem taşısa da dış göçlerin en önemli özelliği ülkenin siyasi sınırlarını aşmak ve göçe uluslararası bir boyut kazandırmaktır.

2.1.9.Göçün Etkileri

Göç en genel anlamıyla bir yerden bir yere hareket etme, yer değişikliği anlamlarına gelmektedir. Bu yer değişikliği insanların göç ettikleri yeri kültürel, siyasi, sosyal, ekonomik vb. birçok yönden etkilemektedir. İnsanlar sadece göç ettikleri yeri etkilemekle kalmaz aynı zamanda göç ettikleri yerden de etkilenirler. Yani karşılıklı bir etkileşim söz konusudur.

Göç; göç veren ülkeleri etkilediği gibi göç edilen ülkeleri de etkiler. Göç veren bölgelerde nüfus da azalma görülür. Göç edenlerin cinsiyetine göre, göç veren bölgede kadın-erkek nüfusunda dengesizlik yaşanır. Göç eden topluluk gençlerden ve iş amacıyla göç edenlerden oluşuyorsa, göç veren bölgede kadın ve yaşlı nüfusunda artış görülür. Bu durum bazen eğitim hizmetlerinde ve bölgede kalan nüfusun ihtiyaçlarını gidermesinde bazı sıkıntılara yol açar. Göç veren bölgedeki okullar öğrenci yetersizliğinden dolayı kapanabilir. Bölgeden giden genç nüfusla beraber, geride kalan yaşlı ve kadın nüfusu ihtiyaçlarını karşılamakta zorluklar yaşayabilirler. Göç veren bölgede, göç eden topluluğun niteliğine göre de farklılıklar oluşabilir. Ayrıca göç veren bölgede tarımsal üretimde de azalmalar görülür.

Göç alan yerlerde nüfus dağılımında dengesizlikler meydana gelmeye başlar. Bu dengesizlikler konut sorununa ve hizmetlerin yetersiz kalmasına yol açar. Nüfus dağılımındaki dengesizlik kadın-erkek nüfus dengesini de etkiler. Sağlık hizmetleri yetersiz kalabilir. Eğitim ve güvenlik konularında sıkıntılar yaşanabilir. Tüm bunların yanı sıra kültürel çeşitlilik artar. Göç alan yerlerde oluşan bu sonuçları etkileyen önemli bir faktör de göç edenlerin niteliğidir. İnsanların ne için (ne amaçla) göç ettikleri, göç ettikleri yeri önemli ölçüde etkiler. Göç alan bölgeye gelen ve savaş mağduru olan insanların bölgede yaptığı etki ile eğitim amacıyla gelenlerin etkisi

elbette aynı olmayacaktır. Göç etme amacı dışında, göç edenlerin niteliği de göç alan bölge için önemlidir. Aynı zamanda göç eden topluluğun yaş ve cinsiyetleri de göç alan bölgeyi önemli ölçüde etkiler. Yaş oranına göre eğitim hizmetlerine, sağlık hizmetlerine duyulan ihtiyaç artar ya da azalır. Yine yaş oranı göç alan bölgedeki işsizlik sorununu artırabilir.

Göç alan bölgeler her zaman olumlu etkilenmeyeceği gibi, göç veren bölgelerin de her zaman olumsuz etkilenmesi beklenemez. Göç ettikleri yere geri dönen insanlar gördükleri kültürlerden etkilenip ortamı etkileyebilirler. Çalışma amaçlı göç edenler geri döndüklerinde yatırım yapabilmekte ve bölgenin gelişimine sebep olabilmektedir.

Göç alan yer köy, kasaba, şehir ya da ülke olabileceği gibi, göç veren yer de köy, kasaba, şehir ya da ülke olabilir. Göç alan ve veren yerle ilgili olumlu ve olumsuz etkiler de gidilen ya da gelinen yer de oldukça önemlidir.

Tüm bunlara rağmen göçün hem olumlu hem de olumsuz yanları da olabilir. Bu durumda göçün etkileri incelenirken insanların neden göç ettikleri, buna mecbur mu bırakıldıkları yoksa kendi istekleriyle mi yer değiştirdikleri göçün etkilerini belirlememizde önem taşır.

2.2.Arap Baharı ve Suriye Göçü

Tunus' ta yaşayan ve üniversite mezunu olan 26 yaşındaki Muhammed Bouazizi iş bulamadığı için pazarda seyyar satıcılık yaparak geçimini sağlamakta ve ailesine bakmaktadır. Pazarda güvenlik güçleri tarafından tezgahının ruhsatsız olduğu sebebiyle şiddete ve hakarete maruz bırakılmış ve tezgahına el konulmuştur. Muhammed Bouaziziz yaşadığı bu aşağılanma, hakaret ve şiddet nedeniyle 17 Aralık 2010 tarihinde Sidi Buzid şehrindeki valilik binasının önünde kendisini yakarak intihar etmiştir (Toraman, 2015, s. 57). Muhammed Bouazizi hastaneye kaldırılmıştır ancak 4 Ocak 2011 tarihinde hayatını kaybetmiştir. Muhammed Bouazizi' nin kendini ateşe vermesinden sonra, 18 Aralık 2010 tarihinde mevcut durumdan rahatsız olan Tunus halkı yaşadıkları sıkıntılara, kötü şartlara ve kısıtlanmış olan özgürlüklerine itiraz etmek için sokaklara dökülürler. Bu olay onlar için bir başlangıç

olur ve mevcut durumu karşı çıktıklarını belirten gösteriler düzenlenir. Gösterileri düzenleyen halk ile güvenlik güçleri arasında çatışmalar yaşanır. 18 Aralık tarihinden sonra yapılan gösteri ve başkaldırıları benzer sıkıntılar yaşayan diğer Arap ülkelerine de örnek teşkil eder. Tunus’ ta yaşanan olay domino etkisi oluşturur. Ortadoğu ile Kuzey Afrika’ nın tamamına yayılır ve ciddi anlamda da etkili olur (İHH, 2018).

Olaylar 15 Mart 2011 de Suriye’ ye de sıçramasından sonra Beşşar Esad yönetiminin, protesto ve başkaldırlara şiddetle karşılık vermesiyle ülkede iç savaş başlar. Kuzey Afrika da ve bazı Ortadoğu devletlerinde mevcut düzene bir karşı çıkma amacı taşıyan ve yeni bir düzen için bir başkaldırı olan bu hareket “Arap Baharı” adını almıştır. Öncelikle olayların Arap ülkelerinde meydana gelmesi bu isimde etkili olmuştur. Ayrıca “bahar” kelimesinin eklenmesinin nedeni ise bu başkaldırıları sonucunda yeni, güzel ve istenilen bir düzenin geleceği düşüncesidir (Deniz, 2013, s. 68).

Arap Baharı’ nın başlamasıyla beraber aslında sadece olayların yaşandığı bölge değil birçok ülke durumdan etkilenmiştir. Domino etkisi yaratan ve ardı arkası kesilmeyen olaylarla hızlı bir şekilde yayılan savaş sadece Ortadoğu’ yu etkilemekle kalmamış birçok ülkeyi de sonuçlarıyla etkisi altına almıştır. Ülkede bir başkaldırıyla başlayan olaylar, sonrasında savaşa dönüşmüş ve olayların artarak devam etmesi üzerine insanlar göç etmeye başlamışlardır.

2.3.Ülkemize Gelen Suriyeliler

Suriye göçü son zamanların en büyük göç hareketi olmuştur. Suriye’ deki savaş sonrasında 13 milyon insan evini terk etmek zorunda kalmıştır. Vatanlarını ve evlerini terk etmek zorunda kalan Suriyelilerin en fazla göç ettikleri yer Ortadoğu Ülkeleri olmuştur. Birçok ülke kota gibi değişik uygulamalarla sınırdan geçişleri kısıtlamışlardır. Diğer ülkelere ve Avrupa ülkelerine oranla en fazla göç alan ülke de Türkiye olmuştur. Suriye’ ye komşu olan Türkiye; çok fazla göç almakla kalmamış, stratejik konumu itibarıyla de Suriyelilerin başka ülkelere gitmeleri için bir geçit olmuştur. Sayıları oldukça fazla olan Suriyeliler halen göç etmeye devam etmektedir.

Ülkemiz ilk olarak 2011 yılında göç almaya başlamıştır. Ancak bu hareketlilik yıllardır artarak devam etmektedir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' nün son olarak 21 Mart 2019 tarihindeki biyometrik verilerine göre kayıt altına alınan Suriyeli mülteci sayısının 3.651.635 kişi olduğu belirtilmiştir (GİGM, 2019).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' nün verilerine göre ülkemizdeki Suriyeli sayısının yıllara göre şu şekildedir:

- 2012 yılında 14.237 kişi,
- 2013 yılında 224.655 kişi,
- 2014 yılında 1.519.286 kişi,
- 2015 yılında 2.503.549 kişi,
- 2016 yılında 2.834.441 kişi,
- 2017 yılında 3.426.786 kişi,
- 2018 yılında 3.623.192 kişi,

Son olarak 21 Mart 2019 verilerine göre bu sayı 3.651.635 e ulaşmıştır.

Ülkemize sığınan Suriyelilerin bir kısmı onlar için yapılan kamplarda yaşamaktadır. Geriye kalan Suriyeliler ise geçici barınma merkezleri dışında hayatlarını sürdürmektedir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' nün verilerine göre geçici barınma merkezlerinde kalan 140.704 kişi, geçici barınma merkezleri dışında kalan ise 3.510.931 kişi bulunmaktadır (GİGM, 2019).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' nün verilerine göre geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin ilk 10 ile göre dağılımı şu şekildedir:

1. İstanbul 560.706
2. Şanlıurfa 451.434

3. Hatay 439.910
4. Gaziantep 429.575
5. Adana 238.391
6. Mersin 205.822
7. Bursa 170.372
8. İzmir 143.660
9. Kilis 117.168
10. Konya 106.756

Bu sıralamada Suriyeli sayıları verilmiştir ancak nüfus yoğunluğu olarak bakıldığında bu sıralama da değişiklikler görülür. Şehir içerisindeki Suriyeli oranının yüksek olup olmaması şehrin nüfusuyla alakalıdır. Yoğunluğun en fazla olduğu iller ise Kilis, Hatay, Urfa, Antep olarak sıralanabilir.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü diğer illerde geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin sayılarını ve yüzdelerini aşağıdaki gibi açıklamıştır (GİGM, 2018).

GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDAKİ SURİYELİLERİN İLLERE GÖRE DAĞILIMI

İL SIRA	ÜLKEMİZDE GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDA BULUNAN SURİYELİLERİN DAĞILIMI 21.03.2019 (ALFABETİK)								
	İLLER	KAYIT EDİLEN	NÜFUS	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ	İL SIRA	İLLER	KAYIT EDİLEN	NÜFUS	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ
	TOPLAM	3.651.635	82.003.882	4,45%		TOPLAM	3.651.635	82.003.882	4,45%
1	ADANA	238.391	2.220.125	10,74%	42	KAHRAMANMARAŞ	88.359	1.144.851	7,72%
2	ADİYAMAN	24.745	624.513	3,96%	43	KARABÜK	785	248.014	0,32%
3	AFYONKARAHİSAR	6.261	725.568	0,86%	44	KARAMAN	777	251.913	0,31%
4	AĞRI	1.041	539.657	0,19%	45	KARS	169	288.878	0,06%
5	AKSARAY	2.799	412.172	0,68%	46	KASTAMONU	1.323	383.373	0,35%
6	AMASYA	679	337.508	0,20%	47	KAYSERİ	78.689	1.389.680	5,64%
7	ANKARA	90.911	5.503.985	1,65%	48	KIRIKKALE	1.495	286.602	0,52%
8	ANTALYA	1.650	2.426.356	0,07%	49	KIRKLARELİ	2.742	360.860	0,76%
9	ARDAHAN	137	98.907	0,14%	50	KİRŞEHİR	1.335	241.868	0,55%
10	ARTVİN	40	174.010	0,02%	51	KİLİS	117.168	162.541	82,20%
11	AYDIN	7.611	1.097.746	0,69%	52	KOCAELİ	55.881	1.906.391	2,93%
12	BALIKESİR	4.405	1.226.575	0,36%	53	KONYA	106.756	2.205.609	4,84%
13	BARTIN	129	198.999	0,06%	54	KÜTAHYA	784	577.941	0,14%
14	BATMAN	22.518	599.103	3,76%	55	MALATYA	29.687	797.036	3,72%
15	BAYBURT	25	82.274	0,03%	56	MANİSA	13.774	1.429.643	0,96%
16	BİLECİK	593	223.448	0,27%	57	MARDİN	89.404	829.195	10,78%
17	BİNGÖL	941	281.205	0,33%	58	MERSİN	205.822	1.814.468	11,34%
18	BİTLİS	954	349.396	0,27%	59	MUĞLA	14.567	967.687	1,51%
19	BOLU	2.321	311.010	0,74%	60	MUŞ	1.368	407.992	0,34%
20	BURDUR	8.794	269.926	3,26%	61	NEVŞEHİR	9.737	298.339	3,26%
21	BURSA	170.372	2.994.521	5,69%	62	NİĞDE	4.474	364.707	1,23%
22	ÇANAKKALE	5.204	540.662	0,96%	63	ORDU	689	771.932	0,09%
23	ÇANKIRI	548	216.362	0,25%	64	OSMANİYE	48.921	534.415	9,15%
24	ÇORUM	2.587	536.483	0,48%	65	RİZE	902	348.608	0,26%
25	DENİZLİ	12.609	1.027.782	1,23%	66	SAKARYA	15.953	1.010.700	1,58%
26	DIYARBAKIR	33.844	1.732.396	1,95%	67	SAMSUN	5.687	1.335.716	0,43%
27	DÜZCE	1.682	387.844	0,43%	68	SİRT	3.966	331.670	1,20%
28	EDİRNE	969	411.528	0,24%	69	SİNOP	131	219.733	0,06%
29	ELAZIĞ	13.307	595.638	2,23%	70	SİVAS	4.016	646.608	0,62%
30	ERZİNCAN	99	236.034	0,04%	71	ŞANLIURFA	451.434	2.035.809	22,17%
31	ERZURUM	1.095	767.848	0,14%	72	ŞİRNAK	15.373	524.190	2,93%
32	ESKİŞEHİR	4.541	871.187	0,52%	73	TEKİRDAĞ	13.702	1.029.927	1,33%
33	GAZİANTEP	429.575	2.028.563	21,18%	74	TOKAT	983	612.646	0,16%
34	GİRESUN	166	453.912	0,04%	75	TRABZON	3.102	807.903	0,38%
35	GÜMÜŞHANE	95	162.748	0,06%	76	TUNCELİ	59	88.198	0,07%
36	HAKKARİ	5.391	286.470	1,88%	77	UŞAK	2.344	367.514	0,64%
37	HATAY	439.910	1.609.856	27,33%	78	VAN	2.136	1.123.784	0,19%
38	İĞDIR	90	197.456	0,05%	79	YALOVA	3.627	262.234	1,38%
39	ISPARTA	7.293	441.412	1,65%	80	YOZGAT	4.272	424.981	1,01%
40	İSTANBUL	560.706	15.067.724	3,72%	81	ZONGULDAK	554	599.698	0,09%
41	İZMİR	143.660	4.320.519	3,33%					

Şekil 1: Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere Göre Dağılımı

Kaynak: GİGM, 2018.

2.4.Ülkemize Gelen Suriyeli Öğrenciler

Göç toplumların yapısına, yaşantısına, mevcut durum ve düzenine ciddi anlamda etki eden bir unsurdur. Sadece ülke içerisinde, aynı millete ait toplumların göç etmesinde bile yaşantıları etkilerken; ülkeler arasında yaşandığında daha büyük etkilere neden olabilmektedir. Göç eden insanların kültürleri, yaşam biçimleri gibi birçok etken göç ettikleri bölgeye tesir etmektedir. Karşılıklı bir etkileşim halinde olan toplumlarda çoğu zaman sıkıntılar yaşanabilir. Birbirlerinden tamamiyle farklı olan toplumların sadece yaşam biçimleri değil, yaşamsal anlamda önem taşıyan ve birbirinden farklı olan birçok alan ortaya çıkacaktır. Eğitim ise bunlardan sadece biridir. İnsanların belirli yaş aralıklarında zorunlu eğitim almaları gerekmektedir.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin yaş ve cinsiyete göre dağılımını da son olarak 21 Mart 2019 tarihindeki ölçümlere göre aşağıdaki tabloyla göstermiştir (GİGM, 2019).

**GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDA BULUNAN SURIYELİLERİN
YAŞ VE CİNSİYET DAĞILIMI**

YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.980.963	1.670.672	3.651.635
0-4	259.566	242.490	502.056
5-9	260.092	244.490	504.582
10-14	202.540	187.578	390.118
15-18	149.704	123.751	273.455
19-24	321.775	230.276	552.051
25-29	209.186	147.979	357.165
30-34	173.006	126.255	299.261
35-39	122.550	96.103	218.653
40-44	80.984	71.143	152.127
45-49	59.996	57.057	117.053
50-54	48.691	46.348	95.039
55-59	33.954	34.094	68.048
60-64	23.834	24.408	48.242
65-69	15.826	16.300	32.126
70-74	8.990	9.574	18.564
75-79	5.063	6.236	11.299
80-84	2.800	3.500	6.300
85-89	1.565	2.026	3.591
90+	841	1.064	1.905

21.03.2019 itibarıyla

*Şekil 2: Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyet Dağılımı
Kaynak: GİGM, 2018.*

Şekil 2 de belirtilen verilere göre en kalabalık ilk üç yaş aralığı şu şekildedir:

1. 19 – 24 yaş aralığı: 552.051
2. 5 – 9 yaş aralığı: 504.582
3. 0 – 4 yaş aralığı: 502.056

Verilerden hareketle Suriyelilerin yaş aralıklarına bakıldığı zaman 5-9 yaş aralığında bulunan Suriyelilerin sıralamada ilk üç içerisinde olduğu görülmektedir. Bu yaş aralığında bulunan çocuklar ilkököl çağında olup bunların 260.092 si erkek, 244.490 ı ise kız çocuklarından oluşmaktadır. İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' nün 21 Mart 2019 tarihli bilgilerine göre ülkemizde ilkököl çağında 504.582 Suriyeli çocuk bulunmaktadır (GİGM, 2019). Bu sayı gün geçtikçe artmaya devam etmektedir. Tablodan da görüldüğü üzere sıralama da ilk üç içerisinde 0-4 yaş aralığı da bulunmaktadır. Bu sıralama bizlere Suriyelilerin sayılarının arttığını ve artmaya devam edeceğini göstermektedir. 2011 yılından itibaren yıllar arasında farklılıklar gözlemlendiği gibi detaylı olarak yaş aralıklarına bakıldığında da önemli artışların meydana geldiği görülmektedir. Zaman geçtikçe listede alan 0-4 yaş aralığını kapsayan bölüm 5-9 yaş aralığına geçecek ve ilkököl çağına gelecek olan öğrenci sayıları sürekli olarak yenilenecektir. İstatistiklere bakıldığı zaman ise ilkököl çağında bulunan Suriyeli öğrencilerin sayısının azalmayacağı, tam aksine artacağı görülmektedir.

Görüldüğü üzere göçün başlamasıyla beraber demografik yapıda bazı değişiklikler meydana gelmeye başlamıştır. Nüfus yoğunluğunda nasıl değişiklikler meydana gelmeye başladıysa, nüfus içerisindeki yaş oranlarına göre de ülkede değişiklikler meydana gelmeye başlamıştır. Nüfusun yaş oranı ülkede işsizlik oranını artırabilir ya da azaltabilir. Sadece çalışan sayısı değil, eğitim alması gereken yaş aralığındaki bireylerin sayısında da farklılıklar meydana gelmiştir. Aileleriyle beraber ülkemize gelen çok sayıda Suriyeli çocuk bulunmaktadır. Bu çocukların büyük bir kısmı okul çağında olup eğitimlerine devam etmeleri gerekmektedir. İstatistiklere bakıldığında eğitim görmesi gereken yaş aralığındaki bireylerin sayısının artacağı öngörülmektedir. Eğitim yaşına henüz gelmemiş olan birey sayısı çoğunluktadır. Ayrıca ülkemize geldikten sonra da sayılarında artış görülen

Suriyelilerin savaş bitmediğinden dolayı ülkelerine ne zaman gidecekleri bilinmemektedir. Dolayısıyla ilkökul çağını kapsayan 5-9 yaş aralığı ve akabinde yerini dolduracak olan 0-4 yaş aralığı ciddi bir sorunu da beraberinde getirmiştir.

Ülkemizdeki misafirlikleri 2011 yılından beri devam eden Suriyeli öğrencilerin eğitimi devam etmektedir. Ülkelerinden tamamen farklı bir çevreye gelen Suriyeli öğrenciler, aynı zamanda farklı bir eğitim sistemiyle ve en önemlisi de dil problemiyle karşılaşmışlardır. Kamplarda ve geçici yerleşim yerlerinde kendi dillerinde de eğitim alabilen Suriyeli öğrenciler, devlet okullarında da eğitim görebilmektedir.

2.5. Türkiye’deki Suriyeli Öğrencilerin Eğitimi

Suriye’den ülkemize ilk olarak 2011 senesinde başlayan göç hareketleri artarak devam etmiştir ve göçün artmasıyla beraber de birçok konuda düzenlemelere gidilmiştir. Savaşın şiddetinin artmasıyla birlikte 2012 yılından itibaren farklı çalışmalar yapılmıştır. Aslında yapılan ilk çalışmalar genellikle kamp içerisinde olmuştur. Böylelikle kamp içerisindeki Suriyeli öğrencileri kapsamış ancak kamp dışında yaşayanlar için çalışma yapılmamıştır. Aslında burada asıl amaç Türkiye’yi cazip hale getirmek yerine, Suriyelilerin ülkelerine döndüklerinde zorluk çekmemelerini sağlamaktır. Çünkü Suriyelilerin bir süre sonra ülkelerine geri dönecekleri ve dolayısıyla onlara kendi eğitim sistemimizi uygulamanın gerekli olmadığı düşünülmüştür. Suriyeli sayısının artmaya başlamasıyla bu konuda yapılan çalışmalar da artmaya başlamış ve 2013 senesinde göç yasası çıkarılmıştır (Çelik, 2018, s. 79).

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’ nün 2013 yılı Aralık ayında çıkardığı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile öğrencilerin ikamet izni ve ikamet izin şartları belirtilmiştir (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013).

Kamp dışındaki çocukların eğitimi ile ilgili ilk düzenleme ise Millî Eğitim Bakanlığı’nın 26 Nisan 2013 tarihinde yayınladığı genelgeyle olmuştur. Bu genelgeye göre kamp dışında yaşayan ve okul çağında bulunan çocuklara eğitim hizmetleri sunulması amaçlanmıştır. Daha sonra hem kamp içi hem de kamp

dışındaki öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarında ortak bir karar almak adına 26 Eylül 2013 tarihinde bir genelge yayımlanmıştır. Bu genelgeye göre hazırlanan programın, Suriye öğretim programına göre düzenleneceği ve eğitim dilinin de Arapça olacağı belirtilmiştir. Ancak eğitim hizmetlerini ve bunların denetimini Millî Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleştireceği söylenmiştir. Genelgede belirten diğer bir önemli husus ise ilköğretim birinci sınıfa gidecek okul çağındaki Suriyeli çocukların Türk okullarına kaydedilmeleridir (Çelik, 2018, s. 79). Ancak yapılan çalışmalardan en önemlisi Geçici Eğitim Merkezleri olmuştur. Geçici Eğitim Merkezleri; eğitim veren öğretmenlerin çoğunun Suriyeli öğretmenlerden oluşması, kendi programlarının uygulanması ve kendi dillerinde eğitim almaları yönünden Suriyelilerin önceliklerinden olmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı, 23 Eylül 2014 tarihinde Yabancılara Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri konulu bir genelge yayımlamıştır. Bu genelge de ülkemize göçen Suriyeli öğrencilerin yarım kalan eğitimlerine devam etmeleri hususunda bilgiler yer almaktadır. Suriyeli öğrencilerin ister ülkelerine dönsünler isterse ülkemizde eğitimlerine devam etsinler oluşabilecek eğitim öğretim kayıplarına karşı önlem almak amacıyla Geçici Eğitim Merkezleri (GEM)'nin oluşturulacağı belirtilmiştir. Geçici Eğitim Merkezleri, Suriyeli öğrencilerin Arapça eğitim görmelerini sağlayacak ve öğrencilere verilen program Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenecektir. Genelge kapsamında il ve ilçelerde komisyonlar kurulmuştur. Bu komisyonlar; Geçici Eğitim Merkezleri' nin kurulması ve bu konuda tedbirler alınması ve buralarda çalışmak isteyen kişilerin değerlendirilmesi, öğrencilerin denklik sınavları ve öğrencilerin eğitimleriyle ilgilenmeyi amaçlamaktadır (MEB, 2014).

Ancak ülkemizde yaşamaya devam ettikleri ve bu sürecin ne zaman biteceği bilinmediği için, Geçici Eğitim Merkezleri' nde bulunan öğrencilerin ilerleyen zamanlarda uyum sorunları yaşayacakları aşıkardır. Bir şekilde Türk eğitim sistemi ve programlarına uyum sağlaması gereken öğrenciler, Geçici Eğitim Merkezleri' nde kalmaya devam ettikçe uyum sıkıntısı da büyümeye devam edecektir. Bu yüzden

yapılan çalışmalarla öğrencilerin devlet okullarına devam etme hususunda çalışmalar başlatılmıştır (Çelik, 2018, s. 79).

Daha sonra Suriyeliler için Geçici Koruma Yönetmeliği çıkartılmıştır. Geçici Koruma Yönetmeliği, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu' nun 91. Maddesinden yola çıkarak hazırlanmıştır. Geçici Koruma Yönetmeliği' nin amacı, ülkelerinden ayrılmak zorunda kalan ve ülkelerine geri dönemeyen, büyük topluluklar halinde ülkemize gelen ve bu kişilerin ülkemize gelmeleri, kalmaları ve geri dönüşleri hakkındaki hususları ve yapılacak her türlü işlemi düzenlemek ve belirtmektir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014).

Yabancılar verilecek olan eğitim hizmetleriyle ilgili bilgilerin de yer aldığı Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014 yılında resmi gazetede yayınlanmıştır. Bu yönetmeliğe göre hem kamp içindeki eğitim merkezlerinde hem de kamp dışındaki devlet okullarında verilen eğitim Milli Eğitim Bakanlığı kontrolündedir. İlköğretim çağındaki öğrencilere, ilgili mevzuata göre eğitim öğretim hizmetleri sunulur. Ayrıca öğrencilerin yaşlarına göre öğrencileri yetiştirecek kursların düzenlenebileceği belirtilmiştir. Alınan eğitime ve varsa denklik durumuna göre öğrencilerin belgelendirileceği ve yapılacak her türlü faaliyetin bakanlık kontrol ve denetiminde gerçekleştirileceği ifade edilmiştir (Geçici Koruma Yönetmeliği, 2014).

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 24.10.2014 tarihinde yabancıların eğitimi ve bu konuda ortak hareket etmeyi amaçlayan bir başka genelge yayınlanmıştır. Genelgeye göre öğrencilerin belirli şartlar dahilinde Geçici Eğitim Merkezlerine ya da devlet okullarına yönlendirilmesinin yapılması gerekmektedir. Genelge de Geçici Eğitim Merkezleri' nde çalışacak öğretmenler ve uygulanacak eğitim programının saatleri hususunda da bilgiler yer almaktadır. Ayrıca öğrencilere verilecek ders kitapları ve materyal desteğinden bahsedilirken, öğrencilerin kayıt şartlarına da değinilmiştir (MEB, 2014).

Suriyeli öğrenciler için tanınan bir diğer hak ise öğrencilerin devlet okullarında eğitim alma imkanlarıdır. Öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığı' nın 2014 yılında

yayınladığı 21 nolu genelgeye göre yabancı tanıtma belgesi temin ettikten sonra, devlet okullarına kayıt yaptırıp eğitim görebilmektedirler (MEB, 2014).

Böylece Suriyeli öğrenciler Türkiye’ de bulunan diğer akranlarıyla aynı imkanlara sahip olup eğitim görebilmektedirler. Öğrenciler yabancı kimlik numarası edinir ve öğrencilerin e-okul kayıtlarının oluşturulmasıyla birlikte okul öncesi eğitimde dahil olmak üzere lise sonuna kadar eğitimden faydalanırlar. Tabi ki Suriyeliler, eğitim almak istediklerinde tercihlerini devlet okulları yerine Geçici Eğitim Merkezleri’ nden yana kullanmaktadırlar.

Millî Eğitim Bakanlığı’nın Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği’ ne göre yabancı uyruklu öğrencilerin okula kayıtları, oturma belgelerine ya da pasaportlarına göre yapılmaktadır. Yabancı ülkelerde eğitimlerini yarıda bırakıp ülkemize gelen öğrencilerin öğrenim belgeleri illerdeki millî eğitim müdürlükleri tarafından incelenir. Belgeleri incelenen öğrencilerin sınıflarını belirlenir. Ancak öğrenim belgeleri bulunmayan öğrencilerin gelişim ve yaşlarına göre yerleştirme yapılabileceği gibi rehber öğretmen desteği de alınabilir.

Millî Eğitim Bakanlığı yayımladığı 2015-2019 Stratejik Planı’ nda ülkemizde bulunan sığınmacıların durumuyla ilgili bilgilere yer verilmiş ve öğrencilerin eğitimleri konusunda çalışmalar yapılacağı belirtilmiştir. Özellikle bu öğrencilerin ülkemizde buldukları süre itibariyle eğitim görmeleri ve eğitim sistemimize uyumları konusunda çeşitli çalışmalara yer verileceği söylenmiştir. Bu çalışmalar yapılırken öğrencilerin denklik konusunda sıkıntı yaşamamaları adına gerekli düzenlemelere gidileceği ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla ortak hareket edileceği söylenmiştir (MEB, 2015, s. 37).

2015-2016 yıllarında devlet okullarına giden Suriyeli öğrenci sayısı oldukça artsa da halen gidemeyen ya da tercih etmeyen öğrenci sayısı oldukça fazlaydı.

İlk zamanlarda geçici eğitim merkezlerinin bu kadar yaygın olması, Suriyelilerin kısa bir süre içerisinde ülkelerine dönecekleri düşüncesinden kaynaklanmaktaydı. Ancak zaman içerisinde Suriyelilerin ülkelerine dönememeleri ve dolayısıyla ülkemizde uzun zaman geçirecekleri anlaşıldığı zaman, onları Türk

eğitim sistemine dahil etmenin daha önemli olduğu görülmüştür. Yıllardır ülkemizde bulunan Suriyelilerin, ne zaman gidecekleri de belli değildir. Bu yüzden onları bir şekilde devlet okulları kapsamına alıp eğitim sistemine dahil etmek gerekmektedir. Kaldı ki Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bu konuda açıklamalar yapılmış, 2016 senesi başlangıç olarak gösterilmiş ve bu seneden itibaren öğrencilerin Türk eğitim sistemine geçişleri için çalışmalar başlatılmıştır.

Göçle gelen bireylerin, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' ne giderek kayıt olmaları gerekmektedir ve böylece koruma altına alınmaktadırlar. İlk olarak 2016 yılının Mart ayında başlayan kayıtlar belirli aşamalarla gerçekleştirilmiştir. Geçici Koruma, ülkemize gelen Suriyelilerin, zorla ülkelerine gönderilmelerini engellemektedir. Ayrıca bu yönetmelik kişilere yasal olarak; sağlık, eğitim, sosyal yardım ve tercümanlık gibi bazı haklar sağlamaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı, 19 Ağustos 2016 da bir genelde daha çıkarmış ve bu genelgeyle birlikte Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine daha çok dahil olabilmeleri amacıyla, devlet okullarına kayıtları için çalışmalar yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğrencilerin hem Türkçe öğrenmesi ve bu konuda eksikliklerinin giderilmesi hem de kendi dil ve kültürlerinden kopmamaları adına çalışmalar yapılması amaçlanmıştır. Öğrencilere belirli zamanlarda kurslar açılabileceği ve öğrencilerin kendilerini geliştirmelerini sağlayabilecekleri belirtilmiştir. Ayrıca genelge de öğretmenlere de değinilmiş ve Suriyeli öğrenciler hakkında bilgilerinin ve farkındalığın artması adına, öğretmenlere eğitimlerin verileceği söylenmiştir (Çelik, 2018, s. 80).

Dolayısıyla Suriyeli öğrencileri eğitim sistemimize dahil etmek ve öğrencilerin uyumunu sağlayarak başarıyı artırmak amaçlanmıştır. Sadece öğrencilere değil personele de eğitim vererek, karşılıklı farkındalık oluşturulmaya çalışılmış ve uyum sürecinin yan etkileri azaltılmaya çalışılmıştır.

T.C. Başbakanlık 02.10.2017 tarihli AFAD verilerine göre devlet okullarında bulunan Suriyeli öğrenci sayısı 183.000 olarak kaydedilmiştir. AFAD' ın 22.11.2017 tarihinde yayınladığı verilere göre bu sayı 167.493 artmış ve 350.493 öğrenciye

ulaşmıştır. Ayrıca 26.03.2018 de yapılan son ölçüme göre de 31.100 artmış ve 381.593 öğrenciye ulaşmıştır. Verilen bu bilgiler sadece devlet okullarında bulunan Suriyeli öğrenci sayısını kapsamaktadır. Bunlar haricinde kamplarda geçici eğitim merkezlerinde eğitim alan öğrenciler bulunmaktadır. Ancak çalışma kapsamında devlet okullarında bulunan ve Suriyeli öğrencisi bulunan öğretmenlerle çalışıldığı için sadece devlet okullarında bulunan öğrenci sayısı verilmiştir. Ancak verilere göre bu sayı içerisinde öğrencilerin hangi kademedeki oldukları bilinmemekte, bu sayı tüm kademelerin toplam sayısını belirtmektedir. AFAD verileri 22.11.2017 tarihinden itibaren öğrenci sayılarını kademelere göre ayırmış ve hangi kademedeki ne kadar öğrenci bulunduğu belirtilmiştir. Ancak belirtilen sayılar ülkemizde bulunan toplam öğrenci sayısını ifade ettiği için ve içerisinde geçici eğitim merkezleri ve açık okullarda bulunan öğrencilerde bulunduğu için çalışma kapsamına girmediğinden dolayı sayıları verilmemiştir. AFAD' ın yaptığı son ölçümlere göre ülkemizde çok fazla Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. AFAD verilerine göre Suriyelilerin büyük bir kısmının savaşın uzun zaman süreceğini düşünmekle beraber savaş biter bitmez ülkelerine dönmek istediklerini belirtmişlerdir (AFAD, 2017).

Bakanlık tarafından Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi (PİCTES) projesi başlatılmıştır. Bu proje kapsamında Geçici Koruma Altındaki Suriyeli (GKAS) öğrencilere Türkçe öğretmek ve öğrencilere rehberlik hizmetlerinde bulunmak amacıyla geçici öğretmenler alınmıştır. Ancak bu görev kadrolu öğretmenler gibi kalıcı olmamakla beraber, mülakattan geçen öğretmenlerin atanma durumlarında sözleşmeleri fes olunur ve öğretmen buradaki görevini bırakabilmektedir. Bu süreçte Suriyeli öğrencilere bir ön test yapılmıştır. Yapılan Destekleme Eğitimi Değerlendirme Sınavı sonuçlarına göre, Suriyeli öğrencilerin eksik oldukları alanlarda öğrencilere destek eğitimleri verilmiştir. Daha sonra yapılan son testler, istenilen amaca ulaşıp ulaşılmadığı ve Suriyeli öğrencilerin son durumlarına göre değerlendirme yapılmasını sağlamıştır. Ön testler için belirli iller seçilmiş ve belirli kademelerdeki öğrenciler için değerlendirmeler yapılmıştır (MEB, 2016).

PICTES projesi 2016 yılında başlamıştır. Proje ilk olarak iki yılı kapsayacak şekilde düzenlense de sonrasında uzatılma kararı alınmıştır. Projenin genel amacı, Suriyeli öğrencilerin eğitime ulaşmalarını sağlamaktır. Özel amacı ise Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemiyle bağlantılı ve uyum içerisinde olması için Milli Eğitim Bakanlığı ile koordineli hareket etmektir. Proje okul içinde ve okul dışındaki toplam 390 bin Suriyeli çocuğu kapsamaktadır. PICTES projesi kapsamında; Türkçe dil eğitimi, Arapça dil eğitimi, telafi eğitimleri, destekleme eğitimleri, taşıma hizmetleri, ders kaynakları ve giyim yardımı, farkındalık faaliyetleri, dil sınavları, rehberlik ve danışmanlık faaliyetleri, temizlik personelinin sağlanması, eğitim ekipmanlarının sağlanması, öğretmen eğitimleri, personel eğitimleri, izleme ve değerlendirme faaliyetleri yer almaktadır. Bu proje kapsamında; Suriyeli öğrencilerin eğitimle buluşması sağlanmış, verilen eğitimin kalitesi artırılmış ve personel iyileştirilmiştir. Türkiye’ de 4 milyona yakın Suriyeli bulunmakta ve bunların 1.74 milyonunu çocuklar oluşturmaktadır. Elde edilen verilere göre 2019 yılının Ocak ayı itibarıyla 645 bin Suriyeli çocuğun okullara kaydı bulunmaktadır. Ancak halen 400 bin çocuk eğitimle buluşamamıştır (UNİCEF, 2019).

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.2.1. Suriyeli Öğrencilerle Yaşanılan Uyum Sorunuyla İlgili Çalışmalar

Ülkelerinde çıkan savaş sonucunda, vatanlarını terk etmek zorunda kalan Suriyeli çocukların birçoğu uyum sorunu yaşamaktadırlar. Birçoğu sadece savaşa şahit olmakla kalmamış, ailelerinin ölümüne şahit olmuş ve savaşa dahil edilmeye çalışılmıştır. Ciddi kayıplar vermekle kalmamış, kayıplarını da ülkelerinde bırakmak zorunda kalmışlardır. Böyle bir ortamdan çıkan çocukların psikolojik durumlarının iyi olması beklenemez. Yaşadıkları ağır olaylar, onların toplumsal ilişkilerine de yansımaktadır. Bu süreçte buldukları çevreye uyum sağlamakta zorluk çekebilir ya da uyum sağlayamayabilirler. Dolayısıyla yapılan araştırmalara göre Suriye’ den gelen çocukların ciddi anlamda psikolojik desteğe ihtiyaç duydukları görülmektedir. Bu başlık altında Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları uyum sorunuyla ilgili yapılan çalışmalara ve bu çalışmaların çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Sarıtaş, Şahin, Çatalbaş (2016)’ in çalışmalarında en önemli sorunlarının dil problemi olduğunu belirten katılımcılar, dil bilen öğrenciler ve veliler vasıtasıyla iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerde uyum problemi olduğu belirtilmiştir. Yabancı uyruklu öğrenciler arasında uyum sağlamakta en çok güçlük çeken ve akademik sıkıntıları olanlar Suriyeli öğrenciler olarak belirtilmiştir. Savaş ortamından gelmiş olmaları ve yaşadıkları kötü olayların bu durumda etkili olduğu söylenmiş ve öğrencilerin dil ve diğer konularda desteklenmesi önerilmiştir.

Ertaş ve Çiftçi Kıracı (2017), Suriyelilerin en büyük sıkıntısı olan uyum sorununu çözmek adına halkın bilinçlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Uluslararası desteğin alınması gerektiğini ve kamp içinde olmayan ve eğitim alamayan çocukların eğitimle buluşmasının önemli olduğunu, bu konularda kamuoyunun desteğinin alınmasının gerektiğini söylemiştir.

Mert ve Çıplak (2017), Suriyeli öğrencilerinin uyumu bağlamında en önemli etkenin eğitim sistemimiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerle iyi bir iletişim içerisinde olunması gerektiği söylenmiştir. Bu konuda yapılan eğitimlerin faydalı

olduğu belirtilmiş ve bu bireylerin uyum sağlama s¼recinde, sadece okulların değil diğer t¼m kurumların destek olması gerektiği ifade edilmiştir.

Akalin (2016)' ın, Suriye' den g¼çle gelen çocukların T¼rkiye' de yaşadıkları uyum problemlerinin neler olduğunu a¼ıklamayı amaçladığı ¼alıřmada, ¼đrencilerin genel itibariyle uyum sorunu yaşadıkları ortaya ¼ıkmıřtır. ¼đrencilerin sınıf ortamında sıkıntı ¼ıkarabildiđi, arkadaşlarıyla tartışmalar yaşadıkları ve ailevi sıkıntılarını (zellikle ekonomik) olduğu sonucuna ulaşılmış ve bu gibi problemlerin ¼đrencilerin eğitim ortamını ve eğitim durumlarını etkilediği ancak t¼m bunlara rağmen ¼đrencilerin savaş ortamında bulunmadıklarından dolayı mutlu olduklarını ifade etmiştir.

zcan (2018) tarafından yapılan ¼alıřmada eğitim sistemimizde öz¼mleyici modelden, ¼ok k¼lt¼rl¼l¼đe ge¼ildiđi ifade edilmiştir. T¼rkiye' nin uygulamış olduğu kapsayıcı eğitim modeliyle birlikte Ge¼ici Eğitim Merkezleri yerine devlet okullarında eğitim almaları sağlanarak, Suriyelilerin topluma kabul ve uyumunun kolaylaştırılacağını savunmaktadır. Ayrıca GEM' lerin kapatılması ve kapatılan GEM' lerde T¼rkçe eğitimi verilmesinin d¼ř¼n¼lmesiyle dil problemi sorununun ortadan kalkacağı d¼ř¼n¼lmektedir.

Cengiz (2018)' in yaptığı ¼alıřmaya g¼re uyum probleminde cinsiyet, belirleyici bir faktör değilken, ¼đrencilerin yaşının ve sınıf değişkeninin belirleyici faktörler olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ¼đrencilerin okul haricinde ¼alıřmalarının, aileleriyle beraber ya da ayrı yaşamalarının ve gittikleri eğitim merkezlerinin çocukları uyum konusunda etkileyen faktörler olarak belirtilmiştir. Dil problemi de ¼đrencilerin uyum konusunda sıkıntılar yaşamasına sebep olmakla beraber şartlar uygun hale getirilir ve destek verilirse yaşanılan sıkıntılarının en aza ineceği söylenmiştir.

Yalçın (2017)' in yaptığı ¼alıřmaya g¼re eğitimin bulunulan ortama uyumu etkileyip kolaylaştırdığına değinildiği gibi eğitim görmek istemeyen bireylerin de T¼rkiye' den gitme amaçları olduğu ve o y¼zden eğitimi gereksiz grd¼kleri sonucuna varılmıştır. Buna ek olarak uyum s¼recinde dil, sosyal ortam ve ilişkiler,

eğitim gibi etkenlerin uyum sürecini etkilediği belirtilmiştir. Akran eğitimi ve benzer kültür özelliklerinin bireyleri ortama uyum konusunda olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle geçici eğitim merkezlerinin her semtte bulunmamasından dolayı sıkıntı yaşanıldığı, aynı semte taşınmak ya da gidiş geliş yapmak vasıtasıyla eğitime devam edilmek istenildiğinde de zaten sürekli sorun yaratan ekonomik sıkıntıların daha fazla arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız (2018), alışmasında Suriyeli ğrencilerin uyum sağlama sürecinin eğitimle olabileceği, eğitim sayesinde öğrencilerin dil probleminin çözülebileceği, evre hakkında yeteri kadar bilgi edinilebileceği ve bu sayede bulunulan topluma ve kültüre daha rahat uyum sağlanabileceği belirtilmiştir. Okula gidemeyen öğrencilerin biran önce okulla buluşturulması, okuldaki öğrencilerin ise uygun programlarla eğitilmesi ve topluma uyumunun kolaylaştırılmasının gerekliliği söylenmiştir.

Akdeniz (2018), yaptığı çalışmada cinsiyetin, öğrencilerin uyum sağlama ve kaynaşma durumunu önemli ölçüde etkilediği ortaya çıkmıştır. Ancak sınıf düzeylerine göre bakıldığında öğrencilerin uyum süreçlerinde herhangi bir farklılık görülmediği ve sınıf düzeyinin bu durumu etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Yine Türk ğrencilerin Suriyeli ğrencileri kabullenme durumunda cinsiyete göre farklılıklar gözlenmiştir.

Yüce (2018), Suriye’ den gelen öğrencilerin dil sıkıntısı yaşadıklarını, akran ilişkilerinde problem olduğunu, ğretmen ve arkadaşlarının tutum ve davranışlarının onları etkilediğini, kültürel farklılıkların bulunduğunu, akademik anlamda hazırbulunuşluk düzeylerinde sıkıntı olduğunu ve tüm bunların uyum sürecini olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Ayrıca yönetici ve öğretmenler ise Suriyeli ğrencilerin davranış olarak sorun yaşadıklarını, yaşadıkları savaştan dolayı psikolojik desteğe ihtiyaç olduğunu, ailelerin tutumların önemli olduğunu, akademik anlamda desteğe ihtiyaçlarının olduğu görüşlerini ortaya koyduklarını belirtmektedir.

2.2.2.Suriyeli ğrencilerin Dil Problemiyle İlgili alışmalar

Suriye’ den gelen öğrencilerin yaşadıkları en büyük sıkıntıların başında dil problemi gelmektedir. Öyle ki bu sorun diğer tüm alanların da etkilemektedir.

Kendini ifade edemeyen, karşısındakinin ne söylediğini anlayamayan insan kendini kötü hisseder ve bu durum tüm sosyal ilişkilerine yansır. Sadece sosyal ilişkileri değil akademik durumu da bundan olumsuz etkilenir. Öğrenciler dilini bilmedikleri bir ülkeye gelmiş ve eğitim sistemine dahil olmuştur. Henüz anlatılanları anlamayan, derdini anlatamayan öğrenciler okullarda öğretime başlamıştır. Dolayısıyla dil problemi öğrencilerin akademik durumlarındaki başarısızlıkların yanı sıra, onların kendilerini yalnız hissetmelerine, iletişimsizliklere sebep olmuştur. Bu başlık altında Suriyeli öğrencilerle yaşanan en büyük problem olan dil problemi hakkında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Ergün (2018), yaptığı çalışmada yaşanan en büyük sıkıntının dil bilmeme ve iletişim sorunları olduğunu belirtmiştir. Türkçe bilmeyen çocuklar akademik anlamda bir başarı elde edemeyecekleri gibi arkadaşlarıyla iletişim konusunda da sıkıntılar yaşamaktadırlar. Çocukların bazı oyunlarda iletişim sıkıntısı yaşamadıkları tespit edilmiş ancak bunun yeterli olmadığı ve dil kurslarına ihtiyaç olduğu söylenilmiştir. Ayrıca öğrencilerin matematik dersinde başarılı olabildikleri sonucuna ulaşılırken ifade etmede yine sıkıntılar yaşandığı belirtilmiştir. Bir diğer nokta da programın öğrencilere hitap etmediğidir ve dil problemi ortadan kalkarsa öğrencilerin çok daha başarılı olabileceğidir.

Cırt Karaağaç (2018)' a göre Suriyeli öğrencilerin devlet okullarında yaşadıkları en büyük problemin dil sorunu olduğu belirlenmiştir. Dil probleminin diğer alanları da olumsuz etkilediği belirtilmiştir. Dil bilmeme durumu sadece öğrencileri değil, velilerin öğrencilere eğitim desteği vermesini de engellediği belirtilmiştir. Buna ek olarak sorunların çözülmesi için program düzenlemelerinin yapılabileceği önerisinde bulunulmuştur.

Doğan ve Ateş (2018), göre Türkçe öğretiminde geçici eğitim merkezlerinin ihtiyacı karşılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Suriyeli öğrencilerin devlet okullarında Türkçe bilen öğrencilerle iç içe olurlarsa Türkçeyi daha kolay öğrenebilecekleri belirtmiştir.

Kılıç (2019), yaptığı araştırmayla Suriyeli öğrencilere genel olarak ev ödevi verildiği ancak ödevlerin zamanın kısıtlı olmasından dolayı kontrol edilmediğini gözlemiştir. Öğrencilerin bir kısmının ödev yapmayı sevdikleri, sevmeyenlerin de Türkçe öğrenmek için mecburiyetten ödev yaptıklarını belirtmiştir. Bunun yanı sıra ailelerinin de Türkçe bilmemesinden kaynaklı olarak öğrenciler ödevleri için Türk arkadaşlarından ya da öğretmenlerinden yardım almaktadırlar. Ayrıca araştırma sonuçlarına göre ödevlerin belirli becerilerde verildiği, bazı becerilerin ihmal edildiği, ödevlerini yapan öğrencilerin daha başarılı ve mutlu oldukları tespit edilmiştir.

Özarslan (2018) yaptığı çalışmada Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğreniminde ve kullanımında yaşadıkları sıkıntılara değinmiş ve bunlara çözüm olarak, öğretmenlerin öğrencilerin yazdıklarıyla ilgilenmelerinin ve bu konuya yaklaşımlarının önem taşıdığı, öğrencilerin cesaretlendirilmesi ve farklı yöntemlerle uygulamalar yapılmasını sunmaktadır. Ayrıca her öğrencinin gelişimine göre bir süreç izlenirse ikinci bir dil olarak Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin bu süreci daha rahat atlatabilecekleri belirtilmiştir.

Kardeş ve Akman (2018)' a göre Suriyeli öğrenciler dil problemi ve ortama uyum konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Yaşanılan bir diğer problemin ise öğrencilere uygun bir program olmamasından ve bu konudaki çalışmaların yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Öğretmenlere destek ve eğitimlerin verilmesi, ortamın uygun hale getirilmesi ve okul öncesi eğitimin verilmesi gereklidir. Ayrıca aile katılımının sağlanması ve psikolojik destek verilmesine ihtiyaç vardır.

Karabaş (2018), Suriyeli çocukların şehirlerdeki konumu, onların buldukları yere uyum ve kabullenilme sürecini yine onların tarafından değerlendirmesiyle yaptığı çalışmada, Suriyeli çocukların genel olarak buldukları yere uyum sağlamada ciddi sıkıntılar yaşamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Türkçe konuşabilme, çevreyle ilişkiler gibi bazı etkenler bu durumu daha da iyileştirmektedir. Ayrıca çocukların mekânla olan ilişkisinde ev kavramının önemi vurgulanmış ve Suriyelilere yapılacak sosyal hizmetlerde bu kavrama da odaklanılması gerektiğinden bahsetmiştir.

Beyhan (2018) Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğrenimi sürecinden sonra birçok harfi karıştırdığına, Arapçanın yazım yönü itibarıyla Türkçenin tam tersi olmasına ve Arapçada bir takım harflerin bulunmamasına, Arapça bükümlü bir dil iken Türkçenin eklemeli bir dil olmasına, materyal konusundaki eksiklerin durumu olumsuz anlamda etkilediğini ortaya koymaktadır. Ancak öğrencilerin özellikle yaş oranı düştükçe dili daha hızlı öğrenebildikleri, Suriye ve Türkiye'nin coğrafi konum itibarıyla birbirine yakın kültürler olduğu ve bu durumun dil öğreniminde önemli olduğu belirtilmektedir. Buna ek olarak öğrencileri yaş aralıklarına göre gruplandırmanın ve motive etmenin önemli olduğu, dinleme becerilerine yoğunluk verilmesi gerektiği ve gerekli çalışmalar yapıldığında öğrencilerin dil öğrenebildiklerini söylemektedir.

Dursun (2017), Suriye' den göçle gelen bireylerin Türkçe öğrenme ihtiyacının eğitsel, ekonomik, sosyal nedenlerden kaynaklanabildiğini belirtmiş. Ayrıca Türkçe bilmenin eğitsel, ekonomik ve sosyal anlamda da katkı sağladıklarını söylemiştir. Araştırmanın sonucuna göre en çok ihtiyaç duyulan dil becerisinin konuşma becerisi olduğunu ve en az ihtiyaç duydukları dil becerisinin de yazma becerisi olduğunu söylenirken, Türkçeyi en çok kullandıkları yerlerin toplumla iç içe buldukları sosyal ortamlar olduğu belirtilmiştir. Katılımcıların dil ihtiyacında cinsiyet arası bir farklılık görülmediğine ulaşılmış ayrıca Suriyelilerin Türkiye' de kaldıkça dil konusunun da zaruri bir ihtiyaç olacağı da belirtilmiştir.

Şensin (2016), sınıf öğretmenleri ile yaptığı çalışmada öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerin eğitimleri hakkındaki görüşlerini incelemiş ve öğrencilerle yaşanan dil problemine değinmiştir. Öğretmenler Suriyeli öğrencilerle dil sorunundan kaynaklı sıkıntılar yaşadıkları, öğrencilerin eğitim öğretime hazır olmadıkları belirtilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun öğrencilerle anlaşamadıkları, onlarla iletişim kuramadıkları ve bu durumun da sorunlara yol açtığı belirtilmiştir. Öğrencilerin eğitim öğretime hazır bir şekilde gelmelerinin ve Türkçe öğrenmelerinin gerekliliğinden bahsedilmiştir.

Emin (2018)' e göre Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları en büyük problemin dil sorunudur. Ayrıca dil faktörü yüzünden öğrencilerin diğer alanlardaki başarılarının ölçülmesinde de sıkıntılar yaşanıldığı görülmüştür. Öğretmen ve idarecilerin

öğrencilere karşı isteksiz olduklarını ve önyargıya sahip olduklarını belirten araştırmacı bu durumun çocuklar arasında da hissedilip Suriyeli öğrencilere yansıtıldığını söylemiştir. Velilerin de Suriyeli öğrencilere tepkili oldukları, çocuklarının sınıfında istemedikleri ve tüm bu dışlanma ve mağduriyetlere rağmen de okul rehberlik hizmetlerinin yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ekonomik olarak da sıkıntılar yaşadıklarını belirten araştırmacı bu öğrencilere destek olunması gerektiğini ve öğretmenlere de bu öğrenciler konusunda gerekli bilgilendirme ve eğitimlerin verilmesi gerektiğini önermiştir.

Çakmak (2018)' a göre Suriyeli öğrencilerde yaşanan en büyük sıkıntının dil sorunu olduğu belirtilmiştir. Bu sorunun oluşmasındaki nedenlerden birinin de şehirdeki ve okullardaki Suriyeli sayısının çok fazla olmasından kaynaklı öğrencilerin kendi aralarında kendi dilleriyle konuşup yalnızlık çekmemeleri ve Türkçeye ihtiyaç duymamaları olarak belirtilmiştir. Okulların alabileceği belirli sayıda Suriyeli öğrenci kotası varken bu kotasının aşılması ve bazı okullarda çok fazla Suriyeli öğrenci bulunması da bir başka sorun oluşturmaktadır. Ayrıca öğrenci velilerinin de belirli sebeplerden ötürü Suriyeli öğrencileri istemediklerini belirtmiş ve çalışmaya katılanların görüşlerine göre öğrencilerin okula uyumlarında sıkıntılar ve hijyen problemleri olduğu, bunların da savaş ortamından gelmeleri ve farklı bir kültüre ait olduklarından dolayı yaşanıldığı ortaya konmaktadır.

Çetin (2017)' in yaptığı araştırma sonucuna göre öğrencilerin sınıf farklılıkları onların kelime hazinelerini etkilememektedir. Fakat öğrencilerin bildikleri kelimeler benzerlik gösterirken, Suriyeli öğrencilerin yazarken çok az kelime kullandıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca sosyoekonomik durumun öğrencilerin bildikleri kelime sayısını etkilemediği tam tersine sosyoekonomik durumu düşük olan öğrencilerin bildikleri kelime sayısının daha fazla olduğu belirtilmiştir. Cinsiyet faktörünün bilinen kelime sayısını ciddi anlamda etkilediği, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla kelime bildiği ve Türkiye' de kalmaya devam ettikçe bilinen kelime sayısında da artış olacağı belirtilmiştir.

Yiğit (2015)' e göre Suriyeli öğrencilerin birçoğunun eğitim görebildikleri fakat eğitim aşamasında sıkıntılar yaşadıkları belirtilmiştir. Öğrencilerin sıkıntılar

yaşamalarında ve akademik başarısızlıklarındaki en büyük etkenler ise dil bilmeme, farklı olmalarından kaynaklanan gruplaşmalar ve dışlanmalar, kendi ülkelerinden ayrı olmaları ve farklı bir kültür içerisinde bulunmaları, derse karşı ilgisizlik, ailelerin yeteri kadar ilgilenememesi ve eğitim görülen kurumlara ulaşmada sıkıntılar yaşanması olarak sıralanmıştır. Tüm bu nedenlerin yanı sıra öğretmenlerin bu konu hakkındaki yetersizlikleri, gerekli bilgilendirmelerin yapılmaması, öğrencilere daha uygun bir program oluşturulmamasının da yaşanan sıkıntılar arasında olduğu söylenebilir.

Emiroğlu (2018) çalışmasının sonuçlarından hareketle Suriyeli öğrencilerin okula başlamadan önce dil ve psikolojik destek eğitiminden geçmeleri gerektiğini, okullarda bulunan eğitimci ve personellere gerekli eğitimlerin verilmesi gerektiğini, tüm okullarda ortak bir program dahilinde aynı eğitim verilmesini, çocukların ailelerine de destek ve eğitim programları açılmasını, eğer devlet okullarında eğitim görüyorlarsa iki dil bilen öğretmenlere ihtiyaç olduğunu ya da okulda destek amaçlı Arapça öğretmenin bulunması gerektiğini, okula ve okul kurallarına uyum açısından kuralların Arapça olarak öğrenci ve ailelerine verilebileceğini belirtmiştir.

2.2.3.Suriyeli Öğrencilerin Yaşadıkları Psikolojik Sorunlarla İlgili Çalışmalar

Suriyeli çocuklar psikolojik olarak bir çöküntü içerisindeyler. Yaşanılan olaylar en fazla çocukları etkilemiştir. Göçle gelen bireylerde bile ciddi sorunlara yol açan savaş, çocuklarda derin yaralar açmıştır. Bu durum çocukları psikolojik olarak etkilerken, davranışlarına da yansımıştır. Savaşın etkileri en fazla çocuklar üzerine tesir etmiştir. Henüz çok küçük yaşta olmaları ve savaşın sonuçlarını hala yanlarında taşımaları çocukları yıpratmaktadır. Sadece savaş sırası ya da savaş sonrasında değil, göç ettikten sonra da savaştan kalanlarla baş etmek zorunda kalmışlardır. Küçük yaşta büyük sıkıntılar yaşamışlar ve bazıları büyük sorumluluklar almak durumunda kalmıştır. Bu başlık altında Suriyeli çocukların ya da öğrencilerin psikolojik durumları hakkındaki çalışmalara ve çalışmalardan çıkan çözüm önerilerine yer verilmiştir.

Gez (2018)' in Suriyeli çocuklarla ve gençlerle yaptığı çalışmada ailelerinin desteğini hissetmeyen bireylerin psikolojilerinin etkilendiği, sene tekrarı yapan çocukların ailelerinden hissettikleri desteğin az olduğu, desteklenen bireylerin psikolojilerinin daha iyi durumda olduğu belirtilmiştir. Ayrıca dil sorununun, evde ve okuldaki şiddetin ya da şiddetin bulunduğu ortamda kalmanın psikolojik anlamda öğrencileri etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların ve gençlerin ailenin desteğini almaları ya da hissetmeleri onların psikolojilerinin sağlamlık düzeyini de artırmaktadır denilebilir.

Kultas (2017)' a göre göçle gelen bireylerin yaşadıkları en büyük problemler barınma ve beslenmedir. Bir diğer sıkıntı ise bireylerin yaşadıkları kötü olaylar, savaş ortamından kaçma ve savaş ortamında verdikleri kayıpların onlarda ağır travmalar oluşturması ve bu durumun sosyal ve psikolojik olarak yansımalarıdır. Tüm bunların yanında yaşanan en büyük sıkıntının çocukların eğitimleri olduğu vurgulanmıştır.

Solmaz (2018), araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Türkiye' de arkadaş edinmede sıkıntı yaşadıkları, yaşadıkları savaş ortamında aile ve yakınlarından kaybolanlar ya da ölenlerin olduğu, aile ve akrabalarından bazılarının savaş ortamında kaldıkları ve bunların güvenliğinden endişe ettikleri belirtilmiştir. Ayrıca yaşadıkları savaş sırasında şiddete maruz kaldıklarını, savaş ortamında ölen öldürülen kişiler gördüklerini, saldırılara şahit olduklarını söylemişler. Göçle gelen öğrenci ve ailelerine psikolojik destek verilmesi gerekmektedir. Çocuklarla ilgilenen hekimlere ve hemşirelere gerekli bilgilendirmeler yapılmalı ve bu konuda destek olunmalıdır. Ayrıca araştırmacı karma eğitim sistemiyle göçle gelen çocukların diğer öğrencilerle aynı okulda olmasıyla bu sorunun daha kısa sürede çözülebileceğini belirtmiş ve öğrencilerin bir arada olurlarsa birlikte oyun oynarlarsa savaşın olumsuz etkilerini unutabilecekleri, yalnızlık düşüncesinden sıyrılabilecekleri sonucuna varmıştır.

Arslan (2018)' a göre toplumları derinden etkileyen önemli olaylar arasında olan savaşlar en çok çocukları etkilemektedir. Savaş sebebiyle birçok çocuğun hayatını kaybettiği, geride kalanların ise hastalıklarla boğuştuğu belirtilmiştir. Ayrıca

en sağlıklı durumda olanların bile psikolojik bir çöküntü içerisinde olduğu ve yaşanan travmaları atlatamadıkları vurgulanmıştır. Aileleri, evleri, okulları gözleri önünde bombalanan çocukların bazen de savaşa dahil edildiği ve savaş ortamında kullanıldığı ifade edilmiştir. Gün geçtikçe sayıları artan Suriyeli çocukların istismar edilme olaylarının arttığı ve işçi olarak çalıştırıldığı sonucuna da ulaşılmıştır. Çocukların yaşadıkları yıkıcı olayları en az hasarla atlatmaları ve onlara zarar verecek her türlü duruma karşı önlemler alınması önerilerinde bulunulmuştur.

Cin (2018) yaptığı çalışmayla sınıfında Suriyeli öğrencisiyle sorun yaşayan öğretmenler ile sorun yaşamayan öğretmenler arasında psikolojik sağlık düzeylerinde ciddi farklılıklar bulmuş. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun bu çocukların eğitiminde sıkıntılar yaşadığı ve bu alanda desteğe ihtiyaç duyulduğu belirtmiş. Ayrıca öğretmenlerin bu konuda eğitim almasının önemi vurgulanmıştır. Öğretmenlerin bütünleştirici olması ve olumlu his ve davranışlarda bulunmasının da mevcut durumu etkilediği belirtilmiştir.

Kağnıcı (2017)'nin yaptığı çalışmada her şeyden önce psikolojik danışmanların konu hakkında yeterli bilgiye ve donanıma sahip olmaları gerektiği belirtilmiştir. Konu alan gereğiyle psikolojik danışmanların okuldaki olumsuz algıyı yıkmaları ve kabulleniş sürecini etkilemeleri gerekmektedir. Ortaya çıkan ve çıkabilecek olan her türlü duruma karşı yönetici, öğretmen, veli ve öğrencileri dahil ederek çalışmalar düzenlemesi ve bunu programa dahil etmeleri gerekmektedir. Öğrencileri uyum sürecinde takip etmeli ve gerekli desteğin verilmesi gerektiğini önermiştir.

Yağcı (2017) zorunlu göç eden ve zorunlu göç etmeyen çocuklar arasında ciddi farklılıklar olduğu belirtilirken, göçle gelen çocuklarda kaygı düzeylerinin diğer çocuklara göre çok yüksek olduğunu söylemiştir. Zorunlu göç etmenin çocukların psikolojisini etkilediği ve kaygı düzeylerini arttırdığı belirtilirken, yaşanan mağduriyetten doğan endişe ve korkuların hat safhaya geldiği durumlarda psikolojik olarak destek verilmesi gerektiği söylemektedir.

Levent ve ayak (2017)' a göre yöneticiler Suriyeli öğrencilerle iletişim konusunda ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Ayrıca ğrencileri kaydederken sistemde sıkıntılar çıkmakta ve bazı okullarda çok fazla Suriyeli ğrenci bulunduğu ve bu durumun sıkıntılara yol açmaktadır. Öğrencilerin eşit bir şekilde dağıtılması ve ayrıca iletişim sıkıntıları için okullarda Arapça bilen öğretmenlerin olması, dil sıkıntıları için Türkçe derslerinin eklenmesi ve psikolojik destek verilmesi önerilmiştir.

Öztürk (2017) göre Suriyeli ocukların öfke durumlarının dil problemi, yaş faktörü, cinsiyet, çocukların çalışma durumları, kardeş sayısı, babanın çalışmaması, savaşta kayıp vermeleri gibi durumlardan etkilendiği ortaya çıkmaktadır. Yine sosyal uyum konusunda da dil faktörü başta olmak üzere birçok etmenin çocukların çevreye uyumunu etkilediği söylenmektedir. Ayrıca ocukların öfke durumlarının artmasının sosyal uyum sürecini olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Öfke durumu arttıa duygusal sorunların, davranışsal sorunların, dikkat eksikliğinin ve akranlarla sorunların da arttığı söylenmiştir.

Türkmen (2018), Suriyeli ocuklar için çalışmanın ne anlama geldiğini belirlemek için yaptığı çalışmada, Suriyeli ailelerin evlerinde babanın olmaması ya da çalışabilir durumda olmamasının Suriyeli çocukları çalışma ortamına ittiği gözlenmiştir. Özellikle ev içerisinde diğerlerine göre yaşça büyük ve erkek olan çocuklar geçim sağlamak amacıyla çalışmak zorunda kalmaktadır. Çalışmaya göre sadece erkek çocuklar değil, evde çalışabilecek durumda erkek yoksa kız çocukları da çalışmaktadırlar. Ayrıca ocukların çalışma şartlarının oldukça ağır olduğu ve çevrede Suriyeli ocukların haklarının gözetilmediği, emeklerinin karşılıklarını alamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çocuklar ağır koşullarda çalışmakta ya da çalıştırılmaktadır. Çalışma saatlerinin uygun olmaması ve çok uzun çalıştırılmaları da bir diğer sonuç olarak gösterilebilir. Çocukları daha uzun süre çalıştırarak daha az ücret verildiği belirtilmiştir. Diğer ocuklar gibi oyun oynayamayan ve eğitim göremeyen birçok Suriyeli ocuk bulunmaktadır. Bu şekilde devam ederse çocukların suç oranlarının artmasına, güvenlik sıkıntısı yaşamalarına ve istismar edilmelerine yol açabileceği dile getirilmiştir.

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmalarının en önemli özelliği bir ya da birden fazla durumun ayrıntılarıyla araştırılmasıdır. Durumla ilgili olarak ortam, bireyler, olaylar, süreçler ve diğer etkenler araştırılır. Bu etkenlerin ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve bu durumdan nasıl etkilendikleri üzerine çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 73).

Yin (2014)' e göre durum çalışması güncel bir olay ya da durumu detaylı bir şekilde incelemektir. Gillham (200)' a göre durum çalışmaları tek bir bireyden oluşabileceği gibi, kurum, topluluk ya da bir grupla ilgili de olabilir. Buradaki kurum; bir okulu, fakülteyi ya da bir bölümü kapsayabileceği gibi, grup ise bir sınıftaki öğrencilerden ya da bir okuldaki öğretmenlerden oluşabilir (Aktaran: Saban ve Ersoy, 2016, s. 118-119).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Mardin ili Artuklu (Merkez) ilçesinde bulunan devlet okullarında, sınıfında Suriyeli öğrencisi olan ilkökul öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmaya Mardin ili Artuklu ilçesinde sınıfında Suriyeli öğrencisi bulunan 80 öğretmen katılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan anket formu kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerine dağıtılan anket formlarıyla, öğretmenlerin formlarda bulunan açık uçlu sorulara yanıt vermeleri istenmiştir. Anket formunda bulunan sorular şu şekildedir:

1. Sınıfınızda kaç tane Suriyeli öğrenciniz bulunmaktadır?

2. Suriyeli öğrenciniz ne zaman aranızda katılmıştır?
3. Suriyeli öğrencilerin akademik durumlarına ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
4. Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılımına ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
5. Suriyeli öğrencilerin dil gelişimine ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
6. Suriyeli öğrencilerin sınıf içinde diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimine ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
7. Suriyeli öğrencilerin sınıf içinde diğer öğretmenleriyle iletişim ve etkileşimine ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
8. Sınıfınızda Suriyeli öğrencilerin olması sizlere ne tür fırsat, zorluk ve deneyimler sağlamaktadır?

Sınıf öğretmenlerine sorulan sorularla, öğretmenlerin sınıflarındaki Suriyeli öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimine yönelik gözlemleri öğrenilmeye ve yaşanan sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma yapmak ve veri toplamak amacıyla öncelikle Mardin İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Millî Eğitimden Suriyeli öğrencilerin bulunduğu okulların listesi temin edilmiştir. Mardin İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nce okullara gönderilen izin yazısı ile birlikte okullardaki öğretmenlerimizden çalışmaya katılmak için gönüllü olanlarla görüşme sağlanmıştır.

Araştırmada toplanan veriler içerik analizi ile yorumlanmıştır. İçerik analizi verileri açıklığa kavuşturacak temalara ulaşmayı amaçlar. İçerik analizinde toplanan veriler kategorize edilir. Aynı kategoride bulunanlar birleştirilir ve düzenlenerek anlaşılır şekilde ifade edilir. İçerik analizi verilerin kodlanması, temaların bulunması,

kodların ve temaların düzenlenmesi ve bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s. 242,243).

Araştırmada elde edilen veriler nitel araştırma veri toplama tekniklerinden biri olan anketlerle yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlere önceden hazırlanmış 8 adet açık uçlu sorunun bulunduğu anket formu verilmiş ve açıklama yapılmıştır. Öğretmenler, sorulara daha rahat ve içten yanıtlar vermek için formlara isimlerini yazmamışlardır. Her öğretmenin doldurduğu formlara bir kod isim verilmiştir. Öğretmenlerin verdiği cevaplara göre, görüşler kategorilere ayrılmıştır. Ortaya çıkan bulgular doğrultusunda, her soru hakkında belirtilen görüşler tablo şeklinde gösterilmiştir. Bulgular açıklanırken, öğretmen görüşlerinden alıntılar yapılarak desteklenmiştir.

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde katılımcıların verdiği cevaplarla ortaya çıkan bulgulara ve elde edilen bulguların yorumlanmasına yer verilecektir.

4.1. Öğretmenlerin Sınıflarında Bulunan Suriyeli Öğrenci Sayısı

1. Soru: Sınıfınızda kaç tane Suriyeli öğrenciniz bulunmaktadır?

Araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarında farklı sayılarda Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden;

- Sınıfında 1 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 36 öğretmen,
- Sınıfında 2 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 15 öğretmen,
- Sınıfında 3 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 14 öğretmen,
- Sınıfında 4 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 4 öğretmen,
- Sınıfında 5 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 3 öğretmen,
- Sınıfında 6 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 2 öğretmen,
- Sınıfında 7 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 2 öğretmen,
- Sınıfında 8 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 3 öğretmen,
- Sınıfında 9 tane Suriyeli öğrencisi bulunan 1 öğretmen ile görüşülmüştür.

Tablo 1: Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Bulunan Suriyeli Öğrenci Sayısına Göre Dağılımları

Sınıftaki Suriyeli Öğrenci Sayısı	f	Yüzde (%)
1 tane Suriyeli öğrencisi olan	36	45
2 tane Suriyeli öğrencisi olan	15	18.75
3 tane Suriyeli öğrencisi olan	14	17.5
4 tane Suriyeli öğrencisi olan	4	5

5 tane Suriyeli öğrencisi olan	3	3.75
6 tane Suriyeli öğrencisi olan	2	2.5
7 tane Suriyeli öğrencisi olan	2	2.5
8 tane Suriyeli öğrencisi olan	3	3.75
9 tane Suriyeli öğrencisi olan	1	1.25

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %45' inin sınıfında 1 tane Suriyeli öğrenci, %18.75' inin sınıfında 2 tane Suriyeli öğrenci, %17.5' inin sınıfında 3 tane Suriyeli öğrenci, %5' inin sınıfında 4 tane Suriyeli öğrenci, %3.75' inin sınıfında 5 tane Suriyeli öğrenci, %2.5' inin sınıfında 6 tane Suriyeli öğrenci, %2.5' inin sınıfında 7 tane Suriyeli öğrenci, %3.75' inin sınıfında 8 tane Suriyeli öğrenci ve %1.25' inin sınıfında 9 tane Suriyeli öğrenci bulunmaktadır.

Tabloya göre öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun sınıfında 1 tane Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Diğer alt problemlerden ve görüşme formları sırasında öğretmenlerin belirttiği görüşlerden hareketle, sınıflarında az sayıda Suriyeli öğrencilerin bulunması bir avantajdır. Öğretmenlere göre sınıf içerisindeki Suriyeli öğrenci sayısının olabildiğince az olması gerekmektedir. Tabloya göre öğretmenlerin sınıfında en fazla 9 tane Suriyeli öğrenci bulunmaktadır ve bu sayı araştırmaya katılan sadece bir tane öğretmenimizi ifade etmektedir. Sınıf mevcutları göz önüne alındığında, sadece bir sınıfta 9 öğrencinin bulunması ciddi sıkıntılara yol açabilmektedir. Bu sayı bir sınıf için oldukça yüksektir. Genel itibariyle araştırmaya katılan öğretmenlerin sınıflarında 1, 2 ya da 3 tane Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Ancak az sayıda da olsa bu sayının 9 öğrenciye yükselmesi öğretmenler için problem oluşturmaktadır. Ayrıca bazen okul içerisinde tek şubenin bulunması ya da Suriyeli öğrencilerin

4.2.Öğrencilerin Sınıfa Katılma Zamanı

2. Soru: Suriyeli öğrenciniz ne zaman aranızda katıldı?

Araştırmaya katılan öğretmenler bu soruya farklı yanıtlar vermişlerdir. Öğretmenlerin cevaplarına göre;

Tablo 2: Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerinin Sınıfa Katılma Zamanlarına Göre Dağılımları

Suriyeli Sınıfa Katılma Zamanı	f	Yüzde (%)
Sınıfa katıllı 1 yıl oluyor*	48	58.53
Sınıfa katıllı 2 yıl oluyor*	21	25.60
Sınıfa katıllı 3 yıl oluyor	7	8.53
Sınıfa katıllı 4 yıl oluyor	6	7.31

- ‘Sınıfımıza katıllı 1 yıl oluyor’ diyen 48 öğretmen*,
- ‘Sınıfımıza katıllı 2 yıl oluyor’ diyen 21 öğretmen*,
- ‘Sınıfımıza katıllı 3 yıl oluyor’ diyen 7 öğretmen,
- ‘Sınıfımıza katıllı 4 yıl oluyor’ diyen 6 öğretmen bulunmaktadır.

*Araştırmaya katılan öğretmenlerden iki tanesinin sınıfında iki tane Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Öğretmenimizin bu öğrencileri farklı zamanlarda sınıfa katılmıştır. Öğretmenlerimize verilen kod isimlerine göre K31 kod isimli öğretmenimizin iki öğrencisinden bir tanesi 2 yıldır sınıfta bulunmaktadır ancak diğer öğrencisi aralarına katıllı henüz 1 yıl olmuştur. Araştırmaya katılan K63 kod isimli bir diğer öğretmenimizin ise sınıfında üç tane Suriyeli öğrencisi bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi 2 yıldır sınıftadır, diğer iki tanesi ise sınıfa geleli

1 yıl olmuştur. Bu yüzden bu öğretmenlerimiz öğrencilerin katılma sürelerine göre hem bir yıl hem de iki yıl kategorisine alınmıştır. Bu durumdan dolayı toplam öğretmen sayısı 82 olarak gözükmektedir.

Tablodaki verilerden hareketle öğretmenlerden %58.53' ü Suriyeli öğrencisinin sınıfa katılılı 1 yıl olduğunu, öğretmenlerden %25.60' ı Suriyeli öğrencisinin sınıfa katılılı 2 yıl olduğunu, öğretmenlerden %8.53' ü Suriyeli öğrencisinin sınıfa katılılı 3 yıl olduğunu ve öğretmenlerden %7.31' i de Suriyeli öğrencisinin sınıfa katılılı 4 yıl olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin sınıfa katılma sürelerini daha çok eğitim öğretim yılı olarak değil de ne kadar zaman geçtiğini ifade edecek şekilde yazmaları istenmiş ya da onların ifadeleri ile not alınmıştır. Bunu yapmakta asıl amaç öğrencilerin sınıfa dahil olma zamanlarını öğrenirken diğer yandan da öğrencilerin ne kadar süredir sınıf ortamında bulduklarını ve öğretmen ve arkadaşlarıyla ne kadar vakit geçirdiklerini saptamaktır. Öğretmenlerin diğer sorulara verdikleri yanıtlardan hareketle, Suriyeli öğrencilerin sınıfa katılma süreleri ile alışma ve başarı arasında ilişki olduğu görülmüştür. Öğrenci sınıf ortamında ne kadar uzun zaman geçirmişse ve sınıf ortamına ne kadar erken dahil olmuşsa, yaşanan problemler de daha az ve daha müdahale edilebilir durumda olmaktadır. Öğrenci sınıf ortamında zaman geçirdikçe sınıfa, arkadaşlarına ve okula uyumu hızlanmaktadır.

Suriyeli öğrencilerin sınıfa katılma süreleri belirtilirken, 1 yıl olarak ifade eden ve katılımcıların %58.53' ünü kapsayan kısım 2013-2014 eğitim öğretim yılını kapsamakta, 2 yıl olarak ifade eden ve katılımcıların %25.60' ını kapsayan kısım 2014-2015 eğitim öğretim yılını, 3 yıl olarak ifade eden ve katılımcıların %8.53' ünü kapsayan kısım 2015-2016 eğitim öğretim yılını, 4 yıl olarak ifade eden ve katılımcıların %7.31' ini kapsayan kısım ise 2016-2017 eğitim öğretim yılını kapsamaktadır. Ayrıca 2011 yılından bu yana göç alan ülkemizde, Suriyeli öğrencilerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Artık öğrencilerin ara sınıf seviyesinden değil de ilkökul birinci sınıftan itibaren okula başladığı görülmektedir. Öğrencilerin devlet okullarına kabullerinden sonra ara sınıf seviyesinde de kayıtlar fazlasıyla bulunmaktaydı ve bu durum öğrencilerin kendilerini tamamen yabancı bir eğitim

sisteminin içinde bulmalarına sebep oluyordu. Zaten dil problemleri ve psikolojik sorunlarla baş etmeye çalışan öğrenciler bir yandan da Suriye’deki eğitim sistemiyle tamamen farklı bir eğitim sistemine uyum sağlamaya çalışıyorlardı. Ancak zaman ilerledikçe gelen yeni neslin temelden başlayarak eğitim aldığı görülmüştür. Bu durum problemleri bir nebze de olsa azaltmıştır.

4.3. Suriyeli Öğrencilerin Akademik Durumlarının İncelenmesi

3. Soru: Suriyeli öğrencinizin akademik durumlarına ilişkin gözlemlerinizi nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmenlerden alınan cevaplara göre Suriyeli öğrencilerin akademik durumlarına ilişkin görüşler; akademik durumları başarılı, akademik durumları başarısız, akademik durumu tam olarak tespit edilemeyenler ve öğrenciden öğrenciye akademik durumlarının değişeceği yönünde görüş bildirenler olarak dört kategoriye ayrılmıştır.

Tablo 3: Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Akademik Durumlarına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Suriyeli Öğrencilerin Akademik Durumu	f	Yüzde (%)
Akademik durumları başarılı	38	47.5
Akademik durumları başarısız	24	30
Akademik durumları tespit edilemiyor	10	12.5
Akademik durumları öğrenciden öğrenciye farklılık gösteriyor	7	8.75
Görüş belirtmeyen	1	1.25

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %47.5’i sınıfında bulunan Suriyeli öğrencisinin akademik durumlarının başarılı olduğunu belirtmiştir. Sınıf

öğretmenlerinin %30' u öğrencilerinin akademik durumlarının başarısız olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.5' i öğrencilerinin akademik durumlarını tam olarak tespit edemediklerini belirtirken, öğretmenlerin %8.75' i ise akademik durumun öğrenciden öğrenciye değişeceği ve farklılık göstereceği yönünde görüş belirtmiştir.

4.3.1. Suriyeli Öğrencilerinin Akademik Durumlarının Başarılı Olduğunu Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %47.5' i sınıfında bulunan Suriyeli öğrencilerinin akademik durumlarının başarılı olduklarını belirtmişlerdir. Akademik durumları başarılı diyen öğretmenlerimiz genel itibariyle öğrencilerin diğer öğrencilerle aralarında bir fark bulunmadığını ve akademik anlamda eşit seviyede bulduklarını, algılarının açık olduğunu ve zeki öğrenciler olduklarını, hatta farklı alanlarda akademik durumlarının diğer öğrencilere göre daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerimizden aldığımız yanıtlara göre öğrencilerin özellikle matematik dersinde ve İngilizce dersinde diğer öğrencilerden daha iyi olduğu görülmüştür. Suriyeli öğrencilerin birçoğu ülkelerinde de İngilizce dersi gördükleri için bu derse aşinadırlar ve başarı göstermektedirler. Ayrıca matematik dersinde de sayısal olarak verilen problemleri çözmekte oldukça başarılıdırlar. Öğrenciler matematik dersinde soruyu anladıkları sürece çözmeleri de çok zor olmamaktadır. Öğrenciler yaş olarak küçük ve algıları açıktır. Öğretmenlerin anlattıklarını rahatlıkla anlamakta ve anladıklarına dair dönüt vermektedirler. Öğrencilerin yaş aralığından da kaynaklı dil öğrenmeye yatkınlıkları ve çabuk uyum sağlamaları, öğrencilerin akademik başarı durumlarının üzerinde etkili olmuştur.

K4: “ Suriyeli öğrencilerim özellikle matematik dersinde diğer öğrencilerimden biraz öndeler. Anlayabildikleri ve sadece işlemsel olarak ifade edilen problemlerde oldukça başarılılar. “

K11: “4. Sınıfın temelini atıldığı, ünite ve konuların arttığı ve akademik olarak zorlukların sıkça yaşandığı dönem olan 3. sınıfta Suriyeli öğrencim diğer arkadaşlarıyla uyum içinde ve başarılı bir şekilde devam etmektedir.”

K19: “Öğrenme hızı oldukça iyi. Almaya açık bir öğrencidir. Verdiklerimi, öğrettiklerimi çabuk kavıyor. Ayrıca dil öğrenmeye yatkın. İngilizce düzeyi diğer öğrencilerimden daha iyi.”

Öğretmenlerimiz; Suriyeli öğrencilerinin başarılı olmasında, 1.sınıftan itibaren eğitim almalarının da etkisinin olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerle küçük yaşlardan itibaren beraber olmanın olumsuzlukları en az seviyeye indirdiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler daha ileriki yaşlarda yani ara sınıf seviyesinde sınıfa katıldıkları zaman, uyum sorunlarının yanı sıra akademik olarak da diğer öğrencilerin seviyelerine yetişmekte güçlük çekiyor ve ciddi problemler yaşıyorlar. Dolayısıyla 1. Sınıfta sınıfa katılan öğrenci ile diğer sınıflarda sınıfa katılan öğrenciler arasında, akademik başarı elde etmede, ciddi farklılıklar oluşuyor. Öğrencilerin okula erken başlamaları onların diğer çocuklarla aralarındaki farkı en aza indiriyor. Öğrenciler okula ara sınıf düzeyinde dahil olduklarında, birçok problemle aynı anda baş etmeye çalışıyorlar. Dolayısıyla öğrenci uyum sağlamaya çalışırken akademik anlamda başarı sağlayamıyor. Öğrencileri, sağlam bir temel oluşturmak adına ilkokulun başında sınıfa dahil ettiğinizde akademik anlamda diğer çocuklarla aralarında çok ciddi farklar görülüyor.

K1: “1. Sınıf olduğu için diğer öğrencilerle beraber öğretim almaya başladılar. Diğer öğrencilerden farklı olarak ailede Türkçe bilen birey olmadığı halde sadece derste öğrendikleriyle büyük başarı sağlamış durumdadır.”

K8: “ 1. Sınıf olduğundan diğer öğrencilere arasında pek bir fark yok.”

Ayrıca araştırmanın yapıldığı Mardin ilinde genel itibariyle insanlar Kürtçe ya da Arapça bilmektedirler. Hatta çoğunlukla çocuklar, Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenmektedirler. Yani Suriyeli öğrenciler haricinde sınıftaki diğer öğrencilerin büyük bir kısmı da çoğu zaman Türkçe bilmeden okula başlamaktadırlar. Suriyeli öğrencilerinin akademik olarak başarılı olduklarını ve bir sıkıntı yaşamadıklarını belirten öğretmenler, diğer öğrencilerle de zaman zaman dil problemi yaşadıkları için öğrencilerle ne kadar erken buluşurlarsa o kadar iyi olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmanın yapıldığı bölge göz önüne alınırsa, yaşanan problemlerin sadece

Suriyeli öğrencilerle olmadığı, diğer öğrencilerle de dil konusunda sıkıntılar yaşanıldığı bilinmektedir. Ancak bu durum bölge de ciddi bir problem olarak görülmemekte, aksine alışıl gelmiş bir durum olarak bilinmekte ve normal karşılanmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerimiz Suriyeli öğrencilerin algıları açık, zeki ve başarılı öğrenciler olduğunu söylemişlerdir. Bazı öğretmenlerimiz sınıftaki diğer öğrencilere göre çok daha başarılı öğrenciler olduğunu belirtirken, diğer öğrencilerle aralarındaki farkı kısa sürede kapattıklarını söylemişlerdir. Öğrencilerinin ders esnasında dikkatle kendilerini dinlediklerini, hızlı kavradıklarını ve öğrenmeye istekli olduklarını, bu durumun da akademik durumlarına yansıdığını ve başarılı olduklarını belirtmişlerdir.

K13: “Aramıza geç katılmasına rağmen şuan sınıfın en iyilerinden.”

K16: “Kapasitesi çok yüksek. Öğrettiğim her şeyi öğrendi. Çok meraklı. Öğrenmeye hevesli.”

K17: “Oldukça zeki ve beceriklidirler.”

Görüş bildiren öğretmenler Suriyeli öğrencileriyle akademik anlamda hiçbir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişler ve durumlarını başarılı bulmuşlardır. Öğretmenlerin görüşlerine göre Suriyeli öğrenciler sınıf ortamında ya diğer öğrencilerle eşit seviyede ya da onlardan daha aktif olabilmektedirler. Suriyeli öğrencilerin zeki ve algıları yüksek öğrenciler olduğunu belirten öğretmenler, öğrencilerin öğrenmeye istekli olduklarını ve verilen bilgileri alıp uyguladıkları yönünde görüş belirtmişlerdir. Suriyeli öğrencilerle diğer öğrenciler arasında hiçbir fark bulunmamakla beraber, öğrencilerin algılama düzeyleri de yüksektir. Dolayısıyla öğrencilerle akademik anlamda bir sıkıntı yaşanılmamış ve başarı düzeylerinin iyi olduğu görüşüne varılmıştır.

4.3.2. Suriyeli Öğrencilerinin Akademik Durumlarının Başarısız Olduğunu Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %30' u, Suriyeli öğrencilerinin akademik durumlarının başarısız, sınıf seviyesinin altında bulduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerinin akademik durumlarının başarısız olduğunu belirten öğretmenler, öğrencilerinin başarısız olmalarını belirli sebeplere dayandırmışlardır. Öğretmenlerimiz verdikleri cevaplarla öğrencilerin henüz eğitim öğretime hazır olmadıklarını, dil probleminden dolayı öğretmenlerini anlamadıklarını ve anlamlandırmada sıkıntı yaşadıkları, özellikle kendi ülkelerinde okula başlayan öğrencilerin akademik durumlarının sıkıntılı olduğunu belirtmişlerdir.

Suriyeli öğrencilerinin akademik durumunun başarısız olduğunu çünkü henüz eğitim öğretime hazır olmadığını belirten öğretmenler, öğrencilerinin yeterli seviyede olmadıklarını, psikolojik açıdan yıpranmış durumda olduklarını ve bunun derslere yansıdığını, derslere karşı ilgisiz olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler savaş ortamından gelmekte ve hem psikolojik hem de akademik açıdan eğitim öğretime hazır değiller. Dolayısıyla akademik açıdan bir başarı beklenemez ve akademik durumları iyi değildir. Ülkemizdeki öğrenciler bile okula başlarken belirli bir süre alışmamakta ve okullarda bu durumla ilgili etkinlikler yapılmaktadır. Öğrenciler eğitim öğretime hazırlanmakta, oryantasyon çalışmaları yapılmakta ve okullar ilköğretim 1.sınıflar için bir hafta erken başlamaktadır. Okul öncesi eğitimi alan öğrenciler bu süreci daha rahat atlatmaktadır. Dolayısıyla öğrenciler okula başlamadan önce belirli bir hazırlık sürecinden geçmektedirler. Suriyeli öğrencilerin, ülkemize ve eğitim sistemimize yabancı oldukları ve psikolojik olarak yıpranmış durumda oldukları göz önüne alınırsa onların belirli bir hazırlık sürecinden geçmeleri zorunludur. Okul öncesi eğitim sadece öğrencilerin okula uyum ve alışma süreci için değil, öğrencilere akademik olarak bir ön hazırlık sağladığı için de büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla öğrenciler ilköğretime başladıklarında okula daha rahat uyum sağlamakta, sınıfı benimsemekte, psikomotor beceriler konusunda belirli bir düzeye gelmekte ve bazı temel becerileri kazanmaktadırlar. Tüm bunlara rağmen halen okula uyum ve başarı konusunda sıkıntılar yaşanırken, Suriyeli öğrencilerde bu sıkıntıların

yaşanılması kaçınılmazdır. Öğrencilerin sadece okul öncesi eğitime değil, psikolojik anlamda da desteğe ihtiyaçları vardır. Henüz eğitim öğretime hazır olmayan öğrencilerin akademik anlamda başarısız olmaları yadsınamaz.

K43: “Gayretli değiller. Psikolojik açıdan yıpranmış ve çaresiz tavırları göze çarpıyor.”

K44: “Eğitim öğretim için hazır değiller.”

K45: “Akademik olarak sınıf seviyesinin altındalar.”

K56: “Akademik durumları eğitim öğretim açısından tam olarak hazır değiller. Adapte olmaları için görseller yardımıyla kaynaşmaları için çalışıyorum.”

K66: “Akademik başarısı yok. Derslerle alakası yok.”

K71: “Derslerdeki durumu pekiyi değil. Ödevleri yapmıyor ve ders dinlemek istemiyor.”

K73: “Sınıf seviyesinin gerisindedeler.”

Suriyeli öğrencilerinin akademik durumlarının başarısız olduklarını çünkü dil probleminden dolayı anlama ve anlamlandırmada sıkıntı yaşadıklarını belirten öğretmenler bu durumun tüm derslere yansıdığını belirtmişler. Her ne kadar öğrenciler matematik dersinde sadece işlemlerin bulunduğu problemlerde sıkıntı yaşamaları da genel itibarıyla diğer derslerde ve matematik dersinde de sözel olarak sorulan sorularda sıkıntı yaşamaktadırlar. Ayrıca sadece okumayı öğrenmenin yetmeyeceğini, okuduklarını anlamamanın da çok önemli olduğunu belirten öğretmenler, öğrencilerin okuduklarını anlamadıklarından dolayı akademik anlamda başarısız olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler okuma yazma öğrenseler dahi okuduklarını anlamadıkları sürece ciddi sıkıntılar yaşayacaklardır. Bu durum sadece Türkçe dersini değil, bütün dersleri etkilemektedir. Suriyeli öğrenciler de tıpkı diğer öğrenciler gibi okuma yazma sürecinden geçmekte ve zorluklara rağmen okuma yazma öğrenebilmektedir. Ancak diğer öğrencilerden farklı olarak, Suriyeli öğrenciler Türkçe bilmediklerinden dolayı kelimelerin ne anlama geldiklerini

bilmemektedirler. Dolayısıyla öğretmen tarafından sözel olarak sorulan herhangi bir soruyu bile, anlamadıklarından dolayı yanlış yanıtlayabilmektedirler. Az da olsa Türkçe öğrenen ve konuşabilen öğrenciler bile dilin incelikleri konusunda yeterli donanıma sahip olmadıklarından akademik olarak tam anlamıyla başarı gösterememektedir.

K42: “Matematikte toplama çıkarma işlemlerini daha hızlı kavradılar. Fakat okuma yazma konusunda gelişimleri çok yavaş.”

K48: “Öğrenciler 4. Sınıf öğrencileri. Türkçeyi çok iyi anlamadıkları için 4 işlem dışında diğer dersleri öğrenemiyorlar.”

K55: “Okumayı çok rahat öğrenseler de okuduklarını anlamadıkları için başarı sağlanamamaktadır.”

Suriyeli öğrencilerinin akademik durumlarının başarısız olduğunu belirten öğretmenlerden bazıları ise bu durumun öğrencilerin kendi ülkelerinde okula başlamalarından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Öğretmenlere göre kendi ülkelerinde eğitim öğretime başlayan ve yarıda bırakıp ülkemize gelen öğrenciler başarısız durumdadır. Çünkü öğrenciler birbirinden tamamen farklı iki program arasında bocalamaktadır. Ülkelerindeki eğitim programı, okuma ve yazma etkinlikleri, defter kullanımı ülkemizdekinden farklıdır. Öğrenilmiş bilgilerin yerine yenilerini öğretmek, öğrenciye yeni bir şeyler öğretmekten daha zor olmaktadır. Özellikle defter kullanımında ve yazı konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Öğrenciler ülkelerinde defterlerini sağdan sola doğru kullanmaktadır ayrıca yazılarımız da tamamen farklı olduğu için harflerin yazımında sıkıntı yaşanmaktadır. Dolayısıyla öğrenci akademik anlamda geri kalmakta ve başarısız olmaktadır. Ayrıca öğrencilerin alıştıkları ve aşına oldukları için onlara kolay gelen bir sistemden, tamamen yabancı oldukları bir sisteme geçmeleri eğitim sistemimiz hakkında önyargılı olmalarına ve bu durumda akademik başarılarına yansıdığı görülmektedir.

K36: “Çocuklar ülkelerinde okula başlamışlarsa sıkıntı yaşıyoruz. Defter kullanımı, harflerin yazımı vb.”

K37: “Kendi ülkelerinde 1. Sınıfı okuyup gelen bir öğrencim oldu. Defter kullanımında sıkıntı yaşadık.”

4.3.3. Suriyeli Öğrencilerinin Akademik Durumlarını Tespit Edemeyenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.5’ i, öğrencilerinin akademik durumlarını tam olarak tespit edemediklerini ve ne kadar başarılı ya da başarısız oldukları hakkında bir görüş bildiremeyeceklerini söylemişlerdir. Öğretmenlere göre öğrenciler henüz yeni bir ortam ve yeni bir dil ile tanışmışken sorulan ve söylenen şeylere yeterince cevap vermeyebilir ya da veremeyebilir. Bu görüşte olan öğretmenler Suriyeli öğrencilerinin bazen öğretmenlerin sorduğu sorulara yanıt verebileceği halde vermedikleri ya da ifade edememekten kaynaklı veremediklerini söylemişlerdir. Bu durumda öğrenciye başarılı ya da başarısız diyerek bir tespitte bulunamadıklarını belirtmişlerdir. Öğrencinin akademik anlamda kendini ifade ettiği sınırın çok üstünde olabileceği gibi tam tersinin de olabileceği ifade edilmiştir.

K54: “ Türkçeyi bilmediklerinden akademik durum analizi yapmak şuan için güç.”

K59: “Türkçeyi tam kavrayamadıkları için akademik anlamda seviyelerini tam olarak gösteremeyebilirler.”

Bu kategorinin akademik anlamda, dil bilmemekten dolayı başarısız olduğu düşünülen öğrencilerle aynı kategoriye alınmamasının nedeni, öğrenciler hakkında başarısız ya da başarılı diye bir kanaatte bulunulamamasıdır. Öğrenciler bazen dil bilmediğinden bazen de çekingenlik ya da başka nedenlerden kaynaklı kendini ifade edemeyebilir. Bu durumda öğretmenler, öğrencinin başarısız olabileceği gibi başarılı da olabileceğini ancak bunu ifade edemedikleri için akademik anlamda başarılı ya da başarısız olarak belirtmenin yanlış olacağı görüşündedirler. Öğrencilerin akademik seviyelerini tam anlamıyla öğrenmek için sadece dil bilmeleri yeterli olmayabilir. Savaş ortamından gelen ve psikolojik açıdan yıpranmış durumda olan bu çocuklar, bazen dil bilseler bile istenilen düzeyde cevaplar veremeyebilirler. Bu onları başarılı

ya da başarısız yapmaz. Öğrencilerin dil öğrenmesinin yanında psikolojik desteğe de ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir.

4.3.4. Suriyeli Öğrencilerinin Akademik Durumlarının Farklılık Gösterdiğini Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %8.75'i, Suriyeli öğrencilerinin akademik durumlarının öğrenciden öğrenciye farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Öğretmenler bazı öğrencilerinin akademik anlamda başarılı, gayretli ve çalışkan öğrenciler olduğunu bazı öğrencilerinin ise akademik anlamda başarısız, derse ilgisiz ve gayret göstermeyen öğrenciler olduğunu belirterek akademik durumu değerlendirirken öğrenciler arasında farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler tıpkı sınıflarındaki diğer öğrenciler gibi onların arasında da farklılık olduğunu ve başarılı olanlar olduğu gibi başarısız olanların da olduğunu söylemişlerdir.

K38: “ Yazı yazma becerilerine hepsi sahip. Okuma becerisinde ise iki tanesi çok iyi, iki tanesi normal, bir tanesi kötü.”

K47: “Çocuktan çocuğa farklılık göstermektedir.”

4.4. Suriyeli Öğrencilerin Öğrenme Etkinliklerine Katılımının İncelenmesi

4. Soru: Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılımına ilişkin gözlemleriniz nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdiği cevaplara göre Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılımına ilişkin görüşler; öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif olarak katıldığını belirtenler, öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılım sağlamadığını belirtenler olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır.

Tablo 4: Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Öğrenme Etkinliklerine Katılımına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Suriyeli	Öğrencilerin	Öğrenme	f	Yüzde (%)
----------	--------------	---------	---	-----------

Etkinliklerine Katılımı		
Öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılırlar	35	43.75
Öğrenme etkinliklerine katılım sağlamazlar	44	55
Görüş belirtmeyen	1	1.25

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 35 tanesi öğrencilerinin öğrenme etkinliklerine aktif olarak katıldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 44 tanesi öğrencilerinin öğrenme etkinliklerine katılım sağlamadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca 1 öğretmenimiz bu konuda görüş belirtmemiştir.

4.4.1. Suriyeli Öğrencilerin Öğrenme Etkinliklerine Aktif Olarak Katıldığını Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin %43.75' i Suriyeli öğrencilerinin öğrenme etkinliklerine aktif olarak katıldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler, Suriyeli öğrencilerinin derse karşı ilgili ve istekli olduklarını, katılım sağladıklarını, verilen görevleri yerine getirdiklerini ve devamsızlık yapmamaya gayret ettiklerini, öğrendiklerini öğretmenlerine yansıttıklarını ve bildiklerini uyguladıklarını ve derste aktif olduklarını söylemişlerdir. Öğretmenler, Suriyeli öğrencilerinin en az diğer öğrenciler kadar ilgili ve aktif olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler ders esnasında öğrenmek için derse aktif katılım sağlarken, öğretmenlerine verdikleri dönütlerle de öğrendiklerini belli etmektedirler.

K1: “ Öğrenme etkinliklerine katılımı gayet iyi. Algıları açık olduğu için öğrenmeye istekliler ve çabuk kavriyorlar.”

K5: “ Sınıfta yapılan etkinliklere, aktivitelere istekli bir şekilde katılıp iyi bir sonuç elde ediyor.”

K12: “ Verilen etkinliklere hiçbir zaman yapmam, yapmak istemiyorum demedi. Herkesten daha hevesli ve aktifti. Yazma etkinliklerinde beklediğimden

daha iyi verim alabildim. Birçok etkinliği verilen zamandan önce tamamlayabilen bir öğrenci.”

K29: “ Öğrenme etkinliklerine katılımı çok yüksek. Hiç devamsızlık yapmıyor zaten öğrenmeye de çok istekli.”

K31: “ Çok aktif bir şekilde katılım var. Severek ve isteyerek katılıyorlar.”

K53: “Çocuklar okula oldukça istekli gelmektedirler. Bir şeyler öğrenmek için ellerinden gelen çabayı göstermektedirler.”

K59: “ Çok istekliler. Dersi dikkatli dinliyorlar. Verdiğim ödevleri zamanında yapıyorlar. Anlamadıkları konuları soruyorlar.”

K67: “ Öğrenmeye isteklidirler. Öğrenme etkinliklerine katılmaya isteklidirler.”

4.4.2. Suriyeli Öğrencilerin Öğrenme Etkinliklerine Aktif Katılım Sağlamadığını Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %55’ i, Suriyeli öğrencilerinin belirli gerekçelerle öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler Suriyeli öğrencilerinin öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmama sebeplerini; dil bilmeme, daha fazla ilgiye ihtiyaç duyma, derse karşı ilgisiz olma, çekimser davranma ve sadece ilgili oldukları konuları seçme olarak belirtmişlerdir.

Bazı öğretmenlerin cevaplarına göre Suriyeli öğrenciler dil bilmediklerinden dolayı öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılım sağlayamamaktadırlar. Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılımının dil aracılığı ile olacağını belirten öğretmenler, öğrencilerinin kendilerini ifade etmede ve derse katılımında sıkıntı yaşadıklarını ve öğrenme etkinliklerine katılmadıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler konu hakkında yeterli bilgiye sahip olsalar bile, kendilerini ifade edememelerinden dolayı derse katılım sağlayamayabilirler. Öğretmenlerimizin ifadelerine göre öğrencilerin bir kısmı daha önce öğrendikleri bilgilerle bir kısmı da ülkemizdeki okullarda öğrendikleri bilgilerle derslere katılmak istiyor ancak konu hakkında bilgi

sahibi olsalar bile bildiklerini ifade edememesi ya da ifade ederken yanlış yapacağı korkusu öğrencinin derse katılımını olumsuz etkiliyor. Öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılımlarının bilişsel açıdan ya da öğrenme güçlüğü gibi bir problemden kaynaklı değil de tamamen dil probleminden kaynaklanması özellikle öğrenci açısından çok zor bir durum oluşturmaktadır. Çünkü öğrencinin kendisine sorulan soruları bilmesi ve derse katkı sağlayabilecek durumda olmasına rağmen sırf kendini ifade edememekten kaynaklı derse katılamaması öğrenciyi olumsuz etkilemektedir. Öğretmen öğrencinin konuyu öğrenmediğini ya da bilgi sahibi olmadığını düşünürken, öğrenci ise bir süre sonra bildiği konularda bile konuşmama başlayacaktır. Sınıf içerisinde bazen derse katılım sırasında bile yeni bilgiler öğrenildiği düşünüldüğünde, bu durum öğrenciyi olumsuz olarak etkileyecektir. Dolayısıyla öğrenciler dil konusunda yaşadıkları sorunlardan, kendilerini ifade edememekten kaynaklı sınıf içerisinde yapılan etkinliklere katılamamaktadırlar.

K8: “Aramızda dil sorunu olduğu için derse katılım az.”

K39: “Öğrenme etkinliklerine dil bilmedikleri için katılmıyorlar.”

K45: “Derslere pek katılmıyorlar. Dil bilmemeleri en büyük sebep.”

Öğretmenlerimizin bir kısmı Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerine aktif katılım sağlamamalarına daha fazla ilgiye muhtaç olmalarını sebep göstermiştir. Öğrencilerle fazladan ilgilenilirse katılım sağlanabileceği ama diğer türlü bunun çok mümkün olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin sınıf seviyesinin gerisinde olmaları yüzünden öğretmenlerin öğrencilerle birebir ilgilenmeleri gerekiyor. Ancak birebir ilgilenildiği zaman öğrenciler derse katılım sağlayabiliyor ya da öğrendiğine dair olumlu dönütler verebiliyor. Aksi takdirde öğrenciler tarafından katılım sağlanamıyor. Öğrencilerle birebir ilgilenilmesi ile öğrencilerin bildiklerini ifade etmesi ya da derse katkıda bulunması sağlanabiliyor. Dolayısıyla öğrencilere destek verildiği ve diğer öğrencilerle aralarındaki fark en aza indirildiği zaman öğrencinin de derse katılımı sağlanabiliyor. Bu durum öğretmen için yorucu ve zor olduğu için

her zaman mümkün olmuyor. Bundan dolayı öğrenciler genellikle öğrenme etkinliklerine katılmıyorlar.

K58: “ Onlarla bireysel olarak yeterli düzeyde ilgilenildiği zaman olumlu dönütler alabiliyorum.”

K16: “ Çok istekliler ama sınıf seviyesinin altında olduğu için birebir ilgilenmem gerekiyor. Bunu yaptığım zaman olumlu sonuçlar alabiliyorum.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizden bazıları ise Suriyeli öğrencilerinin öğrenme etkinliklerine aktif katılım sağlamamalarını derse karşı ilgisiz ve dikkatsiz olmalarına bağlamışlardır. Suriyeli öğrencilerin dersleri önemsememeleri, derse karşı ilgisiz olmaları öğrenme etkinliklerine katılımı da olumsuz olarak etkilemektedir. Dersi dinlemeyen, derse karşı ilgisi olmayan ve içinde öğrenme isteği bulunmayan bir bireyden, aktif olarak derse katılımı ya da dönüt vermesi beklenemez. Öğretmenlerimiz de Suriyeli öğrencilerinin bu ilgisizliklerinin derse katılıma yansıdığını belirtmişlerdir.

K47: “ İlgilerini çekmiyor, katılım düşük.”

K71: “ Öğrenme etkinliklerine pek katılmak istemiyor. Derslere karşı ilgisiz.”

Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerinde aktif olmamalarına sebep olan bir başka durum ise öğrencilerin çekimser davranmaları olarak belirtilmiştir. Öğrencilerin ortama alışamadıkları ve bu durumun öğrencilerin davranışlarına yansıdığı belirtilmiştir. Öğrenciler çoğu zaman reddedilme korkusu da yaşamaktadırlar. Azınlık durumunda olan öğrenciler arkadaşları tarafından dışlandıkları ya da kabul edilmedikleri zaman sınıf içerisinde de pasif duruma geliyorlar. Dolayısıyla Suriyeli öğrenciler, arkadaşlarının kendilerine olan yaklaşımlarına ve onları kabul durumlarına göre sınıfta aktif ya da pasif durumda olabiliyorlar. Bu durumda öğrenme etkinliklerine olan katılımı etkiliyor. Bunun haricinde Suriyeli öğrencilerde, sınıftaki öğrenciler onları kabul etseler bile bir çekingenlik mevcuttur. Öğrenciler sınıf içerisinde sessiz kalmayı ve etkinliklere katılmamayı tercih etmektedirler.

K36: “ Öncelikle içlerine kapanıyorlar. Sınıftaki çocuklar onları kabul edince faal oluyorlar. “

K69: “ Genelde çekingen bir tavır sergiliyor.”

Öğretmenlerimizin bir kısmı ise Suriyeli öğrencilerinin öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılamamalarını sadece belirli ve sevdikleri konularla ilgilenmelerine ve diğer konulara ilgi göstermeyip katılım sağlanamadığını belirtmişlerdir. Aslında araştırma kapsamında cevaplar incelendiğinde öğrencilerin ilgisini çeken konuların genel olarak onların bilgi sahibi olduğu konular olduğu görülmüştür. Öğrenciler hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları ve belirli sebeplerden dolayı (dil sorunu gibi) anlamadıkları konulara ilgi göstermemekle beraber öğrenmek için de çaba sarf etmemektedirler. Hiç bilmedikleri konulara katılımda sıkıntı yaşanacağı gibi, o konulara ya da derslere olan ilgide yavaş yavaş azalır. Herhangi bir alanın öğrencinin ilgisini çekmesi için, önce o alanla ilgili ön bilgiye sahip olması gerekir. Öğrencilerin katılım sağladıkları ve ilgilendikleri dersler genellikle daha önce bilgi sahibi oldukları matematik, İngilizce vb. derslerdir. Ayrıca öğrencilere eğlenceli gelen derslerde onların ilgisini çekmekte ve katılımın sadece bu derslerde ya da konularda sağlandığı belirtilmiştir. Özellikle Beden Eğitimi dersi gibi öğrencileri aktif olarak sürece dahil eden dersler ya da konu anlatımında kullanılan ve öğrencileri aktif kılan yöntemler öğrencilerin hoşuna gitmektedir. Öğrenciler bu sebeple o derse ya da konuya dahil olmak istemekte ve diğer ders ve konulara katılım sağlamamaktadırlar.

K56: “ Öğrenme etkinliklerinden özellikle grup etkinliklerine katılım sağlanabiliyor.”

K68: “ İlgili oldukları konulara katılmaya çalışıyorlar.”

Bunlar haricinde 1 öğretmenimiz Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılıp katılmama durumunun öğrenciden öğrenciye farklılık göstereceğini belirtmiştir. Tıpkı diğer öğrencilerinin girişken olanları ile olmayanlarının katılım düzeylerinin değişmesi gibi, bu öğrencilerde de durumun öğrenciye göre değişeceğini belirtmiştir. Bu durumu çocukların karakterlerine bağlayan

öğretmenimiz aktif olan öğrencilerin aktif katılırken çekingen olanların katılımında da geri duracağını söylemiştir.

4.5. Suriyeli Öğrencilerin Dil Gelişimine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi

5. Soru: Sınıfınızdaki Suriyeli öğrencilerin dil gelişimine ilişkin gözlemlerinizi nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmenlerden alınan cevaplara göre Suriyeli öğrencilerin dil gelişimine ilişkin görüşler; öğrencilerinin dil gelişimlerinin iyi düzeyde olduğunu belirtenler, öğrencilerinin dil gelişimlerinin zamanla gelişmekte olduğunu belirtenler ve öğrencilerinin dil gelişimleri hakkında olumsuz görüş bildirenler olmak üzere üç kategoriye ayrılmıştır.

Tablo 5: Sınıf Öğretmenlerinin Suriyeli Öğrencilerin Dil Gelişimine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Suriyeli Öğrencilerin Dil Gelişimleri	f	Yüzde (%)
Dil gelişimleri iyi düzeydedir	24	30
Dil gelişimleri zamanla gelişmektedir	12	15
Dil gelişimleri iyi düzeyde değildir	44	55

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 24 tanesi Suriyeli öğrencilerinin dil gelişiminin iyi düzeyde olduklarını söylemişler. Öğretmenlerimizden 12 tanesi öğrencilerinin dil gelişiminin zamanla geliştiğini belirtirken, öğretmenlerimizden 44 tanesi ise öğrencilerinin dil gelişimleri hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir.

4.5.1. Suriyeli Öğrencilerin Dil Gelişimlerinin İyi Düzeyde Olduğunu Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %30' u Suriyeli öğrencilerinin dil gelişimlerinin iyi düzeyde olduğunu ve dil konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi hızlı bir şekilde

öğrendiklerini belirten öğretmenler, öğrencilerin küçük yaşta olmalarının bu duruma olumlu etkisinden bahsetmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenler Suriyeli öğrencilerin dil konusunda yetenekli olduklarını belirtmişlerdir.

K11: “ Türkçeyi anlaşılır bir şekilde konuşmaktadır. Her geçen gün Türkçe dil gelişiminin daha iyiye gittiği gözlemlenmektedir.”

K14: “ 1. Sınıfın sonunda bir Afgan kız öğrenci geldi. Suriyeli kız öğrenci ondan sonra gelmesine rağmen dil gelişimi ve söylenenleri anlaması ondan öndedir.”

K19: “ Dil gelişimi hızlı ilerliyor. Dönem başında dilimizi bilmemesine rağmen şuan söylenenleri anlıyor. Konuşmaya gayret gösteriyor.”

K21: “ Dil gelişiminde büyük bir gelişim gösterdi. Kendini rahatlıkla ifade edebiliyor.”

K28: “ Türkçeyi gayet iyi öğrendi. Dil ile ilgili bir sorun yaşamıyoruz.”

K58: “ Türkçeyi çok hızlı bir şekilde öğrendiklerini gözlemledim. Dil öğrenme konusunda çok yetenekliler.”

K61: “ Türkçeyi öğrenmiş. Akranlarının düzeyinde konuşuyor.”

4.5.2. Suriyeli Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Zamanla Geliştiğini Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %15’i öğrencilerinin dil gelişimini zamanla geliştiğini ve zaman geçtikçe yeni öğrenme ve pratiklerle gelişim gösterebildiklerini belirtmişlerdir. Suriyeli öğrencilerin arkadaşlarından sınıf içerisinde ya da oyun oynarken rahatlıkla Türkçe öğrendikleri söylenmiştir. Ayrıca bazı öğretmenlerimiz evlerinde ailelerinin Türkçe bilmemelerine rağmen, Suriyeli öğrencilerin birçoğunun çizgi film aracılığıyla Türkçe öğrendiklerini belirtmişlerdir. Dil öğrenmede çocuğun ilgisini çekecek materyallerin kullanılması önemlidir. Öğretmenlerimizin görüşlerine göre, nasıl ki oyun onlara eğlenceli geliyor ve o sırada oyun içerisindeki sözleri,

tekerlemeleri ya da kuralları öğreniyorlarsa; video, film, çeşitli çocuk şarkıları da onların dikkatini çekmekte ve o sayede dil öğrenimi kolaylaşmaktadır. Ayrıca öğrencilerle ne kadar iletişimde bulunulursa dil gelişiminin de o kadar hızlı ilerlediğini belirten öğretmenlerimiz, öğrencileriyle iletişim kurmaya ve paylaşımlarını artırmaya devam etmişlerdir.

K1: “ Türkçeyi, ailede Türkçe bilen olmadığı halde çabuk öğreniyorlar. Sadece okulda Türkçe konuşmaları, bazen unutmalarına neden oluyordu ve tam olarak kendilerini ifade etmekte zorluk çekiyorlardı. Benim ve diğer öğrencilerin onlarla sürekli iletişim halinde olmasıyla bu sorun aşıyor.”

K12: “ Benim öğrencim ilk geldiğinde konuşma bakımından sıfırdı ama söylediklerimin birçoğunu anlıyordu. Kendini ifade edemediği zamanlarda arkadaşlarından yardım alıyordu. Zamanla da benimle ve arkadaşlarıyla paylaşımı arttıkça konuşma konusunda da ilerleme kaydetti.”

K36: “ Oyunlara katılınca çok hızlı Türkçe öğreniyorlar. “

K52: “ Öğrencilerle Türkçe konuşarak öğrenmeleri sağlanmaya çalışıldı.”

K64: “ Etkileşime girdikleri ortam konuşmalarını etkiliyor.”

K69: “ Sosyal olarak arkadaşlarıyla oyun oynadıkları zaman daha çabuk dil öğreniyorlar ve gelişiyor.”

4.5.3. Suriyeli Öğrencilerinin Dil Gelişimleri Hakkında Olumsuz Görüş Bildirenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %55’ i, Suriyeli öğrencilerinin dil gelişimi hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin verdiği cevaplara göre, Suriyeli öğrencilerinin dil gelişimleri hakkında olumsuz görüş belirtmeleri bazı nedenlere dayanmaktadır. Öğretmenler, öğrencilerinin anlamada sıkıntı yaşadıklarını, dili konuşurken telaffuzda zorlandıklarını, dilin incelikleri konusunda sorunlar yaşandığını, özellikle aynı sınıfta ya da okulda başka Suriyeli öğrenciler varsa onlarla kendi dillerinde konuştuklarını ve bu durumun dil gelişimini olumsuz

etkilediğini, dil öğrenme konusunda ilgisiz davrandıklarını, dil gelişimlerinin bu ve bunun gibi nedenlerle kötü olduğunu söylemişlerdir.

K78: “ Türkçeyi öğrenmede güçlük yaşıyorlar. Cümleleri düzgün olmuyor. Bir şey anlatırken zorlanıyorlar.”

Öğretmenlerin Suriyeli öğrencilerinin dil gelişimi hakkında olumsuz görüş belirtmelerine sebep olan durumlardan biri de öğrencilerin kendi dillerini konuşmasıdır. Öğrenciler zaten evde aileleriyle beraber yaşamakta ve Türkçe konuşmamaktadırlar. Okula geldiklerinde okulda ya da sınıfta başka Suriyeli öğrenciler varsa onlarla iletişime geçmekte ve sadece onlarla oynamaktadırlar. Bu durumda öğrenciler Türkçe’ ye daha az ihtiyaç duymakta ve dil öğrenmeleri gecikmektedir. Aslında öğrenciler en çok oyun esnasında kaynaşıp birbirlerinden bir şeyler öğrenmektedir ve buna dil de dahildir. Öğrenciler kendi dillerinde konuşan çocuklarla oynamaya başladıklarında birbirlerinden Türkçe öğrenme imkanı da ortadan kalkmaktadır. Ayrıca araştırmanın yapıldığı Mardin ilinde Arapça ve Kürtçe dilleri yaygın olarak konuşulmaktadır. Suriye’ den gelen öğrencilerin ana dilleri Arapçadır. Ayrıca öğretmenler bazı bölgelerde Kürtçe konuşulduğu ve bu yüzden öğrencilerin Kürtçe ye de aşina olduklarını belirtmişlerdir. Bölgede Arapça konuşulması öğrencilerin Türkçe öğrenmesini olumsuz etkilemektedir. Öğrenciler anlaşma konusunda bildikleri dili kullanmakta dolayısıyla başka bir dile olan ihtiyaçları da azalmaktadır. Böylelikle dil gelişimleri olumsuz etkilenmektedir.

K26: “ Dil gelişiminde zorluk çekmektedir. Bunun nedeni kendi arkadaşları arasında Kürtçe konuşmalarıdır.”

K33: “ Diğer öğrenciler ile kendi dillerini konuştuklarından dil gelişimi yavaş.”

K63: “ Öğrencilerimden ikisi bu sene sınıfıma katıldı ve onların anne babası Türkçe bilmiyor. Aileleriyle tercüman aracılığıyla görüşebiliyorum. Ancak arkadaşlarıyla Arapça konuşarak anlaşabildikleri için Türkçe konuşmaya pek ihtiyaç duymuyorlar.”

K80: “ Bulduğumuz çevrede Arapça konuşulduğundan Suriyeli öğrenci zorlandığı noktada Arapçaya başvurmakta ve bu yüzden Türkçe dil gelişimindeki ilerleme yok denecek kadar az olmaktadır.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin bir bölümü, dil gelişiminin olumsuz olmasını, anlamadaki sorunlara, konuşma ve telaffuzdaki problemlere, dilin incelikleri konusunda yaşanan sıkıntılara bağlamışlardır. Suriyeli öğrenciler; mecazlar, deyimler ve atasözlerini anlamakta güçlük çekmektedir. Ayrıca telaffuz konusunda da sıkıntılar yaşanmaktadır. Öğretmenler, Suriyeli öğrencilerin bazı sesleri çıkarmakta güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin kurallı cümle kurmakta sıkıntı yaşadıkları ve Türkçenin cümle yapısına uygun konuşamadıkları da söylenmiştir.

K29: “ Türkçeyi, yetecek kadar konuşmaya çalışıyor. Ancak bazı kelimeleri ve deyimleri anlamakta güçlük çekiyor.”

K48: “ Türkçeyi anlasalar da konuşma konusunda çok eksikler.”

K51: “ Kelime hazinesi geniş olmadığından rahat konuşamıyor.”

K37: “ ö, ç, o gibi harflerde sorun yaşadık. Türkçeyi hatalı kullanıyor.”

K41: “ Türkçeye karşı duyarlı öğrenciler olduğu gibi ilgisiz olanlar da var. Bazı harfleri (sesleri) kavrama konusunda bir takım sıkıntılarımız var. Özellikle o, ö, u, ü seslerinde.”

4.6. Suriyeli Öğrencilerin Sınıf İçerisinde Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşimine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi

6. Soru: Suriyeli öğrencilerin sınıf içerisinde diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimine ilişkin gözlemlerinizi nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmenlerden alınan cevaplara göre Suriyeli öğrencilerin sınıf içerisinde diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimine yönelik görüşler; diğer öğrencilerle iletişimlerinin iyi olduğunu belirtenler ve diğer öğrencilerle iletişimlerde sorun olduğunu belirtenler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerden bir kısmı öğrenciye göre farklılık gösterdiğini belirtirken, bazı öğretmenlerimiz de sorun yaşandığını ancak zamanla çözüldüğünü belirtmişlerdir.

Tablo 6: Sınıf Öğretmenlerinin, Suriyeli Öğrencilerin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşimine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Suriyeli Öğrencilerin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşimleri	f	Yüzde (%)
Diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimleri iyi durumdadır	41	51,25
Diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimi sıkıntılı	33	41,25
Öğrenciden öğrenciye farklılık göstermektedir	2	2,5
Sorun var ancak zamanla çözülmektedir	4	5

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 41 tanesi, Suriyeli öğrencilerin diğer öğrencilerle iletişimlerinin iyi olduğunu belirtirken, öğretmenlerden 33 tanesi ise Suriyeli öğrencilerin diğer öğrencilerle iletişimlerinde sorun olduğunu belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak 2 öğretmenimiz öğrenciye göre farklılık gösterebileceğini, 4 öğretmenimiz ise sorunlar olsa da zamanla çözüldüğünü belirtmişlerdir.

4.6.1. Suriyeli Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşiminin İyi Olduğunu Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %51.25' i Suriyeli öğrencilerin sınıf içerisinde diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimlerinin iyi olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğretmenler Suriyeli öğrencilerinin diğer öğrencilerle kaynaşmış

durumda olduklarını, sınıfa uyum sağladıklarını, arkadaşlarıyla iyi geçindiklerini, arkadaşlarına saygılı olduklarını söylemişlerdir. Suriyeli öğrenciler sınıfa uyum sağlamış ve arkadaşlarıyla iyi bir iletişim içindedirler.

K7: “ Sınıfımda bulunan diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimleri iyidir. Sıkılmıyorlar artık. Oyun oynayıp beraber çalışıyorlar.”

K19: “ Çok kibar, saygılı ve nazik bir Suriyeli öğrenciye sahip oldum. Bendeki öğrencinin kişiliği iyi. Sınıfta olumsuz hiçbir şey yaşamadık.”

K26: “ Diğer öğrencilerle iletişimi iyi. Hatta arkadaşları arasında genellikle liderdir.”

K35: “ Diğer arkadaşlarıyla uyum içinde oyunlar oynayıp etkinliklere katılıyorlar.”

K41: “ Genel anlamda diğer öğrencilerle iletişimleri iyi, gelişime ve değişime açıktır.”

K57: “ Üç yıldan beri burada oldukları için diğer öğrencilerle iletişim ve uyum konusunda sorun yaşamıyorlar.”

K59: “ Sınıfa çok iyi uyum sağladılar. Sınıftakiler onları çok seviyor. Bütün etkinliklere katılıyorlar.”

K62: “ Sınıftaki diğer öğrencilerle iletişimde ve etkileşimde herhangi bir sıkıntı çekmiyor. Bütün sınıfla, arkadaşlarıyla iyi geçiniyor.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bir kısmı Suriyeli öğrencilerinin iletişim konusunda sıkıntı yaşamamalarını benzer kültür ve çevre şartlarına bağlamışlardır. Araştırmanın yapıldığı Mardin ilinde nüfusun önemli bir kısmını Arap halkı oluşturmaktadır. Dolayısıyla ortam, öğrencilere az da olsa aşındırıcı ve iletişim konusunda ciddi sıkıntılar yaşanmamıştır. Çevrelerinden akrabalarının ya da aynı dili konuştukları aynı kültürden insanların bulunması iletişim konusunda sıkıntı yaşamamalarını sağlamıştır. Öğrencilerin bulunduğu çevrede Arapça bilenlerin

sayısının fazla olması Suriyeli öğrencilerin arkadaşlarıyla hem sınıfta hem de sınıf dışında rahatça iletişim kurabilmelerini sağlamıştır. Ortama aşına olmaları, çevrelerinde aynı dili konuşabildikleri ve benzer kültürlere ait arkadaşlarının bulunması, öğrencilerin iletişim ve etkileşimini olumlu yönde etkilemiştir. Tamamen birbirinin aynısı olmasalar bile, birbirine yakın kültürde olmaları ortak noktalarda buluşmalarına ve daha rahat kaynaşmalarına sebep olmuştur.

K1: “ Bulduğumuz yer Arapların çoğunlukta olduğu bir yer olduğu için iletişim konusunda Suriyeli öğrencilerim çok da yabancılık yaşamadılar. 1. Sınıf oldukları için millet farkı sorunu sınıfımda yaşanmadı.”

K11: “ Suriyeli öğrencim öğrenim gördüğü köyde pek çok akrabası olmasından kaynaklı, zorluk yaşamamaktadır. Diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimi çok iyi olup sınıf içinde lider bir konumdadır diyebilirim.”

K15: “ Bulduğumuz okulda çocuklar Arapça konuştukları için arkadaşlarıyla iyi iletişim ve etkileşim içerisindedir. Arkadaşları tarafından da dışlanmamaktadırlar.”

K16: “ Dilleri aynı olduğu için iletişimde zorluk yaşanmıyor.”

K48: “ Diğer öğrencilerim Arapça bildiği için Arapça iletişim kurup konuşuyorlar.”

K53: “ Sınıftaki öğrencilerin ve Suriyeli öğrencilerin ortak dilleri Kürtçe olduğu için iletişimleri iyi seviyede.”

K58: “ Mardin’ de fazla bir sorun yaşamıyorlar. Ana dilleri Kürtçe veya Arapça olduğu için arkadaşlarıyla iletişim ve etkileşimde çok rahatlar.”

K74: “ Genelde bir sorun yaşanmadı. Dil aynı, kültür benzer. Ortak bir yaşam var. Sorun çıkmıyor.”

K80: “ Suriye’ den çokta farklı olmayan bir bölgede eğitim öğretim sürecini devam ettirmeye çalışıyoruz. Öğrenciler bu anlamda iletişim problemi yaşamıyorlar.”

4.6.2. Suriyeli Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşiminde Sorun Olduğunu Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin %41.25’ i Suriyeli öğrencilerinin diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşiminde sorun olduğunu belirtmişler ve bunları belirli gerekçelere dayandırmışlardır. Öğretmenlerimizden alınan cevaplara göre öğrencilerin dil problemlerinden dolayı iletişimde sıkıntı yaşadıklarını, psikolojik olarak yıpranmış olmalarının iletişimlerine yansıdığını, hem sınıftaki öğrencilerin hem de Suriyeli öğrencilerin birbirini kabul etme aşamasında zorluk yaşandığını, savaş ortamının çocuklarda bıraktığı olumsuz etkinin iletişim ve etkileşimlerini de olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir.

Suriyeli öğrencilerin psikolojik durumları, onların iletişimlerine de yansımaktadır. Suriyeli öğrencilerin ya çok sinirli ve saldırgan ya da çekingen ve korkak davranışlar göstermeleri arkadaşlarıyla olan iletişimlerini olumsuz etkilemektedir. Sadece saldırgan olmaları ya da çabuk sinirlenmeleri değil, çok fazla çekingen olmaları da onların iletişimlerini olumsuz etkilemektedir. Sınıftaki diğer öğrencilerin onlarla iletişime geçmek istemesine rağmen, öğrencilerin pasif durumda olmaları ve herhangi bir etkileşime geçmemeleri yüzünden iletişimde sıkıntılar yaşanmaktadır.

K10: “ Açıkçası iletişim ve etkileşimleri çok iyi değil. Daha çok tartışma halindedir.”

K34: “ Ya çok çekingen, pasif durumlar ya da çok rahat, kuralsız, saldırgan haldeler. Geçimsizlik sorunu çok fazla.”

K43: “ Genellikle saldırgan, umursamaz ve hırçınlar. Bunu, ülkelerinde yaşanan savaşı görmelerine, evlerini terk etmek zorunda kalmalarına ve akraba eş dostlarından ayrılmış olmalarına bağlıyorum.”

K47: “ Diğer ğrencilere göre çekingen ya da savunma pozisyonunda oluyorlar. Zarar verici olabiliyorlar.”

K52: “ nceden sınıf içinde bir uyum vardı. Suriyeli öğrencim her fırsatta Suriyeli arkadaşlarıyla bir olmaya alışıyor. Teneffüste Suriyeli ğrenciler ile bir olup diğer ğrencilere Şiddet uygulamaya çalışıyorlar.”

K68: “ AnlaŐmada problem yaşıyor. Dikkat çekmek için sınıfta uygunsuz hareketlerde bulunuyor.”

Öğrencilerin aralarındaki iletiŐimsizlięin bir diğer sebebi ise sınıftaki ğrencilerin, Suriyeli ğrencilere karşı tutum ve davranıŐlarıdır. Öğretmenlerin çok az bir kısmı bu durumu iletiŐimsizlięin önündeki engel olarak gösterse de, sınıftaki diğer ğrencilerin Suriyeli ğrencileri kabul etmediklerini ve bazen öğrencileri dıŐladıklarını belirtmişlerdir.

K39: “ Sınıftaki öğrencilerle hep çatışma içindeler. Çünkü birbirleriyle iletişim kuramıyorlar.”

K46: “ İletişim problemleri hat safhada ve yerli öğrencilerimiz onları kabul etmekte güçlük yaşamaktadırlar.”

Suriyeli ğrencilerin dil bilmemeleri de, arkadaşlarıyla olan iletişimlerini etkileyen bir diğer unsurdur. Suriyeli ğrencilerin Türkçe bilmemeleri, diğer öğrencilerle anlaŐamamalarına dolayısıyla iletişim kuramamalarına sebep olmaktadır. Sınıftaki diğer arkadaşlarıyla iletişim kurmak isteseler bile, birbirlerini anlamadıklarından dolayı başarılı olamıyorlar. Bazen sınıf içerisinde ya da okulda Arapça bilen ğrenci ya da öğretmenler varsa onlar aracılığıyla iletişim sağlanabiliyor. Ancak bu durum uzun vadeli bir çözüm olmuyor ve bir süre sonra iletişim de kopmalar oluyor.

K40: “ Dil bilmedikleri için iletişim sağlanamıyor. Bu nedenle çoğu zaman diğer öğrencilerle çatışma yaşıyorlar.”

K42: “ Sınıfımda Arapça bilen öğrencilerle iletişim kurmaya çalışıyoruz.”

K55: “ Dil problemi olduğundan dolayı iletişim de çok sağlıklı olamıyor.”

4.6.3. Suriyeli Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşiminin Farklılık Gösterdiğini Belirtenler

Araştırmayan katılan öğretmenlerimizin %2.5' i Suriyeli öğrencilerinin diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşiminin öğrenciden öğrenciye farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Suriyeli öğrencilerde diğer öğrenciler gibi kişilik özellikleri bakımından birbirlerinden farklıdır. Bazıları çok girişken bazıları ise çekingen olabilmektedir. Öğrencilerin özellikleri arkadaşlarıyla olan ilişkilerine yansımakta ve iletişimlerini etkilemektedir. Bazı öğrenciler arkadaşlarıyla iyi bir iletişim kurmakta iken bazıları ise arkadaşlarıyla anlaşmakta ve iletişim kurmakta zorluk ve sıkıntılar yaşamaktadır. Aynı sınıf içerisinde bulunan iki tane Suriyeli öğrencinin bir tanesi sınıf içerisinde diğer arkadaşlarıyla sağlıklı iletişim kurabilmekteyken bir diğeri etkileşime geçememekte ve iletişim kuramamaktadır. Sınıf içerisinde öğrencilerini gözlemleyen öğretmenler, öğrencilerinin iletişim kurmaktaki farklılıklarını gözlemlemişlerdir. Ayrıca Suriyeli öğrencilerinin diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimi konusunda öğrenciden öğrenciye farklılık gösterdiğini belirten öğretmenler, sınıflarında en az 2 tane Suriyeli öğrencisi olan öğretmenlerdir. Öğretmenlerimiz, öğrencileri gözlemlemiş ve aralarında bulunan farklardan yola çıkarak soruyu cevaplamışlardır.

4.6.4. Suriyeli Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle İletişim ve Etkileşimindeki Sorunların Zamanla Çözüldüğünü Belirtenler

Araştırmayan katılan öğretmenlerimizin %5' i, Suriyeli öğrencilerinin sınıf içerisinde diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşiminde sorunlar olduğunu ancak zaman içerisinde düzeldiğini ve düzelmeye devam ettiğini belirtmişlerdir. Araştırma cevaplarına göre Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları olaylar göz önüne alınırsa herhangi bir çocuk gibi davranması beklenilemez. Problemleri davranışların olması normal sayılabilir. Yaşanılan ağır olaylar bir şekilde dışa vuracaktır. Bu bazen arkadaşına şiddet uygulama, bazen kimseyle konuşmama ya da çekingen davranma şeklinde yansiyabilir. Öğrencilerden şiddete eğilimli olanlar olduğu gibi, aşırı çekingen ve

arkadaşları tarafından kabul edilmeme korkusu yaşayanlar da olabilmektedir. Bu durum sınıf öğretmeni, okul rehber öğretmeni ve sınıftaki diğer öğrencilerin desteğiyle çözülebilir. Sınıftaki diğer öğrencilerin bu konuda bilinçlendirilmesi ve akran eğitimi uygulanması, Suriyeli öğrencilerin iletişim durumlarını etkileyecektir. Ayrıca okul rehber öğretmenin de sınıf öğretmeniyle birlikte hareket ettiklerinde öğrencilerin iletişim sıkıntıları daha hızlı çözülebilmektedir. Ayrıca yapılan çeşitli etkinlikler de Suriyeli öğrencilerdeki iletişim sıkıntısını zamanla çözmekte faydalı olabilmektedir. Sınıftaki öğrencilerin daha hızlı kaynaşabilecekleri ve daha çok zaman geçirebilecekleri grup etkinlikleri, öğrencilerdeki iletişim problemlerini çözmeye yardımcı olmaktadır. Ayrıca öğretmenler yaşanan sıkıntılar ders içi etkinliklerde kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleriyle aştıklarını ve zamanla daha iyi duruma geleceğini söylemişlerdir.

4.7. Suriyeli Öğrencilerin Sınıf İçerisinde Diğer Öğretmenleriyle İletişim ve Etkileşimine İlişkin Görüşlerin İncelenmesi

7. Soru: Suriyeli öğrencilerin sınıf içinde diğer öğretmenleriyle iletişim ve etkileşimine ilişkin gözlemlerinizi nelerdir?

Araştırmaya katılan öğretmenlerden alınan cevaplara göre Suriyeli öğrencilerin sınıf içerisinde diğer öğretmenlerle iletişim ve etkileşimine yönelik görüşler; iletişim ve etkileşimlerinin iyi olduğu yönünde görüş belirtenler, çekingen ve utangaç olduklarını belirtenler, sınıf öğretmenleri haricindeki öğretmenlerle iletişim kurmadığını söyleyenler olarak üç kategoriye ayrılmıştır. Ayrıca bu soruda araştırmaya katılan öğretmenlerimizin büyük bir çoğunluğu, derslere giren tek öğretmenin kendileri olduğunu belirterek bu konuda görüş belirtmemişlerdir.

Tablo 7:Sınıf Öğretmenlerinin, Suriyeli Öğrencilerin Diğer Öğretmenlerle İletişimine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Suriyeli Öğrencileri Diğer Öğretmenlerle İletişimi	f	Yüzde (%)
--	---	-----------

Diğer öğretmenlerle iletişimleri iyidir	24	30
Diğer öğretmenlerle iletişimlerinde utangaç ve çekingendirler	7	8,75
Diğer öğretmenlerle iletişim kurmuyorlar	10	12,5
Derslerine branş öğretmenleri gelmeyenler	39	48,75

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 24 tanesi, Suriyeli öğrencilerinin sınıf içerisinde diğer öğretmenlerle iletişim ve etkileşiminin iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerden 7 tanesi Suriyeli öğrencilerinin sınıf içerisinde diğer öğretmenlerle iletişim ve etkileşimde çekingen ve utangaç bir tavır sergilediklerini belirtirken, öğretmenlerden 10 tanesi de Suriyeli öğrencilerin kendi sınıf öğretmenleri dışında derslerine gelen öğretmenlerle iletişim kurmadıklarını belirtmişlerdir.

4.7.1. Suriyeli Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Diğer Öğretmenlerle İletişim ve Etkileşiminin İyi Olduğu Yönünde Görüş Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %30' u Suriyeli öğrencilerinin sınıf içerisinde diğer öğretmenlerle iletişim ve etkileşiminin iyi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

İlkokul öğrencilerinin derslerine sınıf öğretmenleri haricinde İngilizce öğretmeni ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni gelmektedir. İngilizce öğretmeni 2. Sınıftan itibaren öğrencilerin derslerine girmeye başlamaktadır. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmeni ise 4. Sınıfta öğrencilere ders vermeye başlamaktadır. Öğretmenlerimizden Suriyeli öğrencilerinin diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşiminin iyi olduğu yönünde görüş belirtenler genel olarak çocukların İngilizce dersine çok ilgili olduklarını ve İngilizce dersi öğretmeniyle de çok iyi iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Suriyeli öğrencilerin ülkelerinde de İngilizce dersi gördüklerini ve bu derse olan sevgi ve ilgilerini dersi veren öğretmene de yansıttıkları söylenmiştir.

K29: “İngilizce öğretmeni ile iletişimi çok iyi.”

K35: “Diğer öğretmenlerle de gayet sağlıklı iletişim kuruyorlar.”

K30: “İngilizce dersinde ve İngilizce öğretmeni ile özellikle çok iyi.”

K26: “Çocukların özgüveni fazla olduğu için tüm öğretmenlerle iletişim kurabiliyorlar.”

K25: “Diğer öğretmenleriyle iletişiminde bir sıkıntı yoktur.”

4.7.2. Suriyeli Öğrencilerinin Sınıf İçerisinde Diğer Öğretmenlerle İletişim ve Etkileşiminde Çekingen ve Utangaç Olduğunu Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %8.75’ i Suriyeli öğrencilerinin sınıf içerisinde diğer öğretmenlerle iletişim ve etkileşimlerinde çekingen ve utangaç tavır sergilediklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler, sınıf öğretmenlerine alıştıkları için sınıf öğretmenleriyle iletişim kurarken sıkıntı yaşamamakta ancak başka öğretmenlerle iletişim kurarken sıkıntı yaşamakta ve sessiz kalmaktadırlar. Sınıf öğretmeni haricindeki öğretmenlerle iletişim kurarken, sorulan soruları yanıtlamamakta, bildiği konularda bile konuşmaya çekinmektedirler.

K38: “Genelde biraz utangaç ve çekingendirler.”

K72: “İçine kapanık bir çocuk. İletişim kurmaya çekiniyor.”

4.7.3. Suriyeli Öğrencilerinin Sınıf Öğretmenleri Haricinde Derslerine Gelen Diğer Öğretmenlerle İletişim Kurmadıklarını Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %12.5’ i Suriyeli öğrencilerinin kendileri haricinde derslerine giren diğer öğretmenle iletişim kurmadıklarını ve iletişim kurmaktan kaçındıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerinin henüz yaşça küçük olduklarını ve sınıf öğretmenleriyle bağ kurduklarını belirten öğretmenler, zaten farklı bir ortam ve farklı bir kültürde bulunmanın zorluklarını yaşayan öğrenciler sınıf öğretmenini her gün görüp uzun zaman geçirdiği için benimsemekte ve daha çok sınıf öğretmenin kendisini anlayabileceğini düşünüp onunla iletişime

geçmektedir. Sadece branş öğretmeni değil bazen okuldaki diğer öğretmenlerle de iletişime geçmeyen Suriyeli öğrenciler, herhangi bir durumda sadece öğretmenleriyle konuşmaktadırlar. Sınıf öğretmenlerine bile alışmaları zaman almıştır. Dolayısıyla öğrencilerin diğer öğretmenlere alışmalarının ve iletişim kurmalarının çok da kolay olmayacağı yadsınamaz. Öğrenciler mevcut sınıfa ve sınıf öğretmenine alışmışken, kendilerini en iyi anlayabilecek kişinin sınıf öğretmeni olduğunu düşünmektedir. Sınıf öğretmenlerinin sınıfıyla geçirdikleri ders saatleri de göz önüne alındığında, bir öğretmenden daha çok bir anne baba bağı kurulmakta ve çocuklar bazen aileleriyle geçirdiklerinden daha fazla öğretmenleriyle vakit geçirmektedirler. Dolayısıyla sınıf öğretmenleriyle iletişime geçmekte ve diğer öğretmenlerle iletişim kurmamaktadırlar.

K4: “ Sınıf öğretmeni olarak benimle iletişimi iyi. Çoğu zaman dil konusunda sıkıntı yaşasak da bağımız var. Ancak diğer öğretmenlerle öyle değil. Etkileşime geçmiyor, iletişim kurmuyor, kurmak istemiyor.”

K10: “ Her öğrenci daha çok kendi öğretmeniyle etkileşim halindedir.”

K16: “ Diğer öğretmenlerle iletişim kurmuyorlar.”

K54: “ Kendi öğretmenleri dışında bir iletişim yok.”

K61: “ Sınıf öğretmeni ile iyi ancak diğer öğretmenleri ile pek iletişim kurmuyor.”

K79: “ Kendi hallerindedir. Kendi öğretmenleri dışında diğer öğretmenlerle iletişim kurmuyorlar.”

4.7.4. Derslerine Sadece Sınıf Öğretmenleri Giren Suriyeli Öğrenciler

Araştırmaya katılan öğretmenlerimizin %48.75' i bu soruya cevap vermemişlerdir. Daha önce de değinildiği gibi ilkokul öğrencilerinin dersine giren branş öğretmenleri İngilizce dersi öğretmeni ve Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi

öğretmenidir. İngilizce dersi 2. sınıftan itibaren, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi ise 4. sınıftan itibaren görülmektedir. bu derslere branş öğretmenleri gelmektedir. Ancak bazı bölgelerde ya da okullarda branş öğretmenleri bulunmadığından derslere sınıf öğretmenleri girmektedirler. Araştırmanın 7. sorusuna cevap vermeyen öğretmenlerin cevap vermeme nedenleri; öğrencilerinin henüz 1. sınıf olmaları ve branş öğretmenlerinin derslerine girmemeleri, öğrencileri 2, 3 ya da 4. sınıf olanların ise branş öğretmeni olmadığı için derslere kendilerinin girmesidir. Bu sebeple 39 öğretmenimiz Suriyeli öğrencilerinin sınıf içerisinde diğer öğretmenlerle iletişim ve etkileşimlerini gözlemleme şansı bulamamışlardır. Ayrıca Suriyeli öğrencilerin bazen sınıf öğretmeniyle olan iletişiminde bile sıkıntılar olduğu düşünüldüğünde, okuldaki diğer öğretmenlerle iletişim kurma gibi bir çabalarının olmadığı öngörülebilir.

4.8. Suriyeli Öğrencisi Bulunan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Fırsat, Zorluk ve Deneyimlerin İncelenmesi

8. Soru: Sınıfınızda Suriyeli öğrencilerin olması sizlere ne tür fırsat, zorluk ve deneyimler sağlamaktadır?

Araştırmaya katılan öğretmenlerden alınan cevaplara göre sınıflarında Suriyeli öğrencilerin bulunmasının öğretmenlere sağladığı fırsat, zorluk ve deneyimlerin incelenmesine yönelik görüşler; sınıflarında Suriyeli öğrencinin olmasının fırsat ve deneyim olduğunu belirtenler, zorluk yaşadığını belirtenler, hem zorluk hem de deneyim yaşadıklarını belirtenler, zorluk yaşamadıklarını belirtenler olmak üzere dört kategoriye ayrılmıştır. Ayrıca öğretmenlerden bazıları başlarda sorun yaşadıklarını ancak zamanla sorunu çözdüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 8: Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Suriyeli Öğrenci Bulunmasından Dolayı Yaşadıkları Fırsat, Zorluk ve Deneyimlere İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Öğretmenlerin Fırsat, Zorluk ve Deneyimleri	f	Yüzde (%)
Fırsat ve deneyim yaşadığını belirtenler	9	11,25

Zorluk yaşadıklarını belirtenler	37	46,25
Hem zorluk hem de fırsat ya da deneyim yaşadığını belirtenler	16	20
Zorluk yaşamadıklarını belirtenler	13	16,25
Zorluk yaşadıklarını ancak zamanla düzeldiğini belirtenler	5	6,25

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 9 tanesi sınıflarında Suriyeli öğrencinin bulunmasının kendilerine fırsat veya deneyim sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerimizden 37 tanesi sınıflarında Suriyeli öğrencilerin olmasından dolayı zorluk yaşadıklarını belirtirken, 16 öğretmenimiz hem zorluk hem de fırsat ya da deneyim yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca 13 öğretmenimiz sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunmasından dolayı herhangi bir zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerimizden 5 tanesi ise sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunmasından dolayı başlarda sıkıntı çektiklerini ancak zamanla sorunları çözdüklerini ve şuan sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

4.8.1. Sınıfta Suriyeli Öğrencilerinin Olmasının Kendilerine Fırsat veya Deneyim Sağladığını Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %11.25' i sınıflarında Suriyeli öğrencilerinin bulunmasının kendilerine fırsat veya deneyim sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerimiz Suriyeli öğrencilerinin hem kendilerine hem de diğer öğrencilere özellikle farklı kültürleri tanıma fırsatı sağladığını belirtmişlerdir. Öğrencilerinin farklı dilde konuşmaları, farklı gelenek göreneklerinin olması özellikle Hayat Bilgisi derslerinde öğretmene ve diğer öğrencilere farklı kültürler sunmak açısından faydalı olmuştur. Bu durum sadece öğretmen ve sınıftaki diğer öğrenciler için değil, Suriyeli öğrenciler için de bir fırsat olmuştur. Onlarda dilimizi, gelenek ve göreneklerimizi, yemeklerimizi ve ülkemiz ve insanlarımız hakkında daha birçok şeyi öğrenme fırsatı yakalamışlardır. İnsanlar buldukları yerdeki insanlarla iletişim ve etkileşim içerisindedirler. Dolayısıyla karşılıklı etkilenme durumu sürekli olarak yeni şeyler öğrenmeye imkan sağlar. Ayrıca bilindiği gibi birçok çocuk oyunu geçmişten günümüze gelmiştir. Çocuklar oynadıkları oyunları birbirlerine öğretirler ve bu şekilde hem oyunun yayılmasını hem de bir sonraki nesle

aktarılmasını sağlarlar. Suriyeli öğrenciler kendi oynadıkları oyunları diğer öğrencilere öğretirken, diğer öğrencilerde oynadıkları oyunları Suriyeli öğrencilere öğretmişlerdir. Böylece farklı bir oyun kültürü de oluşmuştur. Öğretmenlerimizden alınan yanıtlara göre öğrenciler kendi kültürlerine ait masal, hikaye, şarkı ya da oyunları sınıf arkadaşlarıyla paylaşarak bir mozaik oluşturmuşlardır.

K23: “ Değişik kültürden öğrencilerin olması güzel. Öğrenciler arasından paylaşımların olduğunu görmek güzel.”

K26: “ Fırsat olarak görüyorum. Suriyeli öğrenciler çabuk öğreniyorlar. Ayrıca akran dayanışması sayesinde birbirlerine yardım ediyorlar. “

K28: “ Hayat Bilgisi dersi konularında; özellikle dünya barışı, farklı ülke insanlarına saygı gösterilmesi, onlara hoşgörü ile yaklaşılması konularında iyi bir örnek oluyor.”

K30: “ Zorluktan ziyade, çocukta liderlik vasıfları var. Liderlik vasıfları olduğu için benim için bir fırsat. Sınıf içerisinde arkadaşlarına yardım ediyor, benim işimi kolaylaştırıyor.”

Araştırmaya katılan öğretmenler sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunmasının öğretmenlere de deneyim sağladığını belirtmişlerdir. Dilini, yaşam tarzını, gelenek-göreneklerini hiç bilmedikleri öğrencilerin sınıfa gelmelerinin öğretmenleri mesleki açıdan geliştirdiğini, yabancı öğrencilerin eğitimi konusunda araştırma yapmaya ve kendilerini geliştirmeye sevk ettiklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin yanıtlarına göre Suriyeli öğrencilerle ayrıca ilgilenmek ve bakış açılarını öğrenmek onlara deneyim sağlamıştır.

K7: “ Bir öğretmen olarak bana çok büyük zorluklar çıkarmıyorlar. Kendi öğrencilerimle normal programıma devam ederken onlarla da başka bir programla çalışıyorum (dil ağırlıklı). Bu durum da bana iyi bir deneyim sağlıyor.”

K27: “ Farklı ülke çocuklarının algı seviyelerini ve durumlarını, bizim öğrencilerle kıyaslama ve öğrenme şansım oldu.”

K74: “ Fırsat ya da zorluk pek yok. Ancak farklı bir durum yaşamamanın deneyimini yaşıyoruz.”

4.8.2. Sınıfında Suriyeli Öğrenci Olmasından Dolayı Zorluk Yaşadıklarını Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %46.25’ i sınıflarında Suriyeli öğrencilerin bulunmasından dolayı zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Zorluk yaşayan öğretmenlerimizden bir kısmı, zorluk yaşamalarının nedeninin öğrencilerin dil bilmemesinden kaynaklandığını söylemişlerdir. Öğretmenler, öğrencilerin dil bilmemelerinden dolayı sınıf içerisinde çok zorlandıklarını, aynı anda hem programı uygulamaya çalışıp hem de Suriyeli öğrencilerin eksiklerini gidermeye çalıştıklarını belirtmişlerdir.

K4: “ Sınıf içerisinde sizi anlamayan, söylediklerinizden bir şeyler çıkaramayan öğrencilerinizin olması hem onlar hem de bizler için zor. Onları da üzüyoruz. Mutsuz olur insan. Sonuçta kendini ifade etse de biz anlamıyoruz. Zor bir durum. Sınıf ortamına gelmeden dil öğrenmesi en iyisi. Böylelikle her şey daha kolay olur. Öğretmenler yoruluyor, onlar da üzülüyor.”

K5: “ Dil açısından sorun oluşturmaktadır. Önce Türkçe öğretip sonra okuma yazma öğretmek biraz zor oluyor.”

K38: “ O kadar çok ki. Bu sorunun cevabı çok uzun. Ama şunu söyleyeyim, karşınızdaki insanın sizi anlamaması kadar zor bir durum yoktur herhalde. Artık eğitim öğretim müfredatını takip etmektense sadece birbirimizi anlamaya yönelmek zorunda kaldık.”

K40: “ Sınıfta Suriyeli öğrencilerin olması fırsattan çok bizlere zorluk yaşıyor. Onlarla yeterince iletişim kurulmuyor ve ne yazık ki okulda oldukları süre boyunca zaman boşa harcanmaktadır.”

K42: “ Sınıftaki öğrencilerle aradaki seviye farkından kaynaklanan sıkıntılar doğmaktadır. Türkçe bilmedikleri için sınıfta şuanda 1. ve 2. sınıf seviyelerinde

birleştirilmiş sınıf şeklinde ders işlemekteyim. Bu durum diğer öğrencilerin durumunu da etkilemektedir.”

K50: “ Öğretmenlerle anlaşma açısından zorlukları oluyor. Okulda Arapça bilen birisinin bulunması ve rehberlik hizmetlerinden yararlanmaları onlar için daha iyi olacaktır.”

K52: “ Sınıf seviyesinde olmadıklarından ve dil sorunu olduğundan sınıf öğretmeni zorluk çekiyor.”

K65: “ İletişim sağlayamadığım için çok zorlandım. Aileleri Türkçe bilmedikleri için bütün sorumluluk bende idi.”

K68: “ Sınıfımdaki öğrenci kendi dilinde eğitim aldığı bir okulda olsaydı çok başarılı bir öğrenci olabilirdi. Ancak dilde problem yaşadığı için derslerde aktif değil. Okuma yazma sürecinde çok problem yaşadım.”

K79: “ Onlar için farklı etkinlikler hazırlanıyor. Sınıf seviyesinin altındalar. Öğretmen için derste ikiye bölünmeler yaşanıyor.”

Araştırmaya katılan öğretmenlerden bir kısmı ise zorluk yaşamalarının nedenini öğrencilerin ara sınıfta aralarına katılmış olmalarına bağlamıştır. Suriyeli öğrencilerin zaten dil problemiyle başa çıkmaya çalışmaktadırlar. Öğrencilerin ara sınıfta eğitim öğretime başlamaları problemlerin artmasına neden olmaktadır. Tamamen farklı bir eğitim sisteminden ülkemize gelip üzerine birde ara sınıfta sınıfa dahil olmaları öğrencilerin eksiklerinin artmasına, akademik anlamda geri kalmalarına yol açarken öğretmenin zorlanmasına sebep olmaktadır.

K60: “ Arada (ara sınıf) katılmaları, onları istediğimiz seviyeye ulaştırmamızı engelliyor. 1. Sınıftan alıp başlarsak daha sağlıklı olur.”

Öğretmenlerin yaşadığı bir başka zorluk ise uyum sorunu ve zaman sıkıntısı kaynaklanıyor. Suriyeli öğrencilerin sınıf ortamına uyum sağlayamaması öğretmenlerin zorlanmasına neden olurken, öğretmenlerin onlarla fazladan ilgilenmesi gerektiği için de zaman açısından sıkıntı yaşamalarına yol açıyor.

K19: “ İlk başlarda daha zor olacağını düşündüm. Çünkü sınıfla uyum konusunda problem oluşur diye. Fakat düşündüğüm kadar olmasa da yine de zor. Sadece anlattığım gibi sınıfta diğer öğrencilerle uyum sorunu oluyor. Ek zaman ayırmam zor oluyor. Müfredat konuları farklı olduğu için bu öğrenciye vakit ayırmam zor oluyor. İstediğim gibi ilgilenemiyorum.”

K39: “ Fırsattan çok zorluk yaşıyoruz. Aslında onlar açısından düşünürsek onlar da çok sıkılıyorlar.”

K64: “ Sınıf adaptasyonunda sıkıntı var. Özel bir ilgilenme gerektiriyor. Tamamen dezavantajlı bir durum.”

K58: “ Diğer çocuklara göre onlara iki kat daha fazla ilgi göstermem ve zaman ayırmam gerekiyor. Sınıfta normal ders işleme sürecine, onları entegre etmek çok zor.”

Bazı öğretmenlerimiz ise zorluk yaşamalarına neden olarak Suriyeli öğrencilerin okula düzenli devam etmemelerini sebep göstermişlerdir. Suriyeli öğrencilerin okula düzenli devam etmemeleri zaten zor olan süreci daha da zorlaştırmaktadır. Öğrencilerin dil sorunu ve akademik anlamda geri kalmalarının yanı sıra okula düzenli olarak gelmemeleri, diğer öğrencilerle aralarındaki seviye farkını açmakta ve öğrencilerin geri kalmasına neden olmaktadır. Bu durumda öğretmenler öğrencilerin gelmedikleri günleri tekrar etmek zorunda kalmaktadırlar ve bu durum onları zorlamaktadır.

K47: “ Benim açımdan Suriyeli olması hiçbir şeyi değiştirmiyor. Dil sorunu zaten diğer öğrencilerde de var. Bu öğrencilerde (diğerlerinde farklı olarak), devamsızlık ve zarar verici hareketlere yol açabilecek davranışlar var.”

K70: “ Okula düzenli olarak devam etmedikleri için sürekli tekrar etmek zorunda kalıyorum.”

Ayrıca öğrenciler okula adaptasyon sorunu yaşamaktadırlar. Bu adapte durumu çözülmediği zaman dersten verim alınması zorlaşmakta ve birçok sınıf içi problem yaşanmaktadır.

K41: “ Okulumuzda Suriyeli öğrenciler için, okul içindeki tüm saatleri geçirebilecekleri ayrı sınıflar olmalıdır. Eğitim öğretimin 3 saatini bizim sınıflarda, 3 saatini de kendi sınıflarında geçirmeleri gerekir. Diğer türlü çocukların okula adaptasyonu konusunda bir takım sıkıntılar yaşanmasına neden oluyor.”

Öğretmenlerimiz, Suriyeli öğrencilerle yaşadıkları sorunların sadece kendilerini değil, sınıf içerisindeki diğer öğrencileri de olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Suriyeli öğrenciler motivasyondan uyuma, dil gelişiminden akademik duruma kadar birçok alanda sorun teşkil etmektedirler. Öğretmenler sınıf içerisinde hem programa uygulayıp hem de bu sorunları çözmekle uğraşmaktadırlar. Öğretmenlerimiz karşılaştıkları sorunları çözerken sınıf içerisindeki diğer öğrencileri mağdur ettiklerini, verimin düştüğünü ve öğrencilere ayrılan zamanın azaldığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla bir yandan Suriyeli öğrencilerinin sınıfa uyumu ve akademik başarısı ile ilgilenirken sınıfta bulunan diğer öğrencilerine de haksızlık yaptıklarını düşünmektedirler. Öğretmenin iş yükünün arttığını belirten öğretmenlerimiz, sınıflarında Suriyeli öğrencinin bulunmasını birleştirilmiş sınıflara benzetmişlerdir. Sınıfı neredeyse bölmek zorunda kaldıklarını, farklı ödevlendirmelerle öğrencinin yetişmesini sağladıklarını ya da geriden de olsa sınıfı takip ettirmeye çalıştıklarını söylemişlerdir.

K43: “ Çok fazla bir fırsat ve deneyim yaşattığını söylemek zor. Genellikle zorluk çıkıyor. Okuma sürecine katmak, dil öğrenmelerini sağlamak, disiplini sağlamak, sorunları dinleyip çözüm üretmek, aileleriyle irtibatta olmak, ziyaret etmek vb. hususlar, sınıftaki diğer öğrencilerimizle geçirmemiz gereken vakti telef edebiliyor. Çok fazla iş yükü çıkıyor. Bunca uğraşlarımıza rağmen bazılarında olumlu gelişme olmadığını görmek de üzücü.”

K46: “ Fırsat olarak bir şey söyleyemeyeceğim. Zorluklar hat safhada ve motivasyon sıkıntısı yaşamakta. Ayrıca yerli öğrencilerin mağduriyeti söz konusu.”

K75: “ Suriyeli öğrencilerin psikolojik durumlarının iyi olmadığı gözlenmiştir. Kimisinin babası yoktur. Bu çocukların psikolojik destek olarak kaynaştırılmalarının daha doğru olacağını düşünüyorum. Öğrencinin dili bilmeyişi de çok büyük sıkıntı. Öğretmen öğrenci iletişimi beden dili ile olmaktadır. Bu da ders esnasında öğretmenin diğer öğrencilere zaman ayırmasını güçleştirmektedir.”

K48: “ Seviye farkı diğer çocuklarla çok açılıyor. Bu öğrenciler ara sınıflara gelince akademik başarı olarak geri kalıyor ve öğretmen birleştirilmiş sınıf okutmak zorunda kalarak zorluklar yaşıyor.”

4.8.3. Sınıfında Suriyeli Öğrencinin Bulunmasının Hem Zorluk Yaşatıp Hem de Fırsat ya da Deneyim Sağladığını Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %20’ si, sınıflarında Suriyeli öğrencilerin bulunmasının kendilerine hem zorluk yaşattığını hem de deneyim sağladığını belirtmişlerdir. Öğretmenler Suriyeli öğrencilerin birçok yönden kendilerini zorladıklarını ve sıkıntı yaşadıklarını ancak bu zorluk ve sıkıntıları yaşarken bu durumun kendilerine deneyim de sağladığını belirtmişlerdir. Suriyeli öğrencilerin ülkelerindeki eğitimle, ülkemizdeki eğitim arasında bağ kurmaya çalıştıkları belirten öğretmenler, zorlandıklarını ancak yaşadıkları zorlukla baş etmek için kendilerini geliştirmeye çalıştıklarına ve bu durumun onlara deneyim sağladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler sınıflarında müfredatı uygularken bir yandan da Suriyeli öğrencileri için farklı bir program uygulayarak sınıfa yetişmelerini sağlamaya çalışmışlar. Bu durumun öğretmene tecrübe kazandırdığını belirtmişler.

K25: “ Farklı bir kültürden öğrenci tanıma fırsatım oldu. Suriyeli öğrencinin aldığı eğitimle, bizim verdiğimiz eğitim arasında bağ kurabilmeye çalıştık. Öğrenciler arasında kültürleşme fırsatı oldu. Yaşanılan zorluğun dil açısından olduğunu düşünüyorum. Türkçeye uyum sağlamakta ara sıra zorluk yaşadığı için dersi tam olarak anlamakta sıkıntı çekiyor. Biz de öğretmen olarak anlatmakta sıkıntılar yaşayabiliyoruz.”

K10: “ Farklı dil, farklı kültür ve büyüme şekilleri olduğu için bize öğrenci davranışlarını tanımada yardımcı olmuştur. Buna rağmen sınıf disiplini sağlamada bize oldukça zorluk çıkardılar. Çünkü okula uyum sağlayamadılar.”

K61: “ Farklı bir ülkeden bir çocuğu gözlemlemek bizim için bir fırsat. Suriyeli çocukları daha iyi anlamamızı sağlıyor. Zorluklar ise, çocuğun dili olmadığı için kendini yetersiz görüyor. Akademik anlamda çok faydalı olamıyorum.”

K55: “ Dil farklılığından dolayı zorluklar yaşıyoruz. Farklı dilde öğrencilerin olması ise kendimizi bir nebze olsun geliştirme imkanı sunuyor.”

K11: “ Öğrencinin yabancı uyruklu olmasından dolayı, öğretmen öğrenciyi farklı bir müfredata tabi tutması gerektiğini düşünüyor. Bununda öğretmene çeşitli zorluklarla beraber deneyimler sağladığını söyleyebilirim.”

K12: “ Suriyeli öğrenci ile en büyük sorunumuz dil problemleri ve bunun yanında bu nedenden dolayı öğrencinin derse katılımında zorluk yaşamamızıdır. Fakat dil problemi diğer öğrencilerle de ortak yaşanan bir sorun olduğundan kendimi onlara ifade edebilmek ve onları anlayabilmek için sınıfta bazen farklı yöntemler kullanmak zorunda kaldım. Ama bu dersleri kötü etkileyen değil aksine daha eğlenceli hale getiren bir tecrübe oldu. Zaman zaman tahtaya resimler çizerek, anlatmak istediğimiz her neyse onu göstererek ders işledik.”

Ayrıca öğretmenlerimiz yaşadıkları sorunların yanında, diğer öğrencilerle beraber farklı kültürleri tanıma fırsatı bulmuşlar. Bu durum öğretmenler için de diğer öğrenciler için de avantaj olmuştur.

K56: “ Dil açısından, sınıf içi etkinliklerde başlangıçta sorunlar yaşandı. Bu sorunlar, ana dilleri ile Türkçe arasında karşılaştırmalar yapmaları sağlanarak aşıldı. Çocukların başka kültürleri görmeleri farklılık açısından avantaj ve deneyim sağladı.”

K59: “ 2. Sınıfları okutuyorum. Bir tane Suriyeli öğrencim okuma yazma bilmiyordu. Bu yıl onunla uğraştım, bu durum beni yordu. Çocukların bildiği

oyunlardan, şarkılardan faydalandık. Onların yaşam tarzlarını, hayata bakış açılarını öğrendik.”

4.8.4. Sınıfta Suriyeli Öğrencinin Bulunmasından Dolayı Zorluk Yaşamadıklarını Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %16.25’ i, sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunmasından dolayı zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Suriyeli öğrencilerin diğer öğrencilerinden bir farklarının olmadığını söylemişlerdir. Bazı öğretmenler, öğrencileri Türkçe bildiği için sıkıntı yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmadan çıkan sonuçlara göre, Suriyeli öğrencilerin okul öncesi eğitim almasının öğretmenlerin zorluk yaşamalarını engellediği çünkü dil problemini önemli ölçüde azalttığı ortaya çıkmıştır.

K6: “ Herhangi bir zorluk, fırsat ya da deneyim sağlamadı bana. Çünkü öğrenme açısından diğer çocuklardan pek bir farkları yok.”

K29: “ Türkçe bildiği için anlamada zorluk yaşamıyorum. Kurallara uyuyor. Sadece görünüş olarak bu sınıfa ait değil.”

K62: “ Öğrencim anasınıfına gittiği için dil konusunda sıkıntı yaşamadık. Herhangi bir zorluk çekmedim.”

Suriyeli öğrencilerin benzer kültür ortamında ve aynı dili konuşan bir çevrede bulunmaları da öğretmenlerin zorluk yaşamamalarını sağlamıştır. Ayrıca bazı öğretmenler sınıf içerisinde aynı dili konuşan arkadaşlarının olmasından dolayı zorluk yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

K2: “ Bulduğum köyde akrabalarının olması ve aynı kültürü taşımalarından dolayı fırsat ve zorluk olarak hiçbir fark bulamıyorum.”

K54: “ Sınıf içinde farklı dil gruplarını konuşan bireyler olduğundan ayrıca bir zorluk teşkil etmemektedir.”

Tüm bu görüşlerin haricinde araştırmaya katılan 5 öğretmenimiz başlarda sıkıntı yaşadıklarını ancak zamanla sorunların çözüldüğünü belirtmiştir. İlk başlarda yaşanan sıkıntıların genellikle dil bilmemekten kaynaklandığını ve sınıfa uyumla ilgili problemler olduğunu belirten öğretmenler, zamanla öğrencilerin dil öğrenmesiyle sınıfa uyum sağlamaya başlamaları ve sınıf kurallarına dikkat etmeleriyle sorunların çözüldüğünü belirtmişlerdir.

K77: “ Zorluğu ilk başta geldiğinde dil sorunu, iletişim kurma sorunu yaşadık. Şuanda öyle bir problem kalmadı.”

K31: “ İlk zamanlarda dil problemi yaşadık. Genellikle yaşları büyük olduğu için dili daha çabuk kavradılar. Şuanda sıkıntı yok.”

K16: “ Birebir ilgilenmek zorunda olduğum için ilk başta zorlandım. Ama zamanla sınıfa uyum sağladı. Beni tanıdı. Çekingenliği kalktıktan sonra işlerimiz kolaylaştı. Şimdi daha iyi öğreniyor.”

K14: “ İlk başlarda dil problemi yaşadım. Bir yıl içinde aşıldı ve sınıfa yetişip uyum sağladı.”

4.8.5. Sınıfında Suriyeli Öğrencilerinin Olmasından Dolayı Yaşadıkları Zorlukların Zamanla Çözüldüğünü Belirtenler

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %6.25' i, sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunmasından dolayı zorluk yaşadıklarını ancak zaman içerisinde zorlukların aşıldığını ve sorunların çözüldüğünü ifade etmişlerdir. Suriyeli öğrenciler sınıf içerisinde öğretmenin yükünü artırmaktadır. Öğretmenler hem diğer öğrencilerle ilgilenip hem de Suriyeli öğrencilerinin diğer öğrencilerle aralarındaki farkı kapatmaya çalışmışlardır. Bu durum öğretmenin iş yükünü artırmış ve öğretmenin zorlanmasına sebep olmuştur. Ayrıca dil problemi yüzünden Suriyeli öğrencilerle neredeyse her konuda yaşanan sıkıntılar öğretmenlerin zorlanmasına sebep olmuşlardır. Dil problemiyle bağlantılı olarak öğrencilerin sınıfa uyumu konusunda çıkan sıkıntılar da öğretmenlere zorluk yaşatmıştır. Ancak zamanla çözülen dil problemi, öğrencilerin sınıf ortamına uyumu, öğrencilerin sınıf öğretmenlerine

alışmaları, akademik farkın azalmaya başlamasıyla birlikte öğretmenlerin yaşadıkları zorluk ve sıkıntılar da azalmaya başlamıştır. Ayrıca zaman içerisinde Suriyeli öğrencilerdeki gelişim de devam ettikçe yaşanan zorluklar en aza inmiştir. Öğretmenler, Suriyeli öğrencileriyle yaşadıkları zorlukların her sene daha da azaldığını, ilk zamanlar yaşadıkları zorlukları şuan yaşamadıklarını söylemişlerdir.

5.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1.SONUÇLAR

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Sınıfınızda kaç tane Suriyeli öğrenciniz bulunmaktadır?” sorusuna katılımcılardan farklı cevaplar alınmıştır. Araştırmanın yapıldığı Mardin ili Artuklu (Merkez) ilçesinde öğretmenlerimizin sınıflarında genel itibariyle az sayıda Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Araştırmada sınıfında 1 tane Suriyeli öğrencisi bulunan öğretmenler en geniş bölümü oluştururken, bu sayı sınıfta en fazla 9 öğrenciye ulaşmıştır. Katılımcıların hepsi Mardin ili Artuklu (Merkez) ilçesinde bulunmasına rağmen sınıflardaki Suriyeli öğrencilerin sayıları arasında farklılıklar görülmektedir. Öğretmenlerin birçoğu sınıflarındaki Suriyeli öğrenci sayısı ile ilgili görüşlerini diğer alt problemlerde belirtmişlerdir. Alınan cevaplara ve yapılan çıkarımlara göre sınıftaki Suriyeli öğrenci sayısı ne kadar fazlaysa eğitim öğretim açısından olumsuzluklar da bir o kadar fazla olmaktadır.

Öğretmenlere sorulan bu soruyla Suriyeli öğrencilerin okullara ya da sınıflara dengeli dağıtılıp dağıtılmadığı da ölçülmeye çalışılmıştır. Çünkü Suriyeli öğrencilerin sınıflara dağıtılmadığı dengesi bilinmektedir. Okullarda bazı sınıflarda hiç Suriyeli öğrenci bulunmazken bazı sınıflarda ise çok fazla Suriyeli öğrenci bulunmaktadır. Bu durum sınıf içerisini de olumsuz etkilemektedir. Öğretmenler diğer alt problemlere verdikleri cevaplarda, sınıftaki Suriyeli öğrenci ne kadar fazlaysa birbirleriyle kendi dillerinde anlaşma ve sadece Suriyelilerle zaman geçirme oranının da o kadar fazla olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla bir sınıftaki Suriyeli öğrenci sayısının fazla olması sınıf içerisindeki diğer öğrencileri ve öğretmeni etkilediği gibi Suriyeli öğrencileri de olumsuz olarak etkilemektedir. Başta bu durum Suriyeli öğrencilerin kendilerini daha rahat ve mutlu hissetmelerinden dolayı olumlu olarak görülse de Suriyeli öğrencilerin Türk okullarına, okuldaki öğretmen ve Türk arkadaşlarına uyumunu zorlaştırırken, farkında olmadan akademik durumlarını da etkilemektedir. Suriyeli öğrenciler sınıfta ne kadar çok sayıda ise sınıf içerisinde ve okulda Suriyeli arkadaşlarıyla çokça zaman geçirebileceklerdir. Bu

durum onları psikolojik olarak rahatlatarak, yalnız olmadıkları düşüncesinden dolayı mutlu olacaklardır. Ancak zaman içerisinde dil problemleri azalacağı yerde daha da artacaktır. Çünkü öğrenciler kendi aralarında Arapça konuştukları için Türkçe ye olan ihtiyaçları azalacaktır.

Suriyelilerin yoğunlukta olduğu semtler ve mahalleler, okullardaki Suriyeli öğrenci sayısının dağılımında etkili olabilmektedir. İkamet edilen bölgeye göre, yakınlarda bulunan devlet okullarına giden Suriyeli öğrenciler bulunulan yerdeki okullarda yığılmalara sebep olurken bazı okullarda ise hiç Suriyeli öğrenci bulunmamaktadır. Suriyelilerin yerleşim yerlerini değiştirmek çok kolay olmayabilir. Dolayısıyla böyle bir durumda sınıfın olumsuz iklimini en aza indirmek adına, okullarda birden fazla şube varsa Suriyeli öğrenciler sınıflara eşit olarak dağıtılabilir. Eğer okul içerisinde tek şube bulunuyorsa yakınlarda bulunan başka okullara yönlendirme yapılabilir.

Bu konuyla ilgili olarak, Çakmak (2018)' in yaptığı çalışmada ulaştığı sonuçları gösterebiliriz. Çakmak (2018)' e göre Suriyeli öğrencilerle yaşanan en büyük sıkıntı olan dil probleminin en büyük nedeni, şehirlerdeki ve okullardaki Suriyeli öğrenci sayısının fazla olmasıdır. Suriyeli öğrenci sayısının fazla olmasının, öğrencilerin kendi aralarında Arapça konuşmalarına ve dolayısıyla Türkçe ye ihtiyaç duymamalarına sebep olduğunu belirtmiştir. Ayrıca her okulun alabileceği belirli sayıda Suriyeli öğrenci varken, bu kota bazı okullarda aşılmaktadır. Bazı okullarda ise hiç Suriyeli öğrenci bulunmamaktadır. Tabi bazı okullarda velilerin, çocuklarının okuduğu sınıflarda Suriyeli öğrenci bulunmamasını istememesi de bu durumu etkileyebilmektedir.

Levent ve Çayak (2017), yöneticilerin Suriyeli öğrencileri kaydederken yaşadıkları sıkıntılara belirtmiş, bazı okullarda çok fazla Suriyeli öğrenci bulunurken bazılarında bulunmadığını söylemiştir. Ayrıca öğrencilerin sınıflar arası eşit olarak dağıtılmaması da dengesizliklere yol açmaktadır.

Bazı durumlarda Suriyeli öğrencilerin sınıf içerisinde tek kalması ve kendilerini anlayacak kimsenin olmamasını düşünüp kendilerini yalnız hissetmeleri

durumu ortaya çıkabilir. Ancak öğrenciler böyle bir durumda bir şekilde arkadaşlarıyla iletişim ve etkileşime geçmek durumunda kalacak ve dolayısıyla bu onların sosyal ve akademik alanlarda başarılı olmalarını sağlayacaktır. Katılımcılar tarafından sınıf içerisinde Suriyeli öğrenci sayısı arttıkça olumsuzlukların arttığını ancak sayı azaldıkça da kaynaşma durumunun arttığı belirtilmiştir.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğretmenlere sınıflarında bulunan Suriyeli öğrencilerin, sınıfa ne zaman katıldıkları sorulmuştur. Öğretmenlerden alınan yanıtlara göre katılımcıların büyük bir kısmı Suriyeli öğrencilerinin bir yıldır sınıflarında olduğunu belirtirken, katılımcıların çok az bir kısmı ise dört yıldır sınıflarında olduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmada, araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda öğretmenlere yöneltilen soruyla sınıflarına katılan Suriyeli öğrencilerin sınıfa ne zaman geldikleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Suriyelilerin ülkemize geldikleri seneler arasında elbette farklılıklar vardır. Bazı seneler Suriye’ den gelen göçler yoğunluk kazanmıştır. Bu durum da aldığımız göç ve ülkemize etkileri açısından önem arz etmektedir. Ancak burada öğretmenlerin daha çok yıl olarak ifade etmeleri yerine, Suriyeli öğrencileriyle ne kadar zamandır beraber oldukları öğrenilmeye çalışılmıştır. Amaç, Suriyeli öğrenciyle geçirilen zamanı öğrenmek ve bu durumun öğrencide oluşturduğu etkiyi gözlemleyebilmektir. Çünkü öğrenciler sınıf içerisinde ne kadar zaman geçirir ve sınıf ortamına, diğer öğrencilere, öğretmenlerine ne kadar alışır ve uyum sağlarsa bu durum onların ileri süreçte rahat etmelerine ve başarılı olmalarına yardımcı olacaktır. Bu durum sadece Suriyeli öğrenciler için değil öğretmenler için de önem taşır. Öğretmenler de uzun zaman geçirdikleri öğrencilerini daha iyi tanıma ve gözleme imkanı bulurlar. Böylece öğretmenler, Suriyeli öğrencisinin neye ihtiyacı olduğunu, nasıl bir yol izlemesi gerektiğini bulup buna göre bir program oluşturabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük bir kısmı Suriyeli öğrencilerinin sınıflarına katılalı bir yıl olduğunu söylemiştir. Suriyeli öğrencileriyle 4 yıldır

beraber olan öğretmen sayısı ise diğerlerine göre çok azdır. Tabii ki burada önemli olan bir diğer konu ise öğrencilerle uzun zaman geçirmenin yanı sıra öğrencilerin hangi sınıf seviyesinde sınıfa dahil olduklarıdır. Suriyeli öğrencisinin sınıfa katıldığı bir yıl olduğunu söyleyen birinci sınıf öğretmeni ile dördüncü sınıf öğretmenin durumları farklı olacaktır. Birinci sınıf öğrencisine verilebilecek eğitim öğretimle, dördüncü sınıf öğrencisine verilecek eğitim öğretim aynı olmayacaktır. Suriyeli öğrenci, öğretmeni ile ne kadar erken buluşursa o kadar olumlu etkilenecektir. Burada yaş aralığı da karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler ne kadar erken yaşta okulla ve öğretmenle buluşursa, gelişimleri de o oranda olumlu etkilenmektedir. Özellikle dil gelişimi açısından yaş faktörünün önemi yadsınamaz. Dil öğrenimi erken yaşlarda ne kadar kolaysa, yaş ilerledikçe de zorlaşmaktadır.

Öğretmenlerin yanıtlarından hareketle, öğrenciler özellikle birinci sınıftan itibaren sınıfa katıldıklarında problemler de daha müdahale edilebilir durumda olmaktadır. Henüz birinci sınıfa başlayan Suriyeli öğrenciler de diğer öğrenciler gibi okuma yazma bilmemektedirler. Diğer öğrencilerden en büyük farkları Türkçe konuşamamalarıdır. Ancak en azından akademik anlamda diğer öğrencilerle aralarında çok fazla seviye farkı bulunmamaktadır. Dil problemi zamanla çözülebilir. Ancak dördüncü sınıfta sınıfa katılan bir Suriyeli öğrenci sadece dil problemiyle değil, akademik olarak birçok sıkıntı oluşturmaktadır. Tamamen farklı bir eğitim sistemi ve programdan gelen Suriyeli öğrenci, hiç bilmediği bir dil ile tamamen yabancı olduğu bir eğitim öğretim programına alışmaya ve uyum sağlamaya çalışmaktadır. Bu durum öğrenci açısından da öğretmen açısından da zordur. Dolayısıyla araştırma sonuçlarından hareketle Suriyeli öğrencilerin sınıfa ne kadar erken katılırsa o kadar başarılı olabileceğine ulaşılmıştır. Ayrıca sadece sınıfta geçirilen zamanın değil, kaçınıcı sınıfta katıldığına da önemli olduğu belirtilebilir.

5.1.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere Suriyeli öğrencilerinin akademik durumlarına ilişkin gözlemleri sorulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre Suriyeli öğrencilerin büyük bir kısmını akademik anlamda iyi durumda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Suriyeli öğrencilerin akademik anlamda iyi olmalarını etkileyen birçok

durum olduğu da belirtilmiştir. Öğrencilerin zeki ve istekli oldukları hatta bazı alanlarda diğer öğrencilere göre çok daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin başarılı olmalarında sınıfa erken katılmaları da etkili olmuştur. Ayrıca öğrencilerin özellikle İngilizce ve matematik derslerinde başarı gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden Suriyeli öğrencilerini akademik anlamda başarısız bulanlar Suriyeli öğrencilerinin henüz eğitim öğretime hazır olmadıklarını, dil probleminin büyük sorunlara yol açtığını, ülkelerinde okula başlayanların yeni bir sisteme uyum sağlayamadıklarını belirtmişlerdir. Dolayısıyla Suriyeli öğrencilerin akademik başarısızlıkları eğitim öğretime hazır olmama, dil problemi ve farklı bir eğitim sisteminden gelme gibi nedenlere bağlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin derse karşı ilgisiz oldukları, öğrencilere uygulanan programın onlara uygun olmaması da öğrencilerin başarısız olmalarına sebep olmaktadır. Ayrıca programda düzenlemeler yapılmasının yanında öğrencileri daha iyi anlayabilmek ve onlara yardımcı olabilmek için okullarda dil bilen en az bir personele ihtiyaç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hatta dil probleminden dolayı öğrencilerin akademik durumlarının tespit edilemediği sonucuna da ulaşılmıştır. Öğretilenlerin kazanılıp kazanılmadığı ya da var olan bilgilerin ortaya çıkarılmasında iletişim dil ile sağlanır. Dil bilmeme durumu akademik anlamda hangi seviyede olunduğunun tespitini zorlaştırmaktadır. Ayrıca akademik başarının Türk öğrencilerde olduğu gibi Suriyeli öğrenciler arasında da öğrenciden öğrenciye farklılık göstereceği belirtilmiştir. Emin (2018) ise yaşanan en büyük sorunun dil sorunu olduğunu belirtirken, bu problem yüzünden başarının ölçülemediğini belirtmiştir.

Ergün (2018), Türkçe bilmeyen çocukların akademik anlamda başarı elde edemeyeceklerini ve bu durumun iletişim sorunlarına da yol açacağını belirtmiştir. Öğrencilerin matematik dersinde başarılı olabileceklerini ancak anlatım ve ifade de sıkıntılar yaşanacağını belirten Ergün (2018), mevcut programın öğrencilere hitap etmediğine değinmiştir.

Yiğit (2015) ise öğrencilerin akademik olarak başarısız olmalarındaki en büyük etkenin dil olduğunu vurgulamıştır. Öğrenciler eğitim alabilmekte ancak eğitim aşamasında ciddi sıkıntılar yaşamaktadırlar. Ayrıca akademik olarak başarısız olmalarına gruplaşma ve dışlanmalar, derse karşı ilgisiz olmaları, ailelerin ilgisizliği ve eğitim konusunda hem okullarda hem öğretmenlerde hem de programda bulunan eksikliklerdir.

Sarıtaş, Şahin, Çatalbaş (2016), yabancı uyruklu öğrenciler arasında akademik anlamda en çok sıkıntısı olanların Suriyeli öğrenciler olduğunu belirtirken, Emiroğlu(2018) Suriyeli öğrencilere gerekli desteğin verilmesi gerektiğine değinmiştir. Emiroğlu (2018), Suriyeli öğrencilerin akademik anlamda başarı sağlamaları için ortak bir program dahilinde hareket edilmesini ve okullarda Arapça bilen öğretmenlerin bulunması gerektiğini belirtmiştir.

Bu durumda Suriyeli öğrencilerin akademik durumlarının genel itibariyle başarılı olduğu, başarılı olmayanların ise özellikle dil probleminden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır. Her ne kadar öğrencilerin başka bir eğitim sisteminden ve savaş ortamından gelmeleri onları akademik ve psikolojik anlamda zorlamakta ve bu durum derslerine yansısı da dil problemi tüm bu sorunların başında gelmektedir. Öğrencilerin dil problemini çözmüş olmaları akademik anlamda yaşadıkları problemlerin büyük bir kısmını çözmüş olmaları anlamına gelmektedir. Öğrencilerde konuşma becerileri gelişse bile anlama becerilerinde sıkıntılar çıkabilmektedir. Ayrıca bir dilin inceliklerini bilmek ancak zamanla olacaktır. Öğrenci öğretmenin anlattıklarıyla yeni şeyler öğrenir ve akademik başarısı bu süreçle gelişir. Öğrencinin sadece Türkçe konuşamaması değil, Türkçe'yi tam anlamıyla anlayıp kavrayamaması da akademik durumunu olumsuz etkilenmektedir.

Tüm bunlara rağmen akademik durumlarına önem verilmesi gerektiği, Tanrıku (2017)'nin çalışmasında belirttiği gibi eğitim ihtiyacının iyi karşılanması gerektiği aksi takdirde bunun sonuçlarından olumsuz etkilenileceği bilinmektedir.

5.1.4.Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılımına ilişkin gözlemleri sorulmuştur. Öğretmenlerin büyük bir kısmı Suriyeli öğrencilerinin öğrenme etkinliklerine katılım sağlamadıklarını belirtmiştir. Suriyeli öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılmaması ya da katılamaması, öğrencilerin dil bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler bazen bildikleri konularda bile kendilerini ifade etmekte zorlandıkları için öğrenme etkinliklerine katılmamaktadırlar. Dil bilmeme haricinde öğrencilerin öğrenme etkinliklerine katılmamalarına sebep olan diğer etkenler ise, Suriyeli öğrencilerin daha fazla ilgiye muhtaç olmaları, psikolojik olarak kötü durumda olmaları ve çekingen davranmaları, sadece ilgilerini çeken konulara katılım sağlamalarıdır.

Suriyeli öğrencilerin en büyük engeli onlara her türlü aktivite de zorluk çıkaran dil problemidir. Öğrencilerin savaş ortamından gelmeleri ve ağır travmalar atlatmalarının yanı sıra kendilerini anlatamamaları onlar üzerinde çok daha büyük olumsuz etki oluşturmaktadır.

5.1.5.Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere Suriyeli öğrencilerinin dil gelişimleri hakkında gözlemleri sorulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin büyük bir kısmı öğrencilerin dil gelişimleri hakkında olumsuz görüş belirtmişlerdir. Suriyeli öğrenciler, özellikle sınıflara eşit dağılım sağlanamamış ve yığılmalar oluşmuşsa kendi aralarında kendi dillerini konuşmaktadırlar. Bu durum dil gelişimini olumsuz etkilemektedir. Araştırmanın yapıldığı bölge Arap ve Kürt halkının yoğunlukta olduğu bölgelerden olduğu için, öğrencilerin Türkçe'ye duydukları ihtiyaç azalmaktadır. Öğrencilerin dili kullanmada güçlük çektikleri, bazı sesleri çıkarmakta zorluk yaşadıkları, kurallı cümle kuramadıkları ve telaffuz sıkıntısı yaşadıkları ortaya çıkmıştır.

Bu konuda sorun yaşamayanların öğrencileriyle erken yaşta buluştukları ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla dil gelişimi bir süreçtir ve bu süreç ne kadar erken yaşta başlarsa gelişim o kadar iyi ve hızlı olacaktır. Ayrıca çocukların kaynaştırılması da

bu durumu olumlu etkilemektedir. Çocukların birçok şeyi oyun vasıtasıyla öğrendiği dolayısıyla oyunla ve çeşitli aktivitelerle bu konudaki olumsuzlukların en aza indirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Cırt Karaağaç (2018)' da Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları en büyük problemin dil problemi olduğunu belirtmiştir. Dil problemi diğer alanları olumsuz etkilemektedir. Kardeş ve Akman (2018) ise dil problemini, öğrencilerin yaşadıkları en önemli iki sorundan biri kabul etmiştir. Özarslan (2018) Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğrenirken ve dili kullanırken sıkıntı yaşadıklarını belirtmiştir. Öğrenciler sadece yazma da değil konuşmada da sıkıntılar yaşamaktadırlar.

Beyhan (2018), Suriyeli öğrencilerin Türkçe dil gelişiminde yaşadıkları zorluklara değinirken, öğrencilerin birçok harfi karıştırdığını, Arapça' nın yazım yönünün tamamen farklı olduğunu, bazı harflere aşına olunmaması ve dil özellikleri açısından iki dilin tamamen farklı olduğunu belirtmiştir. Ancak öğrencilerin yaş oranı düştükçe dili daha kolay öğrenebildiklerini belirtmiştir.

Dursun (2017) Türkçe öğrenmenin bir ihtiyaçtan doğduğunu ve bu sayede öğrenme oranının artacağına değinmiştir. Ayrıca öğrencilerin dil becerilerine göre de en çok ihtiyaç duydukları becerilerin daha fazla geliştiği, daha az ihtiyaç duyulan becerilerin ise daha az geliştiği gözlenmiştir.

5.1.6.Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın altıncı alt probleminde öğretmenlere, Suriyeli öğrencilerinin diğer öğrencilerle etkileşim ve iletişimlerine yönelik gözlemleri sorulmuştur. Araştırma sonuçlarından hareketle Suriyeli öğrencilerin diğer öğrencilerle iletişimlerinin iyi olduğu hatta lider yönlerinin bulunduğu ve bu durumun iletişimlerine yansıdığına ulaşılmıştır. Ancak iletişim ve etkileşimde sıkıntılarının olması öğrencilerin ağır travmalar geçirmeleri, kötü bir olay yaşamaları ve dil problemi yüzünden olmaktadır. Bazı çocukların ailelerine destek olmak amacıyla çalıştıkları ya da zor şartlarda yaşamaya çalıştıkları bilinmekle beraber bu durum onların arkadaşlarıyla olan ilişkilerine de yansıtılabilmektedir. Ancak yaş aralığı itibarıyla henüz müdahale edilebilecek yaşta olan çocuklar, diğer çocuklarla bir araya

geldiklerinde olumsuz birçok şeyi unutup oyunla motive olabilmektedir. Genel itibariyle diğer arkadaşlarıyla iletişimlerinde sıkıntı görülmeyen öğrenciler arasında bazen arkadaşları ile dil problemlerinden kaynaklı anlaşamama ya da yanlış anlamalardan kaynaklı problemler olabilmektedir. Yağcı (2017), göçle gelen çocukların yaşadıkları sıkıntılardan dolayı psikolojik anlamda öğrencileri olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Öztürk (2017) çocukların çevreye uyumunda ve ilişkilerinde dil faktörünün önemine değinmiştir. Çocukların yaşadıkları olaylar da onların psikolojilerinde ve öfke durumlarında etkili olmuştur.

5.1.7.Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere Suriyeli öğrencilerinin diğer öğretmenlerle iletişim ve etkileşimleri sorulmuştur. Bu probleme ilişkin sonuçlarda katılımcıların büyük bir kısmından yanıt alınamamıştır. Bu durumun sebebi ilkokullarda 2.sınıftan itibaren İngilizce derslerine, 4.sınıftan itibaren de Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerine branş öğretmenleri girmektedir. Ayrıca bazı okullarda halen branş öğretmenleri olmadığı için, bu derslere de sınıf öğretmenleri girmektedir. Dolayısıyla bu soruya yanıt verenler, bu durumla sınırlı kalmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler, sınıf öğretmenlerinin öğrenciler için özel bir anlam ifade ettiğini, onlarla sıkı bir bağ kurduğunu ve okulda kendilerini anlayan ve onlara anne baba gibi hissettiren bir etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Ancak Suriyeli öğrencilerin sadece sınıf öğretmenleriyle değil diğer öğretmenlerle de iyi ilişkiler içinde olduğu, özellikle İngilizce öğretmenleriyle iyi bir iletişim içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin bu dersi daha önce de görmüş olmaları ve bu dile az da olsa aşina olmaları, onların derse ve dersin öğretmenine olan ilgisini artırmaktadır. Her ne kadar öğrenciler sınıf öğretmenleriyle aralarında farklı bir bağ kurup onları anne baba yerine koysalar da diğer öğretmenleriyle de iletişimlerinin iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler, bu konuda bilgilendirilirse iletişim konusunda çok daha iyi bir duruma gelinebileceğini belirtmişlerdir. Verilecek eğitim ve seminerler sayesinde öğrencilerin okul kültürüne üst düzey uyumu sağlanabilecektir.

Mert ve Çıplak (2017) öğrencilerle iyi bir iletişim içerisinde bulunulması gerektiğine değinmiş ve bu konuda yapılacak eğitimlerin faydalı olacağını tespit

etmiştir. Öğrenciler için öğretmenleri rol modeldir ve onlardan gelecek herhangi bir dönemde çok etkili olacaktır. Araştırma sonuçlarından hareketle, Suriyeli öğrencilerin öğretmenleriyle sıkı bir bağ kurdukları ve onlarla sıkı bir iletişimde oldukları bilinmektedir. Yüce (2018), öğretmen ve arkadaşlarının tutum ve davranışlarının Suriyeli öğrencileri etkilediğini tespit etmiştir.

5.1.8.Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın sekizinci alt probleminde öğretmenlere, sınıflarında Suriyeli öğrencilerin bulunmasının onlara ne tür fırsat, zorluk ve deneyim yaşattığı sorulmuştur. Öğretmenlerin büyük bir kısmının sınıfında Suriyeli öğrenci bulunmasından dolayı zorluk yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Az sayıda katılımcı bu durumu bir fırsat olarak görürken, katılımcıların bir kısmının zorlukla beraber deneyim kazandığı görülmüştür. Dolayısıyla öğretmenlerin sınıflarında Suriyeli öğrencilerin bulunması, öğretmenlerin iş yükünü artırmaktadır. Öğretmenler sınıf içerisinde birden çok yere yetişmeye çalışmakta ve bu durum sınıf içerisinde birleştirilmiş sınıf havası oluşturmaktadır.

Cin (2018), Suriyeli öğrencisi bulunan öğretmenlerle yaptığı çalışmada Suriyeli öğrencisi bulunan öğretmenlerin ciddi anlamda zorluk yaşadıklarını tespit etmiştir. Öğretmenlerin bu konuda desteğe ve eğitim almaya ihtiyaçları vardır. Kağnıcı (2017) ise psikolojik danışmanların Suriyeli öğrenciler hakkında gerekli donanımına sahip olmalarını ve zorlukları en az seviyeye indirmek için gerekli önlemleri almaları gerektiğine değinilmiştir.

Genel olarak araştırma sonuçlarına bakıldığında sınıf içerisindeki Suriyeli öğrenci sayısı arttıkça sınıftaki uyum da bozulmaktadır. Suriyeli öğrenciler sınıf içerisinde sayıca az oldukları zaman, diğer öğrencilerle iletişime geçmekte ve çoğunluğa göre hareket etmektedirler. Dolayısıyla öğrencilerin sınıfa uyumunu kolaylaştırabilmek adına bir sınıfa bütün Suriyeli öğrencileri kaydetmektense öğrencilerin sınıflara eşit dağılımının sağlanması gerekmektedir.

Suriyeli öğrenciler sınıf ortamına ne kadar erken katılırlarsa süreç de o kadar kolaylaşmaktadır. Suriyeli öğrencilerin birinci sınıftan itibaren devlet okullarında

bulunmaları, hem öğrencilerin daha başarılı olmasını hem de öğretmenlerin yükünün azalmasını sağlamaktadır. Öğrencilerin ileriki kademelerde okula gelmeleri, diğer öğrencilerle aralarındaki farkı açacağı için olabildiğince erken başlanması gerekmektedir.

Suriyeli öğrencilerin akademik durumlarındaki olumsuzlukların dil problemlerinden kaynaklandığı belirlenmiştir. Öğrenciler öğretmenlerinin söylediklerini anlamamakta, anlatmak istediklerini ise karşı tarafa ifade edememektedirler. Dolayısıyla her ne kadar başarılı olanlar olsa da dil bilmeden akademik anlamda bir gelişim göstermek çok zordur. Kaldı ki araştırma sonuçlarına göre akademik anlamda iyi olan öğrenciler, dil problemi olmayan ve Türkçe'yi öğrenmiş olan öğrencilerdir. Dil problemlerinden dolayı öğrencilerin akademik durumlarının tespiti de yapılamamaktadır. Bazı öğrencilerin akademik başarıları düşük olarak görülebilir ancak bu durum öğrencilerin kendilerini ifade edememelerinden kaynaklı olabilmektedir.

Öğrenme etkinliklerine katılırken de aynı sıkıntıyla karşılaşmaktadır. Bazen bilgi sahibi olduğu bir konu hakkında bile kendilerini ifade edememekte ya da yanlış ifade etme korkusuyla çekinmektedirler. Bu durum öğrencilerin konuyu anlayıp anlamadıklarını tespit etmede zorluklar yaşatmaktadır. Öğretmenlerin derste anlattıklarına dönüt alamamalarına sebep olmaktadır.

Suriyeli öğrencilerin dil gelişimlerinin olumsuz olmasında bulunulan ortamın, arkadaşlarının ve ailenin etkisi ortaya çıkmıştır. Öğrenciler dile ne kadar ihtiyaç duyarsa, öğrenmek için de o kadar çaba harcamaktadır. Ancak bulunulan çevre de farklı bir dil öğrenmeye ihtiyaç yoksa ve ihtiyaçlarını kendi dillerinde anlatmaları yetiyorsa öğrencilerin Türkçe'yi öğrenmeleri için bir zorunlulukları kalmamaktadır. Bu durumda öğrenmeye de gerek duymamaktadırlar. Dolayısıyla dil gelişimi ve dil öğrenmede çevrenin ne kadar etkili olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin anadilleri olan Arapça ile Türkçe'nin yapısı da tamamen birbirlerinden farklıdır. Bu durum telaffuz sıkıntısı yaratmaktadır. Ayrıca henüz dili yeni yeni öğrenmeye çalışan öğrenciler konuşabilseler dahi anlama ve anlamlandırma da sıkıntı yaşamaktadırlar.

Öğrencilerin sınıf içerisinde diğer arkadaşlarıyla iletişimlerinin genel itibariyle iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elbette bu durum bütün öğrenciler için geçerli değildir. Bazı öğrenciler yaşadıkları travmaları atlatsalar da bazıları halen olayların etkisinden çıkamamıştır. Bu durum öğrencilerin davranışlarına farklı şekillerde yansımıştır. Bazı öğrenciler fazlasıyla içine kapanık, çekingenken bazıları ise saldırgan davranışlar ve kavgacı bir tutum içerisinde olabilmektedirler.

Suriyeli öğrencilerin diğer öğretmenleriyle iletişimleri olumludur. Öğrenciler özellikle İngilizce dersinde başarılıdırlar ve dersin öğretmeniyle iletişimleri de gayet iyidir. Bu durumun nedenlerine bakıldığında, bu derse aşina olmaları ve dersi sevmeleri gösterilebilir.

5.2. ÖNERİLER

Suriye’ de başlayan savaştan sonra, ülkemiz her yıl göç almış ve almaya da devam etmektedir. İnsanları ciddi anlamda etkileyen bu süreçten en çok da çocuklar etkilenmiştir. Birçoğu ailesini, kardeşlerini kaybetmiş ve bu duruma birebir şahit olmuşlardır. Tamamen farklı bir ülkeye, tamamen farklı bir kültüre ve yeni bir dile alışmaya çalışmaktadırlar. Araştırma kapsamında devlet okullarındaki öğretmenlerin gözünden, Suriyeli öğrencilerin akademik ve sosyal durumları tespit edilmiş ve yaşanan sorunlar ortaya konulmaya çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre öğretmenlerin, Suriyeli öğrencilerle yaşadıkları en büyük problem dil problemidir. Dil probleminin çözümüne yönelik olarak, Suriyeli öğrencilere okul öncesi eğitim zorunlu tutulabilir. Bu sayede öğrenci birinci sınıfa geldiğinde Türkçeyi belirli bir düzeyde konuşabilecek ve anlayabilecek düzeye gelmiş olacaktır. Bu sayede okuma yazmanın öğretildiği ilkökul birinci sınıfta sıkıntılar en az seviyeye indirilmiş olur. Ara sınıf seviyesinde bulunan Suriyeli öğrenciler için de yaz tatillerinde açılacak kurslar hem oryantasyon çalışması gerçekleştirip hem de dil problemini çözecektir.

Her sınıf için belirli sayıda Suriyeli öğrenci kaydedilmesi gerektiği bilinmekte ancak uygulanmamaktadır. Sınıflardaki Suriyeli öğrencinin dengesiz dağılımı yığılmalara ve sıkıntılara yol açmaktadır. Öğrenciler sınıflara eşit şekilde dağıtılmalı,

öğrenci sayısının çok fazla olduğu durumda yakınlarda bulunan okullara yönlendirmeler yapılmalıdır. Böylece sınıf ortamındaki sıkıntılar azalabilir.

Suriyeli öğrencilerin kendilerini ifade etmek, başarılı olmak için cesaretlendirilmeye ihtiyaçları vardır. Öğrencilerin motivasyonlarını yüksek tutup yapabileceklerine olan inançları kazandırılırsa daha başarılı olabilirler. Dolayısıyla bu süreçte rehber öğretmenlerle sürekli işbirliği içerisinde olunmalıdır. Sınıf öğretmeni, veli ve rehber öğretmen sürekli irtibat halinde olmalı, öğrenci için yapılabilecek her şeye beraber karar vermelidirler.

Bu süreçte öğretmenlerin birçoğunun Suriyeli öğrencilerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları, nasıl bir program izleyeceklerini bilmedikleri dolayısıyla bu durumun onlarda önyargıya sebep olduğu belirlenmiştir. Bu durumdan hareketle yapılan hizmet içi eğitimler ve seminerler arttırılmalı, öğrenci odaklı programlar hazırlanıp öğretmenler bu konuda donanımlı hale getirilmelidir. Bu çalışmalar yapılırken sınıfta Suriyeli öğrencisi bulunan öğretmenlere öncelik verilmeli ancak bütün öğretmenlerin bu eğitimleri alması sağlanmalıdır. Eğitimler verilirken teorikte kalmaması ve edinilen bilgilerin sınıf veya okul ortamında uygulanabilecek şekilde uygulamaya dökülmesi gerekmektedir.

Öğretmenler, sınıflarında Suriyeli öğrenciler bulunmasının farklı kültürlere bakış açısını değiştirme ve farklı kültürleri öğrenme açısından özellikle Hayat Bilgisi dersinde kendilerine ve sınıftaki diğer öğrencilerine katkı sağladığını ve fırsatlar sunduğunu belirtse de genellikle zorluk yaşamaktadırlar. Yaşanılan zorluklar öğretmenlerin iş yükünün arttığı, bu durumdan dolayı sınıftaki diğer öğrencilere verilen zamanın azaldığı, sınıf yönetiminde sıkıntılar yaşandığı ve dil problemlerinden dolayı iletişim sağlanamadığı yönündedir. Bilindiği gibi ülkemizde halen bazı okullarda birleştirilmiş sınıf uygulaması devam etmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerimiz ise sınıflarında Suriyeli öğrenci bulunmasının onlara birleştirilmiş sınıf ortamı yarattığını söylemişlerdir. Öğretmenler normal programa göre hareket ederken diğer taraftan Suriyeli öğrencilerini mevcut programa yetiştirmeye çalışmaktadırlar. Bu durumda okul sürecinde sadece Suriyeli öğrencilerin bulunduğu bir kurs açmak yerine öğrencilerin diğer arkadaşlarıyla

iletişim ve etkileşim içinde olacağı ancak aynı zamanda da onların geri kalmasını engelleyecek çalışmalar yapılabilir. Yapılan alışma sonuçlarından hareketle öğrenciler en çok arkadaşlarıyla iletişim içindeyken öğrenmektedirler. Hatta bunun en etkili yolu da oyundur. Bu yüzden Suriyeli ğrencilerin diğer öğrencilerle aralarında oluşan farkı kapatmaları adına ilkokul programlarına farklı bir ders eklenebilir ya da mevcut programda bulunan Serbest Etkinlikler dersi kapsamına geri kalınan konularla ilgili (dil öğrenmeyle ilgili çalışmalar da olabilir) oyunlar eklenebilir. Öğrenciler oyun içerisinde hem daha kolay öğrenecekler hem de eğlenceli hale gelmesi onların motivasyonunu artıracaktır. Elbette ders eklenmesi ya da mevcut ders üzerinden düzenlemeler yapılmasından sonra bu konuda öğretmenlere kılavuzluk yapacak bir kitaba ihtiyaç vardır. Bu konuda her sınıf seviyesinde ve kazanımlarla uyumlu kılavuz kitaplar çıkarılabilir.

KAYNAKÇA

- AFAD (2017), <https://www.afad.gov.tr/tr/25296/Suriye-Raporlari>.
- Akalın, A. T. (2016). Türkiye' ye Gelen Suriyeli Göçmen Çocukların Eğitim Sorunları. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akdeniz, Y. (2018). Türkiye' de Yaşayan Suriyeli Mülteci Öğrencilerin Uyum Sorunları: Şanlıurfa İli Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Akıncı, B., Nergiz A., ve Gedik E. (2015). Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme Göç ve Toplumsal Kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 58-83.
- Akkayan, T. (1979). Göç ve Değişim. 21.
- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 294.
- Arslan, H. (2018). Çocuk, Savaş ve Ortadoğu. *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Aykırı, K. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarındaki Suriyeli Öğrencilerin Eğitim Durumlarına İlişkin Görüşleri. *Turkish Journal of Primary Education*, 44-56.
- Baldık, Y. (2018). Ana Dili Türkçe Olmayan Göçmen Toplulukların Eğitim Sistemine Katılımında Türkçe Öğretiminin Önemi. *Yüksek Lisans Tezi*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Bayraklı, C. (2007). Dış Göçün Sosyo-Ekonomik Etkileri: Görece Göçmen Konutları' nda (İzmir) Yaşayan Bulgaristan Göçmenleri Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Beyhan, D. (2018). Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonu Projesi Kapsamında Geçici Eğitim Merkezlerinde Görev Yapan Dil

Öğreticilerinin Dil Öğretirken Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Yüksek Lisans Tezi*. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.

Cengiz, E. (2018). Suriyeli Ortaokul Öğrencilerinin Psikososyal Uyum Sorunları ile Demografik Özellikler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Cin, G. (2018). Suriyeli Öğrencilere Eğitim Veren Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar ve Psikolojik Sağlamlılık Düzeyi: Adana İli Örneği, *Yüksek Lisans Tezi*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Çakmak, Ö. (2018). Okul Yöneticilerinin Gözüyle Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Kilis Örneği), *Yüksek Lisans Tezi*. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.

Çalışma İzinleri. <http://www.calismaizinleri.net/>, (2018).

Çelik, Y. (2018). Türkiye’ de Suriyeli Çocuklara Yönelik Uygulanan Eğitim Politikalarının İncelenmesi: Tespitler, Sorunlar ve Öneriler, *Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çetin, S. A. (2017). Suriye Uyruklu Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe Yazılı Anlatımlarında Kelime Hazinesi, *Yüksek Lisans Tezi*. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

Deniz, T. (2013). Arap Baharı ve Türkiye: Siyasi Coğrafya Açısından Bir Değerlendirme. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 68.

Doğan B., ve Ateş A. (2018). MEB’e Bağlı Okullarda Öğrenim Gören Suriyeli Öğrencilere Yönelik Verilen Türkçe Dersinin Öğreticiler Tarafından Değerlendirilmesi (Malatya Örneği). *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 105-124.

- Dönmez Kara, C. Ö. (2015). Göç Bağlamında Uluslararası İşbirliği ve Türkiye' nin Politikaları. *Doktora Tezi*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Dursun, H. (2017). Geçici Koruma Altındaki Suriyelilerin Dil İhtiyaçlarının Belirlenmesi: Şanlıurfa İli Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.
- Ergün, Ö. R. (2018). Geçici Koruma Statüsündeki Suriyeli Çocukların Eğitim Sürecindeki Toplumsal Uyum Sorunları: Burdur Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. İçinde, A. Saban ve A. Ersoy (Ed.), *Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Emin, M. N. (2018). Türkiye' deki Suriyeli Çocukların Devlet Okullarında Karşılaştığı Sorunlar: Ankara İli Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Emiroğlu, S. E. (2018). Suriyeli sığınmacı Çocukların Eğitimi ve Sorunları. *Yüksek Lisans Tezi*. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Erol, C. (2018). Suriyeli ve Türk Öğrencilerin İngilizce Öğretimine İlişkin Yaklaşımları. *Yüksek Lisans Tezi*. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Ertaş, H., ve Çiftçi Kıraç, F. (2017). Türkiye' de Suriyeli Göçmenlere Yönelik Yapılan Eğitim Çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*, 99-100.
- Geçici Koruma Yönetmeliği. (2014). T.C. Resmi Gazete, 29153, 22 Ekim 2014.
- Gez, A. (2018). Suriyeli Çocuk ve Ergenlerde Algılanan Sosyal Destek ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişki. *Yüksek Lisans Tezi*. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2019). <http://www.goc.gov.tr/>,
- Göçmen Büro. (2019). Türkiye’ de Oturma İzni, Çalışma İzni. <https://gocmenburo.com/goc-nedir/>, 2019.
- Günay, E., Atılgan, D. ve Serin, E. (2017). Dünya’ da ve Türkiye’ de Göç Yönetimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 37-60.
- IOM (Uluslararası Göç Örgütü). (2009). Göç Terimleri Sözlüğü. İsviçre: Uluslararası Göç Örgütü.
- İHH. (2018). Arap Baharı’ nın Başlangıcı, <https://www.ihh.org.tr/haber/18-aralik-010-arap-baharinin-baslangici-1975>, (2018).
- İHH. (2014). <https://www.ihh.org.tr/>, (2014).
- Kağnıcı, D. Y. (2017). Suriyeli Mülteci Çocukların Kültürel Uyum Sürecinde Okul Psikolojik Danışmanlarına Düşen Rol ve Sorumluluklar. *İlköğretim Online*, 1768- 1776.
- Karaağaç, F. C. (2018). Educational Problems of Syrian Refugee Students in Elementary Schools. *The Degree of Master*. Yeditepe University, İstanbul.
- Karabaş, B. (2018). Suriyeli Göçmen Çocukların Ev Bağlamında Mekanla Olan İlişkileri ve Türkiye’ ye Uyum Süreçleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kardeş, S., ve Berrin A. (2018). Suriyeli Mültecilerin Eğitimine Yönelik Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim Online*, 1224-1237.
- Kılıç, B. S. (2019), Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Suriyeli Öğrencilerin Ev Ödevleri Hakkındaki Görüşleri. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*,1-24.

- Koçak, Y., ve Terzi, E. (2012). Türkiye’ de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri ve Çözüm Önerileri. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 163-184.
- Kultas, E. (2017). Türkiye’ de Bulunan Eğitim Çağındaki Mültecilerin Eğitim Sorunu (Van İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Kurt, H. (2006). Göç Eğilimleri ve Olası Etkileri. *Mersin Üniversitesi Yönetim Bilimleri Dergisi*, 149.
- Levent, F., ve Çayak, S. (2017). Türkiye’ deki Suriyeli Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21-46.
- MEB. Yabancılara Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetleri Genelgesi. (2014). 23 Eylül 2014.
- MEB. 2014/21 Sayılı Genelgesi. (2014). 24 Ekim 2014.
- MEB. 2015-2019 Stratejik Planı. (2015), 37.
- Mercan Uzun, E., ve Bütün, E. (2015). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Suriyeli Sığınmacı Çocukların Karşılaştıkları Sorunlar Hakkında Öğretmen Görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 74.
- Mert, İ. S., ve Çıplak, B. (2017). Suriyeli ve Diğer Yabancı Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Adaptasyonu ve Okul İçi İletişimlerine Yönelik Bir İnceleme. *Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 68-79.
- Özarslan, A. (2018). Türkçe’ yi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Suriyelilerin Yazma Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *Doktora Tezi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Özcan, A. S. (2018). Çok Kültürlülük Bağlamında Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorunu. *Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme, Kentlileşme ve Değişme*. Bursa: Ekin Kitabevi.
- Öztürk, K. (2017). İstanbul’daki Suriyeli Çocukların Öfke ve Sosyal Uyum Düzeyleri. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sağlam, S. (2006). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 33-44.
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü., ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda Yabancı Uyruklu Öğrencilerle Karşılaşılan Sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 208-229.
- Sayın, Y., Usanmaz, A. ve Aslangiri, F. (2016). Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: *Suriye Göçü*. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 1-13.
- Solmaz, F. (2018). Okul Çağındaki Suriyeli Sığınmacı Çocukların Yalnızlık ve Depresyon Durumlarının İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Harran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Sosyoloji Sözlüğü, (2005). *Göç*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Şemşit, S. (2018). Avrupa Birliği Politikaları Bağlamında Uluslararası Göç Olgusu ve Türleri: Kavramsal Bakış. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 269-289.
- Şensin, C. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Suriye’den Göçle Gelen Öğrencilerin Eğitimlerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.

- Tanrıkulu, F. (2017). Türkiye’de Yaşayan Suriyeli Çocukların Eğitim Sorunu ve Çözüm Önerileri. *Liberal Düşünce Dergisi*, 127-144.
- Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük, (2018). *Göç*, <http://www.tdk.gov.tr/>.
- Tümertekin, E., ve Özgüç, N. (2010). *Beşeri Coğrafya*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Türkmen, E. (2018). Türkiye’ de Mülteci Çocuk Emeği: Şanlıurfa’ da Çalışan Suriyeli Mülteci Çocuklar. *Yüksek Lisans Tezi*. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Toraman, İ. (2015). Arap Baharı ve Suriye. *Yüksek Lisans Tezi*. Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- UNICEF, (2019)., <https://www.unicefturk.org/yazi/acil-durum-turkiyedeki-suriyeli-cocuklar>,
- Uluslararası Mülteci Hakları Derneği. (2018). <https://www.umhd.org.tr>, 2019.
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. (2013). Resmi Gazete, 6458, 4 Nisan 2013.
- Yağcı, H. (2017). Zorunlu Göç Yaşamış 12-18 Yaş Çocuklarının Göç Yaşamamış Çocuklara Göre Sosyal Anksiyete Açısından Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yalçın, F. (2017). İstanbul’ da Yaşayan Suriyeli Çocukların Eğitime Katılımları Bağlamında Uyum ve Kültürleşme Süreçleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (2016). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, K. (2007). Göçün Aile Üzerindeki Etkisi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, 966.

- Yıldız, F. (2018). Suriyeli Sığınmacı Çocukların Eğitim Sorunları ve Entegrasyon Süreçleri: Mersin Örneği. *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi OrtaDoğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Yiğit, T. (2018). Uygulamalar ve Sorunlar Bağlamında Türkiye’ de Sığınmacı Çocukların Eğitimi (Kırşehir ve Nevşehir Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Yüce, E. (2018). Geçici Koruma Altında Bulunan Suriyeli Öğrencilerin Okula Uyumları. *Yüksek Lisans Tezi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EKLER

EK – 1: VERİ TOPLAMA ARACI

Değerli öğretmenim,
Elinizdeki bu anket sizin sınıfınızda bulunan Suriyeli öğrencilerin akademik ve sosyal çevresindeki davranışlarına ilişkin gözlemlerinizi değerlendirmek için hazırlanmıştır. İfadelere vereceğiniz samimi cevaplar bizim doğru değerlendirme yapmamıza yardımcı olacaktır. Sonuçlar başka bir amaç için kullanılmayacaktır. Yardımlarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederiz.

Prof. Dr. İsa Korkmaz

Ebru Özgün

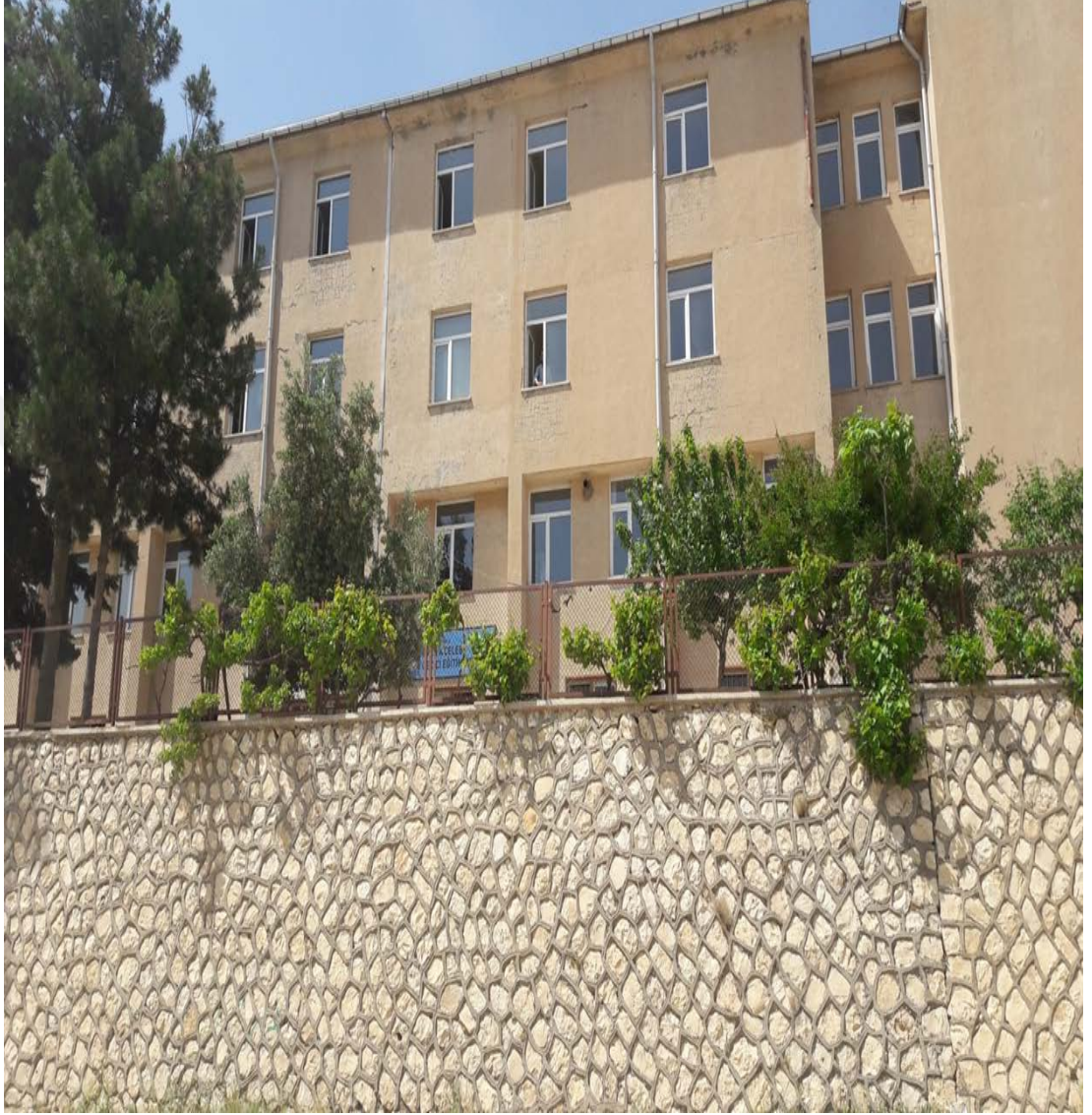
1. Sınıfınızda kaç tane Suriyeli öğrenciniz bulunmaktadır?
2. Suriyeli öğrenci ne zaman arınıza katıldı?
3. Suriyeli çocukların akademik durumlarına ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
4. Suriyeli çocukların öğrenme etkinliklerine katılımına ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
5. Sınıfınızdaki Suriyeli çocukların dil gelişimine ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
6. Suriyeli çocukların sınıf içinde diğer öğrencilerle iletişim ve etkileşimine ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
7. Suriyeli çocukların sınıf içinde diğer öğretmenleriyle iletişim ve etkileşimine ilişkin gözlemleriniz nelerdir?
8. Sınıfınızda Suriyeli öğrencilerin olması sizlere ne tür fırsat, zorluk ve deneyimler sağlamaktadır?

EK – 2: ARAŞTIRMA İZNİ

EK – 3: MARDİN İLİ ARTUKLU (MERKEZ) İLÇESİNDEKİ KAPATILAN
GEÇİCİ EĞİTİM MERKEZİ

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Ebru ÖZGÜN	İmza:		
Doğum Yeri:	Karaman			
Doğum Tarihi:	01.08.1991			
Medeni Durumu:	Bekar			
Öğrenim Durumu				
Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Şehit İsmail Erez İlköğretim Okulu	İlköğretim 1. kademe	Merkez/ KARAMAN	1997-2002
	Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu	İlköğretim 2. kademe	Merkez/ KARAMAN	2002-2005
Lise	Karaman Toki Anadolu Lisesi		Merkez/ KARAMAN	2005-2009
Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ	Meram/KONYA	2009-2013
Yüksek Lisans	Necmettin Erbakan Üniversitesi	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ	Meram/KONYA	2015-2019
İş Deneyimi:	2015'den beri MEB'de Sınıf Öğretmeni			
E-posta:	ebruozgunneu@gmail.com			